

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**PKK'NIN HÂKİMİYET STRATEJİSİNDE
ŞİDDET KULLANIMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut ARSLAN

**GAZİANTEP
OCAK 2019**

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**PKK’NIN HÂKİMİYET STRATEJİSİNDE
ŞİDDET KULLANIMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut ARSLAN

Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ

GAZIANTEP
OCAK 2019

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**PKK'NIN HÂKİMİYET STRATEJİSİNDE
ŞİDDET KULLANIMI**

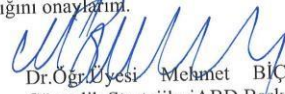
Mahmut ARSLAN

Tez Savunma Tarihi:

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç.Dr.Zekiye ANTAKYALIOĞLU
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onayladım.

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ
Güvenlik Stratejileri ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

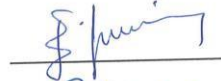

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

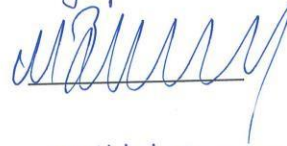
Jüri Üyeleri:

İmzası

Doç.Dr.Mehmet Emin SÖNMEZ

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ

Dr.Öğr.Üyesi Erhan ALPASLAN

ÖZET

PKK’NIN HÂKİMİYET STRATEJİSİNDE ŞİDDET KULLANIMI

ARSLAN, Mahmut

Yüksek Lisans Tezi, Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi ABD

Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ

Ocak 2019

Terör ve terörizm genel olarak baskı ve korku ile güvensizlik atmosferi oluşturarak halkı siyasi otoriteye karşı caydırmaya çalışmaktadır. Bu güvensizlik ortamında hem açık amaçlarını hem de gizli amaçlarına ulaşabilmek için şiddet kullanımını tercih eden bu tip illegal organizasyonlar hem halka hem de siyasi otoriteye karşı bu yöntemi kullanmaktadır. Bu açıdan bakıldığı zaman Türkiye Cumhuriyeti’nin uzun yıllardır karşı karşıya kaldığı terörizm faaliyetleri birçok olumsuz sonuçlara sebep olmuştur. Terör örgütü PKK’nın Türkiye Cumhuriyeti’nin demokratik yapısını, birlik beraberliğini, ekonomisini ve huzur ortamını hedef alan birçok eylemi olmuştur. Örgüt zaman içerisinde bu tür terör eylemlerini gerçekleştirerek silahlı mücadelenin yanında siyasallaşma çabasının da olduğugörülmektedir. Örgüt silahlı eylemler ve baskılar neticesinde baskı altında tuttuğu bölge halkının desteğini alarak siyasi anlamda amaçlarına ulaşmaya hedeflemiştir. Terör örgütü bu siyasallaşma sürecinde ortaya çıktığı coğrafyanın etnik anlamda temsilcisi olduğunu öne sürerek Kürt kökenli vatandaşları etkisi altına almaya çalışmıştır.

Anahtar kelimeler: PKK, Terör, Hâkimiyet, Stratejisi, Şiddet, Türkiye

ABSTRACT**THE USE OF VIOLENCE IN PKK'S DOMINATION STRATEGY**

ARSLAN, Mahmut

Master Thesis, Security Strategies and Management

Superwisor: Assist. Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ

January 2019

Terrorism in general, is an act of deterring the public for their purposes against the authority by creating an atmosphere of insecurity by fear and appression. In this insecure atmosphere, this type of illegal organizations use this method to achieve their obvious or secret aims, which are against both the public and the authority. When viewed from this angle, terrorism activities that Turkish Republic has faced for many years has caused many negative consequences. Terrorist organisation-PKK has acted in many ways tergeting the democratic structure, the unity of the people, the economy and the peace of Turkish Republic. Over time, these acts have included struggle for politization as wel as armed struggle. As a result of opressions and armed actions, the organization has tried to achieve its political arms by taking reluctant support of the people of the region. The terror organization has tried to penetrate the citizens of Kurdish origin by claiming that it is the ethnic representative of the region in the politization period.

Keywords: The PKK, Terror, Domination, Strategy, Violence, Turkey

ÖNSÖZ

Dünya özellikle son yüzyılda Terör örgütlerinin muhtelif suikastlere, bombalama ve sabotajlara, kaçırma ve diplomatik alıkoymalara şahit olmuştur. Bu unsurlar terörizmin en yaygın siyasi şiddet biçimidir. Terörizmin tarihi çok uzun bir zamana dayanmaktadır. Fakat böyle bir tarihin var olduğu gerçeği çoğu kez göz ardı edilmiş, bu yapının son yüzyılda ortaya çıktığı düşünülmüştür. Bunun nedeni terörizmin her zaman eşit yoğunlukta görünmemesi olabilir. Terörizm yirminci yüzyılın sonlarında nispeten sakin bir dönemden sonra tekrar ortaya çıktığında, bunu emsalsiz yeni bir olgu olarak görme eğilimi vardı. Terörizmin psikolojik çalışması hiç bu kadar aktif olmamıştı. Çağın sahip olduğu muhtelif teknolojik gelişmeler her ne kadar düzenli orduların kullanımındaysa da bu durumu kötü niyetli kişilerin veya terörizm faaliyeti güden örgütlerin de elindedir. Terörist faaliyetler günümüzde eski basit, bilinen faaliyetlerden farklılaşmakta ve hatta başkalaşmaktadır. Bizim bu çalışmada vurgulamak amacı güttüğümüz konu da bu merkezdedir.

Hazırlamış olduğumuz çalışma başlıca üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Terör ve terörizm kavramlarını ayrıntılı olarak açıklamaya gayret gösterdik. İkinci bölümde Türkiye’de Terör yapılanması ve Terör örgütlerini kısaca tanıttık. Son bölümde ise esas konumuz olan stratejik şiddet merkezli izahlarda bulunarak çeşitli zamanlarda yapılmış şiddet örneklerini inceledik. Ayrıca çalışmamızın ilgili yerlerinde grafikler, tablolar, harita ve şekillerden istifade ederek bazı görselleri ekledik.

Çalışmamız uzun bir zamanın ve emeğin eseri olup bilgi, doküman, yorum ve benzeri unsurlardan yararlanma konusunda eksik kalmış olabilir. Bunlar ve bilmeden yaptığımız hatalardan dolayı yapılacak her türlü eleştiri için herkese şimdiden teşekkür ederim. Ayrıca danışman hocam Sayın Dr.Öğr.Üyesi Mehmet BİÇİCİ’ye ve desteklerinden dolayı Sayın Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Emin SÖNMEZ ile benden maddi manevi hiçbir yardımını esirgemeyen Aileme, Teknik konudaki yardımlarından dolayı ağabeyim Abdulhamit ARSLAN’a teşekkürü bir borç bilirim.

Mahmut ARSLAN

Ocak 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLO LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
TERÖR VE TERÖRİZM	5
1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI.....	5
1.1. Terör.....	5
1.2. Terörizm.....	7
1.3. Tarihsel Süreçte Terörizm.....	9
1.4. Terörizmin Türleri.....	12
1.4.1. Ulusal (Ülke İçi) Terörizm.....	12
1.4.2. Devlet Terörizmi.....	13
1.4.3. Devlet Destekli Terör.....	14
1.4.4. Uluslararası Terörizm.....	16
1.4.5. Uluslar ötesi Terörizm.....	17
1.4.6. Etnik Terörizm.....	18
1.4.7. Siber Terörizm.....	18
1.5. Terörizmin Amaçları.....	19
1.5.1. Sosyo-Kültürel Amaçları.....	19
1.5.2. Ekonomik Amaçları.....	20
1.5.3. Siyasi Amaçları.....	20
1.5.4. Psikolojik Amaçları.....	21
1.6. Terörizmin Nedenleri.....	21
1.6.1. Ekonomik Nedenler.....	21
1.6.2. Sosyal Nedenler.....	22

1.6.3. Siyasi Nedenler	23
1.6.4. Hukuki Nedenler	23

İKİNCİ BÖLÜM	25
TÜRKİYEDE TERÖR ÖRGÜTLERİ VE FAALİYETLERİ.....	25
1. TÜRKİYE'DE TERÖR OLGUSUNUN ORTAYA ÇIKMASI	25
1.1. PKK Terör Örgütünün Hedefleri.....	26
2. TÜRKİYEDEKİ TERÖR ÖRGÜTLERİ.....	28
2.1. PKK (KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ) TERÖR ÖRGÜTÜ.....	28
2.1.1. PKK Terör Örgütünün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Kürtçü Örgüt ve Dernekler.....	28
2.1.2. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP)	28
2.1.3. Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO)	29
2.1.4. Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri (DDKD)	29
2.1.5. Kürdistan Öncü İşçi Partisi (PPKK).....	30
2.1.6. Kawa Örgütü	30
2.1.7. Rızgari (Kürdistan Kurtuluş Partisi) ve Ala Rızgari (Kürdistan Kızıl Kurtuluş Partisi)	30
2.1.8. Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK)	31
2.1.9. Bahoz.....	31
2.1.10. Tekoşin (Kürdistan Mücadele Örgütü)	31
2.2. Terör Örgütü PKK'nın Kuruluşu	31
2.2.1. Terör Örgütünün Kuruluş Aşamasında Fikir Temelleri.....	33
2.2.2. Terörist Başlı Abdullah Öcalan.....	35
2.2.3. PKK Terör Örgütünün Kuruluş Çalışmaları	36
2.2.4. Terör Örgütünün Amacı (PKK)	40
2.2.5. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi ve Stratejisi.....	41
2.2.5.1. Stratejik Savunma	42
2.2.5.2. Stratejik Denge.....	43
2.2.5.3. Stratejik Saldırı.....	43
2.2.6. PKK Terör Örgütünün Yapılanması/Teşkilatlanması	44
2.2.6.1. Parti	44
2.2.6.2. Ordu	46
2.2.6.3. Cephe.....	47

2.2.7. PKK Terör Örgütünün Finans Kaynakları	48
2.2.7.1. Yurtiçi Gelir Kaynakları	49
2.2.7.2. Yurtdışı Gelir Kaynakları.....	49
2.2.8. Terör örgütünün Propaganda ve Yayın Faaliyetleri.....	51
2.2.9. Terör Örgütünün Üye Profili.....	54
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	56
HÂKİMİYET STRATEJİSİ VE EYLEM FAALİYETİ.....	56
1. PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN HÂKİMİYET STRATEJİSİNE YÖNELİK OLARAK ŞİDDET KULLANIMI	56
3.1. PKK Terör Örgütün Gerçekleştirdiği Eylemler	57
3.1.1. Ekonomik Şiddet Eylemleri	58
3.1.1.1. Örgütün Gelir Kaynakları	61
3.1.2. Siyasal Şiddet Eylemleri	63
3.1.3. Diğer Şiddet Eylemleri.....	68
3.1.3.1. Köy-Mezra Baskınları.....	68
3.1.3.2. Karakol-Güvenlik Güçlerine Saldırıları	74
3.1.3.3. Yol Kesme Eylemleri.....	95
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	97
KAYNAKÇA	117
ÖZGEÇMİŞ.....	134

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. İHD Terör Kaynaklı Şiddet Eylemlerinde Kayıplar.....	67
Tablo 2. 2005-2017 Yılları Arasında Verilen Şehit Sayısı.....	67
Tablo 3. Örgütün Şiddet Eylemlerinde Kamu Görevlerinde Bulunan Personel Kayıpları.....	68
Tablo 4. 1984-2012 Yılları Arasında Örgütün Şiddet Eylemlerinde Meydana Gelen Sivil Kayıplar.....	73
Tablo 5. 1984-2012 Yıllarına Ait Şiddet Eylemlerinde Çıkan Çatışmalar Ve Terörle Mücadele Kapsamında Faaliyetler Sonucu Etkisiz Hale Getirilen Örgüt Mensubu Sayısı.....	94
Tablo 6. 7 Haziran 2015 Genel Seçim Sonuçlarını Gösterir Tablo.....	113
Tablo 7. 1 Kasım 2015 Genel Seçim Sonuçlarını Gösterir Tablo.....	113
Tablo 8. Terör Sorununun Bitmesi İçin Hüseyin YAYMAN Tarafından Öngörülen Ve Hazırlanan Rapor Verileri.....	113

KISALTMALAR

ADYÖD	: Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği
Age	: Adı geçen eser
ALA RIZGARİ	: Kürdistan Kızıl Kurtuluş Partisi
ARCAK	: Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu
Bk.	: Bak
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DDKD	: Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri
DDKO	: Devrimci Doğu Kültür Ocakları
DİSK	: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DKB	: Demokratik Kurtuluş Birliği
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ERNK	: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
FKF	: Fikir Kulüpleri Federasyonu
Haz.	: Hazırlayan
HPG	: Halk Savunma Güçleri
HRK	: Kürdistan Kurtuluş Birliği
İHD	: İnsan Hakları Derneği
KCK	: Kürdistan Topluluklar Birliği
KİP	: Kürdistan İşçi Partisi
KÖİP	: Kürdistan Öncü İşçi Partisi
KUK	: Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları
M.S.	: Milattan Sonra
MLKP	: Marksist Leninist Komünist Parti
PÇDK	: Kürdistan Çözüm Partisi
PJAK	: Kürdistan Özgür Yaşam Partisi
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
PPKK	: Kürdistan Öncü İşçi Partisi
PYD	: Demokratik Birlik Partisi
RIZGARİ	: Kürdistan Kurtuluş Partisi

s.	: Sayfa
Sa.	: Sayı
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TEKOŞİN	: Kürdistan Mücadele Örgütü
TEMUH	: Terörle Mücadele ve Harekât Başkanlığı
THKD	: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
TİİKP	: Türkiye İhtilaleci İşçi Ve Köylü Partisi
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKPD	: Türkiye Kürdistan Demokratik Parti
Yay.	: Yayınevi
YDT	: Yayınlamamış Doktora Lisans Tezi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
YYLS	: Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi

GİRİŞ

Terörizm tüm dünyada modern çağın en büyük sorunlarından birisidir. En büyük tehditlerden birisi olan terörizm özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra uluslar arası arenada en çok konuşulan konuların başında yer almıştır. Terörizm konusu Türkiye özelinde ele alındığında hem Osmanlı İmparatorluğu döneminden miras kalmış olan hem de Cumhuriyet Dönemi kuruluş ideolojisi karşısındaki tepkiler sonucu çok sayıda terör faaliyetiyle baş etmek zorunda kaldığı söylenebilir. Türkiye'nin terör faaliyetlerine hedef olmasındaki bir diğer unsur da yer aldığı coğrafyadır. Türkiye'nin coğrafik konumunun etkisi hem sahip olunan enerji kaynakları hem de istikrarsız bir durumda bulunan Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasların merkezinde olmasından kaynaklanmaktadır. Tüm bunlara ek olarak soğuk savaş döneminde NATO'nun ileri karakolu durumunda oluşu coğrafi konumunun terörizm faaliyetlerine hedef olması üzerindeki etkisini katmerlemiştir¹.

Türkiye Cumhuriyeti tarihi incelendiğinde 1960'lı yıllardan itibaren terör sorununun ülkenin en önemli sorunlarından olduğu görülmektedir. Farklı dönemlerde varlıklarını sürdüren terör örgütlerinin hedefi olan Türkiye'nin 1970-1980 yılları arasında Ermeni terörizmi, aynı yıllarda ideolojik terörizm ve 1980'lerden itibaren de PKK terörizmi ile mücadele ettiği söylenebilir. Ayrıca PKK ile mücadelesi halen devam ederken diğer taraftan 1990-2000 yılları arasında radikal dinci İslami terör örgütleri ile de mücadele etmek durumunda kalmıştır.

Türkiye'nin 1970- 1980 yılları arasında mücadele etmek durumunda kaldığı Büyük Ermeni Devleti kurma hayali ile yola çıkan Ermeni terör örgütü ASALA militan desteği sağlayamaması nedeniyle Türkiye toprakları içerisinde yalnızca 2 eylem gerçekleştirebilmiş olsa da özellikle yurt dışında yaşayan Türklere ve Türk

¹ Erdin Eral, *Farklılıkların Şiddete Dönüşmesi ve Siyasallaşması Bağlamında PKK Terör Örgütü*, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014, s. 56.

temsilciliklerine yönelik eylemler gerçekleştirmiştir. ASALA'nın 1980'li dönemde son bulan saldırılarının örgüt içerisinde gerçekleşen çözümler ve destek gördüğü ülkelerin desteklerini çekmelerinden kaynaklandığını öne süren kaynaklabulunmakla birlikte durumu Türkiye'nin başarısı olarak değerlendiren kaynaklarda mevcuttur. Aynı dönemlere denk gelen ideolojik çalkantılar Türkiye'nin baş etmek zorunda olduğu bir diğer sorundur. Dönemin ideolojik çatışmaları sırasında pek çok vatandaşın hayatını kaybetmesinin yanı sıra bu dönemde günümüzde hala mücadeleye devam edilen PKK terör örgütünün de temelleri atılmıştır.²

Söylemlerini Kürtlük ve Kürt kimliği kavramları üzerine yoğunlaştıran PKK terör örgütü geçmiş dönemlerde yaşanmış bir takım kötü olayları Kürt kimliğinin yok edilmesi için gerçekleştirilen eylemler olarak göstermeye çalışarak Kürt halkının desteğini almayı hedefleyen bir strateji takip etmiştir.³ Bu doğrultu da Türkiye'nin özellikle güney doğusunda faaliyet göstermektedir. Ayrıca Irak'ın kuzeyi, Suriye'nin kuzey doğusu ve İran'ın kuzey batısını da kapsayacak şekilde eylemler gerçekleştirmektedir. Tüm bu bölgeleri kapsayacak şekilde bağımsız bir Kürt devleti kurma hedefi olan PKK'nın temel iddiası sömürülen, ezilen ve hatta insan haklarından mahrum bırakılan Kürt halkının savunucusu oldukları şeklindedir. Örgüt her ne kadar Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler ve NATO tarafından yasadışı terör örgütü listelerine alınmış olsa da siyasal faaliyetleri özellikle Avrupa ülkelerinde yoğunlaşmıştır.

Kurulduğu dönemden itibaren çeşitli isimlerle faaliyet gösteren PKK terör örgütü 2002 yılında, örgütün ilk olarak 1979 yılında almış oldukları PKK ismini Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK) olarak değiştirmiştir. 2003 yılında Halk kongresi anlamına gelen KONGRA-GEL adını alırken, 2005 yılında nihai isim olarak tekrar PKK ismine geri dönmüştür. İsmnin yanı sıra stratejilerinde de dönemsel değişikliklere giden örgüt her döneminde eylemlerinde şiddete yer vermiş olmakla birlikte günümüze kadar ayakta kalmasının temel nedenlerinden birisi kültürel hak peşinde olduklarına dair Avrupa'da gerçekleştirdikleri başarılı lobi faaliyetleri ile destek bulmasıdır. Terör örgütü kimliğinden sıyrılarak siyasallaşma

² Abdülaziz Özdemirer, *Örgüt Yöneticilerinin Kaleminden PKK'yı Meşrulaştırma Çabaları*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2015, s.12.

³Eral, 2014, s. 56.

faaliyetlerinin yanı sıra Kuzey Irak'ta kent merkezleri ve dağlarda barınma haklarının tanınmış olması da ayakta kalma sebepleri arasında sayılabilir.⁴

PKK terör örgütünün kuruluşu o dönemde Ankara'da Üniversite öğrencisi olan Abdullah Öcalan ve çevresindeki üniversite öğrencileri tarafından kurulmuş olan Demokratik Yurtsever Yüksek Öğrenim Derneği'ne dayanmaktadır. Örgütün ilk toplantısı 1975 yılında Ankara Dikmen'de gerçekleşmiş olup, bu toplantı sonrası Öcalan lider olarak kabul edilmiştir. Toplantı sonrası Öcalan'ın Hayri Durmuş'la beraber hazırladığı "Kürdistan Devriminin Yolu" adlı broşür o dönemde henüz bir isim verilmemiş olan PKK'nın program taslağı niteliğindedir. Manifesto niteliğinde olan bu broşür 1978 yılına kadar basılmamıştır. Bu durum o dönemde gazete ve dergi gibi basılı yayınların maliyetlerinin fazla olmasının yanı sıra güvenlik güçlerinin takibine takılma ve yakalanma riskini beraberinde getirmesi etkili olmuştur. Aynı nedenlerle örgüt temel hedef olarak gördüğü ve tabanını oluşturmayı planladığı Kürt nüfusunun yoğun olduğu Güneydoğu Anadolu bölgesinde faaliyet göstermek üzere bir strateji geliştirmiştir. Bu dönemde Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Gaziantep, Bingöl, Elazığ, Kars, Tunceli ve Ağrı illerine yerleşerek burada doğrudan propaganda yöntemi ile UKO'cular, Ulusalçılar ve Kürdistan Devrimcileri adlarıyla faaliyet göstermiştir. 1 yıl sonra Abdullah Öcalan'ın bölgeye düzenlediği geziler sırasında pek çok toplantı gerçekleştirilerek örgüt sempatizanlarına lider tanıtılarak beklenen fayda sağlanmış ve bölgede kadrolaşma faaliyetleri sürdürülmüştür. 1978 yılında Diyarbakır Lice'de PKK'nın ilk kongresi gerçekleştirilerek örgüte resmiyet kazandırılmıştır.⁵

Başlangıçta Güneydoğu Anadolu'da etkili olan örgüt zamanla Türkiye'nin başta büyük şehirler olmak üzere pek çok bölgesinde etkinlik kazanmış ve gerçekleştirdikleri çok sayıda eylem ve bölücü faaliyetlerle Türkiye'nin gücünü ve kaynaklarını farklı hedeflere kanalize etmek yerine terörle mücadelede kullanmasına neden olmuştur.

Bu çalışmada, kuruluşunun ilanı için gerçekleştirdiği ilk eylemden itibaren tüm stratejilerinde şiddeti en önemli mücadele yöntemi olarak kullanan PKK'nın hâkimiyet stratejisinde gerçekleştirdiği şiddet uygulamaları değerlendirilmiştir. Bu

⁴ Aşkın İnci Sökmen, *İdeolojik Boyutu ile PKK Terör Örgütü*, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2012, s.50.

⁵Bilal Karaca, *Türkiye'de Devlet'in ve PKK'nın Stratejik Dönüşümü (Bağımsızlıktan Özerkliğe, Terörden Kürt Sorununa)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Ankara 2015, s.30.

bölümde terör ve terörizm kavramları, özellikleri, amaçları, nedenleri, çeşitleri ve tarihteki terör örgütleri detaylı olarak incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZM

1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI

1.1. Terör

Latince “*Terror*” sözcüğünden türetilmiş olan terör, “yıldırma, korku salma, dehşete düşürme” anlamlarına gelmektedir⁶. Türkçede eski karşılığı olan tedhiş” veya “tedhişçilik” kelimeleri ise Arapça “dehşet” sözcüğünden türetilmiştir⁷. Geçmişten günümüze kadar farklı birçok tanımı yapılan ve sık sık kullanılan terör kavramı ile ilgili uluslararası alanda ortak bir tanım bulunmamaktadır⁸. Genellikle tüm ülkeler kendi iç dinamiklerine ve dış ülkeler ile ilişkilerine bağlı olarak bir terör tanımı yapma arayışındadırlar⁹. Terör kavramı üzerine yapılan bazı tanımlamalar aşağıda yer almaktadır:

Terör, siyasi amaçlar doğrultusunda mevcut durumu yasal olmayan yollarla değiştirmek maksadıyla örgütlü, sistemli ve sürekli terör faaliyetlerini kullanmayı bir yöntem olarak benimsemiş durumudur¹⁰. Terör, insanları yıldırma ve sindirmeyöntemiyle onlara bir takım düşünceleri ve davranışlar benimsetmek maksadıyla zor kullanmak veya tehdit etmek şeklinde yapılaneyledir¹¹. Terör, şiddet unsurlarının sosyal, ulusal, ırk, din, fesatlık ve benzeri diğer amaçlarla ve sosyal sınıflar arasındaki çatışma ve savaşa tahrik etmekmaksadıyla planlı bir şekilde

⁶Celal Güzel, *Korkunun Korkusu: Terörizm, Silinen Yüzler Karsısında Terör*, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s.15.

⁷Faruk Örgün, *Küresel Terör*, Okumuş Adam Yayıncılık, İstanbul 2001, s.13.

⁸Schmid, A.P. *Political Terrorism A Research Guide*, Trans; L. Walter, New Brunswick: ForeignAffair 1986. s. 86.

⁹Nurullah Aydın, *Küresel Terör ve Terörizm*, Kum Saati Yayınları, İstanbul 2009, s. 31.

¹⁰İbrahim Bal, *Terörizm (Terör. Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler)* Uşak Yayınları, Ankara 2006, s.32-33.

¹¹Sinan Yılmaz, *Terör ve Türkiye*, Kumsaati Yayınları, İstanbul 2011, s. 45.

ve hukuk dışı olarak kullanılmasıdır¹². Terör, bir güç veya iktidarı zor kullanarak kabul ettirme maksadıyla sistemli bir şekilde şiddet kullanımı, yıldırma ve tehdittir¹³.

1991 yılında kabul edilen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun birinci maddesinde terör "Baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle Anayasada belirtilen Cumhuriyetin temel niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak ve yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından gerçekleştirilecek her türlü eylemler" şeklinde tanımlanmıştır¹⁴.

Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in tanımına göre terör; şiddet unsurlarının, sosyal, ulusal, ırksal, dinsel, fesat oluşturacak ve diğer amaçlar doğrultusunda ve toplumsal sınıflar arasında çatışma ve savaş çıkmasını tahrik etmek maksadıyla planlı bir şekilde ve hukuk dışı olarak kullanımıdır¹⁵.

Prof. Dr. Ümit Özdağ'ın yaptığı tanıma göre ise; "*Terör irrasyonel bir hareketler serisi olmayıp, güçsüz olan bir politik örgütlenmenin kendisinden daha güçlü bir politik örgütlenmeye karşı taleplerini dayatmak maksadıyla, bir mantık silsilesi kapsamında gerçekleştirdiği şiddet faaliyetlerinin tamamıdır. Bu anlamda terör, politik-militer hareketlerin iktidara gelmek maksadıyla gerçekleştirdiği yöntemlerin tamamı olarak da adlandırılabilir. Özet olarak terör, güçsüz olan politik hareketin, demokratik çözüm yöntemlerini dışlayarak şiddet uygulamasıyla, toplumsal korkuyu ve yılgınlığı, rakibin politik ve askeri mağlubiyetini hedefleyen stratejidir.*"¹⁶

Fransız Terörle Mücadele Kanunu'nda ise terör, baskı ya da tehdit yöntemleriyle kamu düzeninin ciddi bir şekilde bozulması amacıyla bireysel ya da gruplar halinde yapılan eylemler olarak tanımlanmaktadır¹⁷.

¹² Tahir Gül, *Terör ve Terörizm*, ARK Yayınları, İstanbul 2012, s.8.

¹³ Bülent Atıcı-Çağrı Gümüş, *Bireylerin Terör Hareketlerine Katılım Durumları ile Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu, Bildiriler, Ankara 2001, s. 17-19.

¹⁴ *Terörle Mücadele Kanunu*, <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/> (Erişim Tarihi: Mart, 2018).

¹⁵ Gürol Korkmaz, "Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör", *Polis Dergisi*, Sa. 14, Yıl: 1998, s. 5.

¹⁶ Orhan Usta, *Güneydoğuda Terör Görünümü ve Devlet Siyaseti*, Siirt Valiliği Yayınları, Ankara, 2003, s. 3.

¹⁷ Noam Chomsky, *Terör Ne? Terörist Kim?*, Ütopya Yayınevi, Ankara 2000, s. 42.

1.2. Terörizm

Terör ve terörizm kavramları genellikle birbirleriyle karıştırılmaktadır. Hedefi olmayan, istemsiz, sistemsiz gerçekleştirilen bireysel eylemler terör olarak adlandırılır. Terörizm ise, terör eylemleri olarak adlandırılan bu şiddet faaliyetlerinin organize ve hesaplı bir şekilde siyasal hedeflere ulaşmak amacıyla kullanılması olarak adlandırılabilir. Nitekim terör bir olay iken, terörizm ise olgudur¹⁸.

Tıpkı terör kavramında olduğu gibi terörizm kavramını da, farklı düşünürler, kurumlar ve ülkeler, farklı şekillerde tanımlamaktadırlar. Yapılan bu tanımlamaların tamamı kısmen doğru olsa da, neredeyse hiçbirisi terörist eylemlerin tam olarak ne şekilde geliştiğini açıklayamamaktadır. ABD, temelde yasal bir misilleme yaparak, bu misillemeye hukuki alanda bir zemin hazırlamak amacıyla, terörizme sert bir tanım bulmaya çalışmaktadır. ABD gibi diğer ülkelerin ve uluslararası kuruluşların bu tanımlama gayretleri neticesinde literatürde terörizmin tanımı hakkında birçok tanımın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dünya’ca tanınan dört uzmanın terörizm hakkındaki tanımlamalarına aşağıda yer verilmiştir¹⁹:

Terörizmin Tarihi kitabıyla önemli bir yankı uyandıran ünlü araştırmacı Walter Laquer’e göre; Terörizm, politik bir amaca ulaşmak amacıyla masum insanların hedef alındığı yasadışı güç kullanımıdır.

Richard A. Falk’a göre ise “*Geçerli bir ahlaki ya da yasal sebebi bulunmayan her çeşit siyasa şiddet, devrimci bir grup ya da hükümet eliyle gerçekleştirilmiş olup olmadığına bakılmadan terörizm sınıfına girer*”. Falk’a göre; Terörün iki temel dinamiği vardır. Para ve Anarşi.

Terörizm ve Siyasi Şiddet isimli incelemesi ile ünlenen St. Andrews Merkezi’nin bir terör uzmanı ve Uluslararası İlişkiler Profesörü ve Uluslararası İlişkiler Direktörü olan ve İngiltere’nin terörizm araştırmalarında önde gelen akademik uzmanı olan İngiltere Hükümeti’nin danışmanı Paul Wilkinson’a göre ise; *Terörizm, kısaca bir amaç doğrultusunda ya da daha kapsamlı bir grubu, teröristlerin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla korkutarak, bir terör ortamı*

¹⁸Hasan Kasımoğlu, *Terörün Küreselleşmesi ve AB’nin Terörle Mücadele Politikasındaki Dönüşüm*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik 2010, s. 8-9.

¹⁹Barry Davies, *Terörizm–Ortadoğu’da Şiddet Dünyada Terör*, Çev. Pınar Bulut, Truva Yayınları, İstanbul 2006, s. 23-24.

oluşturmak için insan öldürmek, yaralamak ya da tehdit etmek gibi eylemlerin planlı bir şekilde kullanılmasıdır.

Brian Jenkins'e göre ise; *Terörizm, politik bir yenileme maksadıyla güç kullanma ya da güç kullanmakla tehdit etmektir.*

NATO'nun yaptığı terörizm tanımı ise, hükümetlere ya da toplumlara tehdit ya da gözdağı vererek, politik, dini ya da ideolojik hedeflere ulaşmak ve bunları zor kullanarak kabulettirmek amacıyla, kanunsuz ya da tehdit yolu kuvvetlerin kullanılması veya şiddetin, şahıslara ya da mal varlıklarına karşı uygulanması şeklinde tanımlamaktadır.

Amerikan İstihbarat Teşkilatı CIA'e göre terörizm; hedef alınan toplum ya da kitle üzerinde şok etkisi, şaşkınlık, umutsuzluk yaratmak, sindirme, yanlışkararlara yöneltmek suretiyle, politik hedeflerin zor kullanılarak kabul ettirilmesini sağlayacak tehdit ya da şiddet olaylarının şahıs ya da gruplar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmasıdır. Burada belirtilen hedeften kasıt ise, şiddete maruz kalanların aksinemesaj verilmek istenen kişiler, topluluklar, ülkeler ve ya hükümetlerdir²⁰.

Terörizm sadece bir ülke ya da bölgeye karşı yapıldığı zaman, söz konusu ülkenin iç ilişkileri kapsamında değerlendirilebilmektedir. Fakat son zamanlarda terörist toplulukların ekonomik, siyasal ve psikolojik olarak güç kazanımlarıyla, bir terör örgütünün birden fazla ülke için tehdit oluşturması ve bu doğrultuda terörizm konusunun uluslararası bir mahiyet kazanımı söz konusu olmuştur. Bu kapsamda terörizm kavramı ulusal ve uluslararası terörizm şeklinde tanımlanmasına yol açmıştır.

Bu ayrıma göre BM Uluslararası Terörizm Komitesi, Uluslararası Terörizmi; *“Uluslararası kapsamda da uzlaşmazlığı olan, bu uzlaşmazlığın talep edilen şekilde gelişimini sağlamak maksadıyla, üçüncü bir devletin sınırları içerisinde, bir yabancının kendi uyruğundan olmayan bir başkasına yapmış olduğu şiddet ve baskı²¹”* şeklinde tanımlamıştır.

Terör ve terörizm kavramlarının birçok tanımlaması yapılmıştır. Her tanımlama da ise farklı bir unsura vurgu yapılmıştır. Schmid ve Jorgman, toplam 190

²⁰Osman Akagündüz, *Terörden Kurtuluş Savaşı Terörün Ağırlık Merkezi, Talent Yayınları, İstanbul 2009, s. 12.*

²¹Akagündüz, age, s. 13.

farklı terör tanımı yayınlamışlar. Bu tanımların içerikleri incelendiğinde kullanım yoğunluğuna bağlı olarak üzerinde durulan hususlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır²²:

- *Olay ve güç kapsamlı* % 83,5,
- *Siyasal kapsamlı*, % 65,
- *Endişe ve sindirme kapsamlı*, %51,
- *Korkutma kapsamlı*, %46,
- *Psikolojik etki kapsamlı*, %41,5

Bu kapsamda terör veya terörizm tanımları genel olarak yukarıda belirtilen maddelerde yer alan eylemleri kullanmak yada kullanmayı yöntem haline getirmek olarak adlandırılabilir.

1.3. Tarihsel Süreçte Terörizm

Fransız ihtilali sırasında ortaya çıkmış olan terörizm kavramı aslında, neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlık tarihinin her döneminde bütün ülkeler veya topluluklar bireysel olarak ya da örgütsel olarak bir takım şiddet hareketlerine maruz kalmıştır. Fuhuş, hırsızlık, ya da cana kastetme olayları gibi, terör de uluslararası nitelik taşıyan şiddet olaylarıdır. Farklı bir deyişle terörizmin zaman, mekân, yaş, cinsiyet gibi bir sınırlaması yoktur ve tüm insanları etkilemektedir. İnsan yaşantısında ayrılmaz bir parça olan terör geçmişten günümüze çeşitli şekil ve maskelerde varlığını devam ettirmiş ve bundan sonrada devam ettirecektir²³.

Tarihsel süreçte bilinen en eski terör örgütü “Zealot” hareketidir. Dini temellere dayanan bir Yahudi tarikatı olan Zealot’ın lideri olan Jewish Zealots önderliğinde Roma yönetimine karşı din ve milliyetçilik anlayışıyla bir ayaklanma faaliyeti yürütmüşlerdir. Romalı birçok lejyonere de suikast gerçekleştiren örgüt, hedeflerini kalabalık ortamlarda hançer ile öldürerek, halk üzerinde korku ve panik havası yaratmışlardır. Zealot örgütü Romalılar tarafından saldırıya uğrayıp tapınakları yıkılmıştır. Kalan örgüt üyeleri Masada Kalesi’ne sığınmış, fakat Romalıların burayı da kuşatmasıyla yenileceklerini anlayan örgüt üyelerinin toplu halde intihar ettikleri bilinmektedir. Bilinen diğer bir terör örgütü ise geçmişi Zealot terör örgütüne dayanan ve Filistin’de kurulan Yahudi “Sicari” tarikatıdır. Sicari

²²Bekir Çınar, *Devlet Güvenliği İstihbarat ve Terör*, Sam Yayınları, Ankara 1997, s. 198.

²³ Elif Çitlioğlu, *Gri Tehdit Terörizm*, Ümit Yayınları, Ankara 2005, s. 16.

örgütü de tıpkı Zealot örgütü gibi Roma'nın önde gelenlerine suikastlar düzenleyerek, halk nezdinde korku ve paniğe yol açan birçok şiddet eylemi gerçekleştirmişlerdir. Sicari örgütü tarihsel süreçte ilk defa intihar saldırıları gerçekleştiren bir örgüttür. Örgüt adını ise suikastlarını yaptıkları ve elbise altına gizledikleri “Sica” adındaki kısa kılıçtan almıştır²⁴.

İnsanlık tarihinde bilinen diğer önemli örgüt ise Ortadoğu'da kurulan “Haşhaşiler” olup, Sicari'lerden bin sene sonra kurulmuştur. 11. ve 13. yüzyıllarda Selçuklulara karşı Hasan Sabbah tarafından kurulan bu örgüt, başta Selçuklu veziri Nizam-ı Mülk olmak üzere birçok devlet adamına suikast düzenleyerek öldürmüştür. Çağdaş dönemin terör örgütleriyle benzerlikleri bulunan bu örgütün üyeleri İsmailiye mezhebine mensup kişilerden oluşmuş ve faaliyetlerini büyük bir gizlilikle yürütmüştür. Modern Terörizmin kurucusu olarak gösterilen Hasan Sabbah, terörü hedeflerine ulaşmada uzun zamana yayarak, sistemli bir araç haline getirmiştir. Haşhaşi lideri Hasan Sabbah, korkan bir insanın mantıklı düşünme sürecinin bozulduğunu ve bu sayede, insanlar nasıl yönlendirilirse oraya gideceğini ve sürü gibi kontrol edilebileceğini anlamış ve bu yöntemi uygulamıştır. Hasan Sabbah güçlü olan düşmanlarına karşı yüz yüze savaşmak yerine iyi örgütlenerek, gizlenmiş ve terör eylemlerini uzun sürelerle yaymış, bu şekilde güçlü düşmanlarla mücadele etmiştir. Hasan Sabbah'ın kurduğu bu terör örgütü ve gizli teşkilat yapısı, sistematik bir şekilde hareket etmesi ile daha sonraki kurulan terör örgütlerine örnek teşkil etmiştir. Efsaneleşmiş anlatımlara göre Hasan Sabbah, düşmanlarından nüfuz sahibi ve ileri gelenlere suikast düzenlemek için gönderdiği suikastçılara uyuşturucu kullandırmaktaydı²⁵.

İnsanlık tarihinde bilinen diğer bir terör örgütü ise “Thuglar”dır. 600-1800'lü yıllar arasında faaliyet gösteren örgüt din temelli olup, insanları yıkım tanrıçası olan Kali'ye kurban etmek amacıyla kırsal bölgelerde yaşayan birçok kişiyi katletmişlerdir. Üstelik bunu sistemli bir şekilde devam ettirmiş olan Thuglar kurbanlarını bir ayin edasıyla ipekten bir ip ile boğarak öldürmüşlerdir²⁶.

Terörün çok farklı bir boyut kazandığı 18. yüzyıla gelindiğinde ise farklı terör tanımları ortaya çıkmıştır. 1793-1794 yıllarında Fransa'da ortaya çıkan organize şiddet olaylarını tanımlayan bir kavram olarak sunulan terör kavramı

²⁴Emre Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2005, s. 25.

²⁵Demirel, age, s. 22.

²⁶Yılmaz Altuğ, *Terörün Anatomisi*, Altın Kitaplar, İstanbul 1995, s. 29.

Jakobenlerin hâkim olduğu terör dönemi olarak adlandırılmıştır. Terörü olağan bir durumun aksine olağanüstü bir durumun ürünü olarak gören Robespierre'ye göre terör; hızlı, ciddi ve bükülmez bir adalet olarak tanımlanmıştır. Çünkü Fransa'nın o dönemlerinde düzensizliğe neden olanları yargılamak için yeteri kadar zamanın olmayışı sebebiyle terör yönetici konumundaki seçkinlerin tekelinde yasalar ve hükümet organları vasıtasıyla yürütülmüştür²⁷. Dönemin İhtilalcı Fransa'sında ekonomik bir kriz boy göstermiş ve tefe ve istifçilik şüphesi bulunanlar terörist olarak nitelendirilme tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Dönemin Fransa'sında İhtilal kurulları oluşturularak, kurula yapılacak ihbarlar tutuklamak için yeterli sayılmış ve terör devlet eliyle gerçekleştirilerek halkın sindirilmesine dayalı bir düzen kurulmuştur. 10.06.1794 tarihli Robespierre'nin düzenlemiş olduğu korku egemenliğine dayalı bu düzen ihtilal mahkemeleri tarafından gerçekleştirilmeye başlanmış ve bu dönemde yaklaşık 40 bin ölüm cezası infaz edilerek, yaklaşık 300 bin tutuklama gerçekleştirilmiştir²⁸.

19. yüzyılın ortalarında özellikle Rusya' da ortaya çıkan sol gruplar terör faaliyetlerinde etkinlik kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde devleti devirmek ve sosyal kurumları ortadan kaldırmak amacıyla pek çok şiddet eylemi gerçekleştiren bu sol örgütler günümüzde de varlığını sürdüren sistemli terörizmin ilk örnekleridir. Dönemin en önemli devrimci sol hareketi olan Narodnaya Volya (Halkın İradesi) örgütü hükümeti devirmek için pek çok şiddet eylemi gerçekleştirmiş ve kamu görevlilere suikast düzenleyen örgüt Çar II. Alexander'ı da 1881 de bir suikast ile öldürmüştür²⁹.

19. yüzyılın sonlarına gelindiğinde başlayan ve 20. Yüzyılda yayılarak devam eden milliyetçi ve ayrılıkçı temelli, organize siyasi terörizm hareketleri ve mücadeleleri özellikle Soğuk Savaş döneminde tüm dünyada etkisini arttırmıştır. Bu dönemde farklı bölgelerde farklı şekillerde görülen terörizm bir yandan da devletlerin ideolojilerini benimsetmek için kullandıkları bir araç olmuş ve SSCB'nin yıkılışına kadar bu şekilde varlığını sürdürmüştür.³⁰ Terörizm Soğuk Savaşın ardından ilan edilen Yeni Dünya Düzeni ile birlikte yeni bir şekle bürünmüştür. Günümüz terörizminin şekillenmesinde, değişik karakterlere bürünmesinde ve

²⁷Şinasi Ovalı, "AB'nin Terörizmle Mücadele Politikasında Dönüşüm", *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Sa. 5/3, Ankara 2006, s. 72.

²⁸Hüseyin Zafer, *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*, Beta Yayınevi, İstanbul 1999, s. 12.

²⁹Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yayınevi, İstanbul 2012 s. 1096-1098.

³⁰Mehmet Baykal, "Terörizm, Dün-Bugün-Yarın", *Yeni Forum Dergisi*, Sa. 56, İstanbul 1998, s. 24.

yaygınlaşmasında teknolojideki gelişmeler ve ilerlemeler etkili olmuştur. Bu ilerlemelerle iletişim olanakları artmış ve terör küresel bir sorun haline gelmiştir. Bunun yanında terörizm tek düze saldırı düzeninden biyolojik, nükleer ve kimyasal silah kullanımına kadar etki alanını da genişletmiştir³¹. Hal böyle iken bugün devletler konvansiyonel savaşlardan gerek askeri kapasiteleri ve gerekse de silahların tahrip gücü, tüm dünyayı kaosa sürükleyecek bir güce ulaştığından, kaçınmakta ve birbirleri ile olan mücadelelerinde terörizmi bir araç olarak kullanmaya başlamışlardır. Birbirlerini zayıf düşürmek, yıldırma, bezdirmek ve yıkmak için taşeron olarak terörü kullanmakta ve bu nedenle terör faaliyetlerini desteklemektedirler³². Terörün düşük maliyetli oluşu, pek çok etnik, ideolojik ve dini temelde yaratılabilmesi hemen hemen her toplumda yaratılabilme olanağı olduğundan çağın en önemli stratejisi haline almıştır³³.

1.4. Terörizmin Türleri

Terör ve terörizm kavramlarının tanımlanması kadar sınıflandırılması da tartışılmaktadır. Pek çok farklı görüş bulunsa da her terör faaliyetinin bir amacı, hedef noktası, uygulama şekli ve uygulama yeri bulunduğundan sınıflandırma bu unsurlar göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Örneğin terör faaliyetleri sadece belirli bir devlet içerisinde o devleti hedef alacak şekilde olabildiği gibi uluslar arası olacak şekilde birkaç devleti birden tehdit edebilir. Ya da sadece ateşli silahlar ile yapılabildiği gibi, internet gibi teknolojinin unsurlarından yararlanılarak ta yapılabilmektedir. Tüm bu unsurlar göz önünde bulundurulduğunda pek çok farklı sınıflandırmanın yapılması mümkün hale gelmektedir. Ancak temelde bakıldığında terörizm; ulusal (ülke içi) terörizm, uluslar arası terörizmi, devlet terörizmi, devlet destekli uluslar arası terörizm, etnik terörizm ve siber terörizm şeklinde ortaya çıkabilmektedir³⁴.

1.4.1. Ulusal (Ülke İçi) Terörizm

Devlet dışı aktörler ya da yabancı bir devlet etkisi olmaksızın tek bir devlet sınırları içerisinde sistematik şekilde gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin tümü birden “Ulusal” yada “Ülke İçi” terörizm olarak değerlendirilmektedir. Bu terörizmde

³¹ Tolga Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s. 38.

³² Ali Çağlar, *Terör ve Türkiye*, Gazi Kitapevi, Ankara 2009. s.11.

³³ Akmaral, age, s. 25.

³⁴ Çağlar, age, s.11.

faaliyetlerin tamamı bir ulusun vatandaşlarına yöneltilmektedir³⁵. Başka bir devletin yada yabancı bir şahsın varlığına yönelik herhangi bir eylem söz konusu olmadığından ve sadece belli bir ülke içerisinde varlığını sürdürdüğünden yalnızca o ülkenin ceza yasalarını ilgilendirmektedir. Bu terörizm çeşidi herhangi bir dış kaynağa mensup olmamakla birliktegünümüzde şiddet eylemlerinde sivil ve güvenlik görevlisi ayrımı gözetmeksizin herkesi ve her devleti hedef aldığından sadece teoride mevcuttur.

Ülke içi terörizmin faaliyetlerinde suçu işleyen, kurban ve hedef kitle tek bir ülkeye mensuptur. Bu tür eylemlerde hedef ülke dışında etkilenen bir ülke yada vatandaş söz konusu değildir. Örneğin Oklohama City’ de bulunan Federal Binaya 1995 yılında Timothy Mc Veigh tarafından düzenlenen ve 169 kişinin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan saldırı bu türden bir terör eylemidir³⁶.

1.4.2. Devlet Terörizmi

En uç noktada “Soykırım” suçu yer alan devlet terörizminde devleti yöneten iktidar kendi politik menfaatlerini korumak veya geliştirmek amacıyla kendi milletine karşı sistematik olarak tutuklama, öldürme gibi yıldırıma yönelik baskı araçları ile terör uygulamalarını kapsamaktadır. Burada terör bir devlet iç politikası olarak halka devletin kararlarının benimsetilmesi amacı ile kullanılmaktadır.

Genellikle insan hakları kavramının gelişmemiş olduğu totaliter rejimlerde uygulanan devlet terörizminde amaç zor kullanarak devlet otoritesini halka kabul ettirmek ve uygulamaktır. Devlet terörizmi faaliyetleri sonucunda halk sindirilerek boyunduruk altına alınmakta ve otoriteler daima haklı konumda bulunmaktadır. Hukuk sisteminin tam olarak oturmadığı ülkelerde uygulanan devlet terörizmi hem devlet rejimini kabul ettirmek hem de devamını sağlamak maksadıyla hem iç, hem de dış politika aracı olarak kullanılmaktadır.

İnsanları birer nesne ya da araç olarak kabul eden devlet teröründe amaç rejimin devamını sağlamaktır. Bu amaca karşı gelenlerin sindirilmesi, korkutulması hatta yok edilmesi amacıyla teröre başvurulmaktadır. Buradaterörizmdevletin varlığını pekiştirmek maksadıyla kullandığından her ne kadar bu ülkeler demokratik standartlara ve temel insan haklarına uymasalar da bu stratejilerini rejimin bir

³⁵Taşdemir, age. s. 34.

³⁶Mehmet Şimşek, “Terörizm”, *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, E-Dergi 2016, Sa. 54, s.323.

gerekliliği olarak kabul eder ve haklı görürler. Macchiavelli gibi devlet ideolojisinin şekillenmesinde katkıları bulunan bir düşünürün “Korkuluyor olmak seviliyor olmaktan daha güvenlidir.” Şeklindeki sözleri bu durumun kanıtı niteliğindedir. Uygulanan şiddetin bir terör eylemi değil ulaşılmak istenen hedef doğrultusunda kullanılan meşru bir araç olduğunu düşündüren bir başka örnekte Trotski’nin “Birkaç kişiyi öldüren binlerce kişiyi sindirir.” şeklindeki sözleridir³⁷.

Sovyetler birliğinde Lenin ve Stalin, Almanya’da Hitler, İtalya’da Musolini, Kamboçya’da Pol Pot önderliğindeki Kızıl Khmerler, Irak’ta Saddam Hüseyin ve Çin’de Mao Zedong rejimleri devlet terörizmini uygulayan rejimlere örnek gösterilebilir.³⁸ Tüm bu rejimlerin ortak özelliği otoritelerinin devamını sağlamak amacıyla kendi halkları üzerinde korkutma yoluyla baskı ve sindirme politikası izleyerek muhalif fikirlerin ortaya çıkışını önlemeye çalışmış olmalarıdır. Sindirme ve korkutma çalışmalarına örnek vermek gerekirse 1930’larda Nazi rejimi, Almanya yönetimine geçtiğinde rejime muhalif olan kişilerin gizlice tutuklanarak yok edilmelerini ifade eden kelime anlamı ‘gece ve sis’ olan ‘Nacht und Nebel’ politikasını uygulamaya başlamıştır. Bu politika doğrultusunda herhangi belirli bir nedene bağlı olmaksızın rastgele belirlenen her on avukattan biri tutuklanarak idam edilmiştir³⁹. Avukatlar bu yöntemle korkutularak sindirilmiş ve Nazi rejimine muhalefet etmeleri engellenmiştir.

1.4.3. Devlet Destekli Terör

Bir devletin hedeflerine ulaşmak maksadıyla başka bir devlete karşı terör eylemleri gerçekleştiren birey ya da grupları desteklemesi şeklinde gerçekleşen terörizme devlet destekli terör denir.

Devlet destekli terör devletlerin savaşın yol açacağı maddi ve manevi zararlardan kaçınmak için başvurdukları bir stratejidir. Özellikle II. Dünya savaşı sonrasında aldıkları maddi ve manevi hasarlar sonrası birçok devlet savaşın çekilmesiyle yoğun şekilde başvurulan bu strateji vekil olarak kullanılan devlet ya da örgütlerin karşı devlete saldırması vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu dönemde savaşın asıl galipleri olan ABD ve SSCB arasında bir güç gösterisi baş göstermiş ve iki süper güç girdikleri nükleer silahlanma yarışı sonrasında sadece birbirlerini değil

³⁷Elif Öktem, *Terörizm*, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları Yayınları, İstanbul 2007, s. 256.

³⁸Taşdemir, age, s. 35.

³⁹Öktem, age, s. 257.

tüm dünyayı yok edebilecek nükleer cephaneliğe sahip olmuştur. Bu büyük gücün sebep olabileceği felaketlerden kaçınarak doğrudan bir savaş yerine dolaylı olarak diğer devlet ve örgütleri kullanarak mücadelelerine devam etmişlerdir. Bu mücadele dönemi tam olarak devlet destekli terörizm dönemi olarak adlandırılabilir⁴⁰.

Devlet destekli terörizm, terörist eylemlerin dış politikanın bir aracı olarak kullanılan ulusal liderler tarafından gerçekleştirilmektedir. Burada hedef olarak görülen devletin zayıflatılması, dikkatinin ve kaynaklarının dağıtılması, izlediği politikaların yoğun bir muhalefetle karşılaşması, bu politikanın maliyetinin arttırılması ya da tamamen gerçekleştirilmesinin önlenmesi amacıyla doğrudan ya da bu amaçla kullanılan vekiller aracılığı ile terör taktikleri kullanılması söz konusu olabilmektedir⁴¹.

Devlet destekli terörizmde devletler sıcak bir çatışma içerisinde yer almadıkları ve bu nedenle uluslar arası bir baskıyla karşılaşmadıkları için devletlerarası mücadelede oldukça kullanışlı bir yöntem olarak görülmektedir. Devletler destekledikleri terör grupları ile her hangi bir organik bağ kurmadığından kolaylıkla desteklerini inkâr edebilmekte ve dolayısıyla gerçekleştirilen terör eylemlerine dair herhangi bir sorumluluk almamaktadır. Ayrıca desteklenen terör gruplarının amaçları ile destekleyen devletlerin amaçlarının farklı olması da destekleyen devletlerin kolaylıkla gizlenebilmelerini sağlamaktadır⁴². Gelişen teknoloji ile silah endüstrisinin geldiği noktada oluşacak can ve mal kayıpları göz önüne alındığında devletlerin doğrudan savaşmak yerine terör gruplarını destekleyerek hiçbir sorumluluk almadan rakip ülkeye müdahalede bulunabilmeleri devlet destekli terörü daha da kullanışlı kılmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı devlet destekli terörizm günümüzün etkin kullanılan stratejilerinden birisidir.

Devlet destekli terörizmin devletler tarafından etkin şekilde bir strateji olarak kullanılmasının en önemli nedeni çıkar merkezli bir boyut olarak değerlendirilebilecek olan uluslar arası ortamda daha güçlü bir yer edinebilmektir. Ancak terörizmi destekliyor olmak devletlerin itibarını zedeleyeceğinden devletler her ne kadar devlet destekli terörizmin kısa vadede getirdiği avantajlardan vazgeçmeseler de terör gruplarını desteklediklerini kabul etmemektedirler⁴³.

⁴⁰ Öktem, age, s.19.

⁴¹ Bozkurt-Kanat, age, s. 37-38.

⁴² Bozkurt-Kanat, age, s. 38.

⁴³ Şenocak age. s.10.

Terörizm, devletler tarafından farklı şekillerde desteklenmektedir. Jhon Murphy tarafından 12 farklı düzeyde ele alınan bu destekler devletlerin doğrudan terörist eylemler gerçekleştirilmesi, terörist eylemlere direkt olarak destek vermesi, terör gruplarına istihbarat üretmesi, terör eylemlerine eğitim olanakları sunması ya da teröristleri geliştirmesi, diplomatik ayrıcalıklarından faydalanılması, terör gruplarına ileri teknoloji, silah ve patlayıcı mühimmat sağlaması, terör gruplarına ulaşım imkânları sunması, teröristlerin kendi ülke topraklarından yararlanmasına müsaade etmesi, finansal destek sağlaması ve sözlü ya da zımni destek vermesi şeklinde sıralanabilir⁴⁴.

Devletlerin terörizmi desteklemesi sonucunda kısa vadede kazançlar elde etmeler söz konusu olsa da bu yöntem uluslar arası barış ve güvenlik açısından ciddi bir tehdit haline gelebilecek ve büyük yıkımlara yol açabilecek potansiyel bir tehlikedir. Ancak buna rağmen devlet destekli terörizm günümüzde oldukça yıkıcı ve ölümcül sonuçlara yol açan düşük yoğunluklu bir savaş halinde devam etmektedir.

1.4.4. Uluslararası Terörizm

Uluslar arası terörizm bir devletin sınırları içinde gerçekleşmesine rağmen diğer devletlerin ya da diğer devletlere mensup bireylerin haklarını ihlal eden ve birbirleri ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen terör eylemleridir. Gerçekleştirilen terör eyleminden farklı milletlere mensup bireylerin çıkarları ya da etkilenmeleri durumu söz konusudur⁴⁵.

Uluslar arası terörizmde gerçekleştirilen terör eylemlerinin hem hazırlık ve örgütlenmeleri hem de sonuçları birden fazla ülkede gerçekleşmektedir. Dolayısı ile uluslar arası terörizm: “Bir ya da daha fazla ülke vatandaşı tarafından oluşturulup, içerden ya da dışarıdan, bir ya da daha fazla kaynaktan destek alarak, herhangi bir toplum, bir devlet ya da devletler üzerinde baskı yaratarak kazanç elde etmek, etnik veya bölgesel sorunları kullanarak ulusal menfaatlere zarar vermek amaçlarıyla organizasyon, kişi ya da gruplar tarafından şiddet eylemlerine başvurulmasıdır” şeklinde tanımlanabilir⁴⁶.

Küresel iletişim ve ulaşım araçlarının teknoloji ile birlikte hızlı bir şekilde gelişmesi terörizmin uluslar arası bir boyut kazanmasında ve eylemlerini

⁴⁴ Taşdemir, age.s.46.

⁴⁵ Şimşek, age. s.324.

⁴⁶Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı, *Terör, Terörizm* <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm6.htm> (Erisim Tarihi: 18.12.2017).

arttırmasında önemli bir etkidir. Bunun dışında uluslar arası alanda istediklerini elde edemeyen ve gelişmiş ülkelerin etkin politikalarının gölgesinde kalan ülkelerin terörizmi önlerindeki engelleri aşmak için kullanılabilecek bir araç olarak görmeleri de bir diğer etkidir. Ayrıca gelişmiş ülkelerin de rakiplerini etkisiz kılabilme ya da kendi sosyal ve siyasi politikalarının işlerliğini sağlamak amacıyla terörizmi bir araç olarak kullanmaları da terörizmin etkilerinin uluslar arası platforma taşınmış olmasının nedenleri arasındadır. Tüm bunların dışında bazı ülkelerin yönetimleri için seçtikleri ideolojileri yaymak amacıyla kullandıkları yöntemin terörizm olması da bir neden olarak sayılabilir. Teknolojik imkânlar ile terör örgütlerinin amaç ve hedefler bakımından yakın oldukları diğer terör örgütleri ile istihbarat, eğitim, lojistik, finansal destek, teknik ve eylem taktikleri konularında birbirleri ile etkileşim halinde olmaları da terörizmin etki alanını genişleten faktörler arasındadır⁴⁷.

Ne zaman, nasıl ve nerden geleceği belli olmayan bir düşman gibi devletlerin huzurunu kaçıran uluslar arası terörizmde amaç her zaman siyasettir. Siyasal olarak bazı değişiklikler yaratmak ya da bazı hedeflere ulaşmak gibi amaçlarla gerçekleştirilmektedir⁴⁸.

1.4.5. Uluslar ötesi Terörizm

Uluslar arası terörizmden farklı olarak uluslar ötesi terörizmde terör eylemleri herhangi bir devlet tarafından yönetilmemekte ya da kontrol edilmemektedir. Terörist eylemler ya da operasyonlar devlet dışı aktörler tarafından gerçekleştirilmektedir⁴⁹.

Uluslar arası terörizmde terör eylemleri birden fazla ülkede gerçekleşmektedir. Bir ülkede başlayan eylem bir başka ülkede sonlanabilmektedir. Örneğin bir ülkeden kalkan bir uçağın kaçırılma sonrası bir başka ülkeye yönlendirilmesi uluslar ötesi bir terörizm olarak nitelendirilebilir. Farklı bir ifade ile terörist eylemi gerçekleştiren kişi ya da gruplar ile bu eylemden etkilenen kişi ya da grupların uyrukları farklı ise bu uluslar ötesi terörizmdir. Ya da eğer terör eyleminden etkilenen kişiler terör eyleminin gerçekleştiği devletin mensubu değil ise uluslar ötesi terörizm söz konusudur. Bir uluslar ötesi terörizm örneği olarak 80

⁴⁷ Hakan İpek, *Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara 2006, s. 48-49.

⁴⁸ Şimşek, agm, s. 324

⁴⁹ Taşdemir, age, s.34.

farklı ülkeden vatandaşın etkilendiği 11 Eylül saldırısında eylem Amerika Birleşik Devletleri sınırlarında gerçekleşmişti ancak eylemi gerçekleştiren teröristler Amerika vatandaşı değillerdi. Tüm bunlara ek olarak uluslar arası örgütlere, uluslar arası arabuluculuk yapan kişi ya da kurumlara ve yabancı diplomatlara karşı gerçekleştirilen saldırılar da uluslar ötesi terörizm kapsamında değerlendirilmektedir⁵⁰.

1.4.6. Etnik Terörizm

Belirli bir etnik grubun bağımsızlık kazanmak ya da siyasi varlığını kabul ettirmek amacıyla sistemli bir şekilde gerçekleştirdiği terör hareketlerinin tümü birden etnik terörizm olarak adlandırılmaktadır. Bu tür terörizm sahip oldukları köken, kültür, gelenek ve görenekleri kendilerine temel alan belli azınlık grupların hedeflerine ulaşmak için silah kullanımından başka yollarının kalmadığını düşünmeleri ile ortaya çıkar. Temel aldıkları ortak noktaları kullanarak hedef etnik gruba mensup kişileri kendilerine çekmeye çalışırlar.

Etnik terör azınlık durumundaki grupların ülkeye hâkim olan güç tarafından baskı altında tutulması ve ayrımcılığa maruz bırakılması sonucu ortaya çıkabilir. Bunun dışında azınlık grupların başka devletler tarafından kışkırtılması ya da desteklenmesi de etnik terörün ortaya çıkmasına sebep olabilir. Ancak etnik yapıdaki her eylemin etnik terör kapsamında değerlendirilmemesi ve neyin etnik terör olduğunun iyi belirlenmesi ülke bütünlüğünün korunabilmesi açısından son derece önemlidir⁵¹.

1.4.7. Siber Terörizm

Belirli siyasi, sosyal, psikolojik ya da dini güdülere sahip ve bu güdüler doğrultusunda hareket ederek bir hükümet ya da toplumu baskı altında tutma veya yıldırma maksatlarıyla bilgisayar programları, ağları ve teknolojisi kullanılarak devletlere, bireylere ya da gruplara zarar verici eylemlerin tümüne birden siber terörizm denilmektedir⁵². Bu terörizm biçiminde resmi ya da sivil internet sitelerinin çökertilmesi, devlete ait gizli bilgilerin elde edilmesi, ulusal bankacılık sistemlerinin çökertilmesi ve insanlara ait hesap bilgilerinin ele geçirilmesi gibi pek çok farklı

⁵⁰ Şimşek, agm. s. 36.

⁵¹ Bülent Çınar, *Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör*, Sam Yayınları, Ankara 1997. s. 245.

⁵² Şimşek, agm, s. 325.

eylem gerçekleştirilebilmektedir. Hatta bu yolla devletlere para aktarımı dahi söz konusu olabilmektedir. İngiliz istihbaratı Kuzey Kore'nin siber terörizm yoluyla yıllık 1 milyar dolar gelir elde ettiğini tahmin ettiklerini belirtiyor⁵³.

Siber terörizm incelenirken dikkat edilmesi gereken beş başlık mevcuttur. İlk olarak siber terörizmin hedefi incelenmelidir ki bu hedef devletlerin askeri gücü, hükümetler, şahıslar ya da devletlerin sahip olduğu önemli alt yapı tesisleri gibi pek çok farklı şey olabilmektedir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise siber terörizmin temel aldığı güdünün belirlenmesidir. Bu güdüler siyasi, sosyal, ideolojik, dini ya da kültürel olabilir. Siber terörizmde kullanılan bilgisayar, iletişim ağları ve teknolojisi siber terörizmde araç olarak kullanılabilir. Ayrıca siber terörizmin sonuçları da dikkat edilmesi gereken noktalardandır. Siber terörizm sonucunda devletlere ait askeri bilgi ve belgelerin ele geçirilmesi, sızdırılması ya da şirketlere ve ya bireylere ait varlıkların terörist unsurlara ait hesaplara geçirilmesi söz konusu olabilir. Yapılan tüm siber terörizm eylemlerinin hangi amaçlara hizmet ettiğinin tespit edilmesi de oldukça önemlidir.

Bilgisayar sistemlerinde pek çok ağ ve sistem birbirine bağlı ve bağımlıdır. Bu nedenle sistemlerde meydana gelen zaafılar art niyetli kişi ya da kişiler tarafından illegal amaçlarla kullanılabilirdiğinden pek çok insan bilgi devriminin toplumda çok büyük riskler taşıyan bir elektronik zafiyet ortaya çıkardığını düşünmektedir. Bu zafiyet sonucu ortaya çıkan tehdit ve riskler literatüre “*Elektronik Peral Harbour*” olarak geçmiştir⁵⁴.

1.5. Terörizmin Amaçları

Terör örgütlerinin faaliyet gösterdikleri alanlara göre pek çok farklı amaç sıralamak mümkündür. Ancak genel olarak örgütlerin kendi siyasi ve ideolojik düşüncelerini hedef kitlelerine kabul ettirmek ya da mevcut bulunan otorite yerine yeni bir sistem veya düzen kurmak amacıyla hareket ettikleri söylenebilir.

1.5.1. Sosyo-Kültürel Amaçları

Toplumdaki birlik, bütünlük ve düzeni bozmak terörün en önemli amaçlarından biridir. Bu doğrultuda terör toplumdaki farklı kültür, inanış, dünya görüşü

⁵³www.trthaber.com/haber/dunya/kuzey-koreli-hackerlar-o-bankayi-hedef-almis-338332.html (Erisim Tarihi: 18.12.2017).

⁵⁴Şimşek, agm, s. 325.

ve yaşam şekline sahip birey ya da grupları bu farklılıklardan faydalanarak karşı karşıya getirmek, çatışma ve kaos ortamı yaratmak amaçlarıyla hareket etmektedir⁵⁵.

Azınlık durumunda kalarak istismar ve ayrımcılığa maruz bırakılan etnik gruplar zamanla teröre kaynak haline gelebilirler. Bu gruplar ile toplumun diğer kesimleri arasında çıkan huzursuzluklar zamanla şiddeti artan tepkilere ve hatta iç savaşa doğru sürüklenebilir⁵⁶. Bu durumda devlet otoritesi tarafından terörle mücadele amacıyla gerçekleştirilen tüm girişimler terörist gruplar tarafından baskı ve katliam gibi gösterilerek devlet otoritesine karşı bir tavır oluşturulması maksadıyla kullanılabilir. Ki bu yolla terörist gruplar oluşan kargaşa ortamında devlet otoritesini ortadan kaldırma çalışmalarındakendilerini meşrulaştırarak halkın desteğini almış olurlar.

1.5.2. Ekonomik Amaçları

Devletlerin terörle mücadele için ayırmak zorunda kaldıkları kaynakların büyük boyutlara ulaşması, ekonomisi zayıf ülkelerin ekonomilerine ciddi zararlar vermektedir. Bu ülkeler refah seviyesini arttırmak için yapacakları harcamaları, terörle mücadeleye ayırmak zorunda kalmaktadır. Öte yandan terörün etkin olduğu bölgeler yatırım yapılmayan yerlerdir. Bu bölgelerde yatırım bulunmadığından işsizlik oranı yüksek dolayısıyla halk fakirdir. İşsizlik ve yoksulluk arttığında refah seviyesi düştüğünden halkın devlete tepki göstermesi ve kargaşa ortamı oluşması söz konusudur. Kaos ortamında terör örgütlerinin insan kaynağı sağlaması daha kolay olduğundan amaçlarını gerçekleştirmeleri için istedikleri ortam ve imkânlarla sahip olurlar⁵⁷.

1.5.3. Siyasi Amaçları

Terörün siyasi amacı bir devletin rejimini hayata geçirdikleri eylemler ile zayıflatmak, yıkmak ve yerine örgüt ideolojine uygun bir rejim ve yönetim getirmek olarak özetlenebilir. Bu kapsamda gerçekleştirilen şiddet eylemleri ile siyasi otoritenin yani hükümetin halk tarafından sorgulanmasına yol açarak devletin manevi otoritesini sarsar ve zayıflatılır⁵⁸. Manevi otoritenin zayıflaması ile halkın gözünde

⁵⁵Selahaddin İlhan, *Terör Neden Türkiye?.*, Nu-do Yayınevi, Ankara 2001. s. 23.

⁵⁶www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, (Erisim Tarihi: 18.12.2017).

⁵⁷ Ahmet Küçükşahin, “Doğu ve Güneydoğu Anadolu’yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler” *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C.1,Sa.2, Aralık, Ankara 2005, s. 86.

⁵⁸www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, (Erisim Tarihi: 18.12.2017).

yıpranan devlet imajının yerine terör örgütleri kendi kamuoylarını oluşturarak hedeflerine uygun ortamı hazırlamış olurlar.

Bir devletin, diğer rakip devletlerin otoritesini zayıflatmak, hükümetini devirmek ve ilgili devlette kaos ve kargaşa ortamı yaratmak için terörü bir araç olarak kullanmaları, yani devlet terörizmi politikası, terörü “siyasi mücadele” aracı haline getirmiştir⁵⁹.

1.5.4. Psikolojik Amaçları

Terör gruplarının gerçekleştirdikleri eylemler tedhiş, yıldırma, korkutma ve baskı yoluyla halkın devlete olan güven ve sadakatini ortadan kaldırma hedefindedir. Şiddet temelli bu eylemler toplumda korku, huzursuzluk ve endişe uyandırmakta ve böylece devlete olan inanç ve güvenlerini yitiren bireyler terör örgütlerinin otoritesini tanıyarak onlarla hareket edecektir.

Terör örgütleri için önemli olan eylemler, eylem sonuçları ortaya çıktığında duruma devlet ve halkın gösterdiği tepkidir. Bu kapsamda gerçekleştirilen eylemin türü önemli değildir. Amaç kendi ideolojileri doğrultusunda seslerini duyurmak olduğundan eylemin büyüklüğü değil oluşturduğu ya da oluşturacağı etkinin büyüklüğüdür⁶⁰. Gerçekleştirilen eylem halk üzerinde ciddi bir travma yaratarak kitleleri umutsuzluğa sürükleyeceğinden hissedilen çaresizlik teröre hedeflerine ulaşmasını kolaylaştıracak bir ortam sağlayacaktır.

1.6. Terörizmin Nedenleri

Terörizmin nedenleri her bölgenin kendi koşulları değerlendirilerek belirlenebilir. Bu bağlamda bölgesel farklılıklar gösteren nedenler çok yönlü olarak değerlendirilmez. Ancak yine de kabaca sınıflandırılmak istenirse dört başlık altında değerlendirilebilir.

1.6.1. Ekonomik Nedenler

Toplumun ekonomik şartlarının kötü olması bireyleri maddi yönden olumsuz etkilerken manevi olarak ta yıpratmakta, moral olarak çöküntüye yol açmaktadır. Hem maddi hem de manevi olarak yıpranan bireyler toplumda pek çok

⁵⁹ Mikail Kaynak, *Sil Bastan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak*, Timaş Yayını, İstanbul 2002, s. 65.

⁶⁰ www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, (Erisim Tarihi: 18.12.2017).

problemin ortaya çıkmasına ve terör örgütlerinin rahatlıkla propagandalarını yapabilecekleri bir ortamın oluşmasına neden olmaktadır. Öte yandan özellikle ekonomik sıkıntılar nedeniyle eğitim alamamış ya da eğitimlerini tamamlayamamış bireyler kolaylıkla istismar edilmeye müsaittirler. Kendine ve topluma yabancılaşmış olan bu bireyler ilk öğrendikleri ideoloji ile kendilerini bir yere ait hissetmek ve adapte olmak istediklerinden, zorluklar ve sıkıntılarla baş etmek zorunda kalmış, hayattan beklentisini kaybetmiş bu bireylerin intikam hissiyle topluma savaş açmaları terör örgütleri tarafından kolaylıkla kandırılabilmesi mümkündür⁶¹.

Gelir dağılımdaki adaletsizlikler terör örgütlerinin propaganda aracı olarak kullandıkları en önemli araçlardan birisidir. Devletlerin iç dengelerini bozan gelir dağılımdaki adaletsizlik özellikle dış politikada çok uluslu şirketler ve ekonomik entegrasyonların karar alma süreçlerine dâhil olmaları ile artmıştır. Uluslar arası alanda ekonomik rekabetin hızlanması ile toplumlar bu hızın gerisinde kalmış ve gelir dağılımındaki adaletsizlik büyümüştür. Prof. Dr. Emin Gürses; *“Birçok milliyetçi ve toplumsal hareketin işçi sınıfına mensup ya da işsiz bireyleri kendilerine çekebilmek ve kitleleri harekete geçirmek için Marksist söylemler ve sömürü tartışmaları üzerinde yoğunlaştığını belirtmiştir”*⁶².

1.6.2. Sosyal Nedenler

Toplumda terörün yayılmasında etkili olan sosyal nedenler: toplumun eğitim düzeyinin düşük olması, din, mezhep ve etnik farklılıkların toplumu ayrıştıracak kadar keskin olması, toplumda kan davası gibi şiddeti körükleyecek geleneklerin var olması şeklinde sıralanabilir. Toplumun ideolojik nedenlerle kamplara ayrılması ile hak ve özgürlüklerin toplumun melekeleri haline getirilmemiş olması da ilave nedenler olarak sayılabilir.

Terörizm ve başkaldırı hareketlerinin artışı konusunda aile, kabile, aşiret, millet ya da devlet gibi kavramların toplum üzerindeki etkisinin azalması ve giderek yok olması yönünde görüşlerde mevcuttur. Bu görüşlere göre dini, insani, ahlaki ve vicdani değerlere bağlılığın azalması veya bu değerlerin yok olması insani değerlerin yerini, maddesel bir anlayışın olması, insanların ihtiyaç ve buna bağlı hırslarının

⁶¹M.Sami Denker, *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1997, s.10-11.

⁶²E. Gürses, *Milliyetçi Hareketler ve Uluslar arası Sistem*, Bağlam Yayınları, İstanbul 1998, s.47.

artması gibi nedenlerin terörizmin toplum içerisinde yayılmasının sosyal nedenleri olduğu savunulmaktadır⁶³.

1.6.3. Siyasi Nedenler

Terörizmin siyasi nedenlerine bakıldığında devlet rejiminin oturmamış olması ve halk tarafından benimsenmemesi ve hükümetin otoriteyi sağlayamaması önemli nedenler arasında görülmektedir. Bazı grupların devlet otoritesini çıkarları doğrultusunda kullanmaya yönelik eylemleri ile daha önce uygulanmakta olan bir rejime dönme arzusu da siyasi nedenler arasında sayılabilir. Ayrıca devlet kurumları arasındaki kuvvetli fikir uyuşmazlıkları ve mevcut siyasi partilerin ideolojik bakımdan keskin farklılıklarının bulunması da terörizmin nedenlerindedir. Hükümet kurulamaması ve bu durumdan kaynaklanan bunalımlar, devlet kurumlarının yozlaşması ya da görevlerini yerine getirememesi, yolsuzlukların artması, yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirleriyle çelişmesi gibi nedenler de terörün sosyal nedenleri kapsamında ele alınmaktadır. Siyasi iradenin inançsız ve kabiliyetsiz bir kadronun elinde bulunması yada çağın gereklerine göre kendisini yenilememesi de sosyal anlamda terörü besleyen etkenlerdir. Siyasal nedenler diğer nedenlerden bir yada birkaçının desteklemesi ile ortaya çıkmakta ve bu açıdan bakıldığında terör nedenlerinin en üst basamağında yer almaktadır.

1.6.4. Hukuki Nedenler

Terörü tetikleyen tüm faktörlerin bir sonucu olarak değerlendirilebilecek olan hukuki nedenler terörizmin ortaya çıkışını önemli düzeyde etkileyen faktörlerdir. Bir devletin hukuk kurumlarının işlememesi ya da ağır işlemesi, mevcut hukuk kurallarının çağa ayak uyduramıyor olması, hukuk kurumlarının birey ya da grupların tarafı haline gelmesi ya da hukuk kurallarının taraflı olarak işletilmesi terörün hukuki nedenleri arasında sayılabilir. Ayrıca hukuk kurallarının ve cezaların caydırıcı etkilerinin bulunmaması ile toplumun hukuk ve adalet inancının zayıflamış olması da terörü beslemektedir.

Bazı araştırmalarda terörizmin nedenleri arasında psikolojik faktörler ve eğitim sistemi de ele alınmaktadır. Bu noktada eğitim sisteminin etkileri araştırılırken eğitimden beklenen yaygın etkinin birey davranışlarını olumlu yönde değiştirmesi

⁶³Kurul, *Türkiye ve Terörizm Raporu*, Türkiye Barolar Birliği yayınları, Ankara 2006, s. 141.

ve toplumsal bütünlüğü sağlaması olduğu görülmektedir. İyi eğitim almamış ve topluma dâhil olamamış bireylerin terör örgütleri tarafından daha kolay kandırılabilirleri düşünülmektedir. Öte yandan genel terörist profilinde düşük zekâlı, içine kapanık, sadist ve çevresindeki bireylerle normal ilişkiler kuramayan bireylerin ağırlık taşıdığı ileri sürülmektedir. Bu bağlamda kişisel becerileri yeterli olan bireylerin toplumda sahip oldukları statü, rol ve yerlerini beğenmemeleri, toplum tarafından engellendiklerini düşünmeleri, kendilerine karşı sevgi ve saygı beslenmiyor olduğunu düşünmeleri bu bireylerde asosyal kişilik özelliklerini gelişmesine yol açmaktadır. Bu asosyal kişiliğin bir sonucu olarak ilgi görmek ve saygınlık kazanmak maksadıyla saldırgan ve şiddet içerikli davranış kalıpları kullanmaya başlayabilecekleri dolayısıyla terör örgütleri tarafından kolaylıkla kandırılarak kullanılabilirleri düşünülmektedir⁶⁴.

⁶⁴ Türkiye ve Terörizm Raporu, s.142-143.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYEDE TERÖR ÖRGÜTLERİ VE FAALİYETLERİ

1. TÜRKİYE'DE TERÖR OLGUSUNUN ORTAYA ÇIKMASI

Terör ve terörizm ortaya çıktığı her toplumsal ve siyasal yapıda meydana getirdiği hasarı son 35 yıldır Türkiye'de de toplumun ve devletin adeta kanayan bir yarası haline gelmiş olan bölücülük emeli taşıyan terör örgütü PKK, etnik temelli bir yapıya dayalı terör sorunu ülkemizin iç güvenlik meselelerini ve ana güvenlik maddesini meşgul etmektedir. 1984 yılında ilk eylemini gerçekleştiren ve bu tarihten itibaren şiddetini zaman zaman arttırıp ve azaltan PKK terör örgütü ülkemizin iç güvenliğini tehdit etmektedir. 1984 yılı öncesi Ermeni terör örgütü ASALA'nın ortadan kaldırılıp etkinliğinin azalmasıyla birlikte gün yüzüne çıkan PKK'nın oluşumu başladı⁶⁵.

Ortaya çıktığı ilk günden itibaren terör örgütünün temel amacı; Türk Devlet otoritesini başarabildiği kadar geniş bir sahada zayıflatmak, bu zafiyetle birlikte devletten tavizler koparmak, ortaya çıktığı ve geliştiği dönemlerdeki siyasi amaçlarını iç ve dış kamuoyu gündeminin merkezine taşımak ve bu illegal yapıyı siyasi ortamda devamlı hale getirerek bunu etkin bir biçimde sürdürmektir⁶⁶.

Bölücü terör örgütünün siyasi ve politik hedefi ise *doğrudan doğruya Türkiye Cumhuriyeti Devletini parçalamak ve sözde Kürdistan adlı bir Kürt Devleti kurmaktır*. Bölücü terör örgütü bu maksatlarla hareket eden ve eylemler gerçekleştirmek suretiyle başarı amacı güden bir silahlı propaganda aracıdır. Etnik esasa dayalı terör örgütlerine örnek olan bu örgüt, silahlı propaganda aracı olarak kullanılan terörü ve siyaseti birbirininalternatifi şeklinde kullanmakta, böylece konunun kamuoyuna kabul ettirilmesi ve zeminin uygun hale getirilmesi için

⁶⁵Ümit Özdağ, *PKK Terörü, Neden Bitmedi, Nasıl Biter*, Kripto Yay., Ankara 2010, s. 43.

⁶⁶Karaca Bilal, "Düşük Yoğunluklu Çatıma Sürecinde PKK'nın ideolojik ve Stratejik Dönüşümünün Analizi", *21. Yüzyıl Dergisi*, Sa. 14, Ankara 2010, s. 36.

çalışmaktadır⁶⁷. Siyaset aracılığı ile yapılan bölücü faaliyetler hem iç siyaset, hem de dış siyaset yönünden terörden daha tehlikelidir. PKK terör örgütü, bölücü siyaset yapan siyasi partiler ve siyasetçiler bazı arzularını karşılamak maksadıyla devletin ödün vermesi için devlete karşı psikolojik operasyonda bulunduğu ortadadır. Şimdi Türkiye’de Terörün kısa geçmişini inceleyelim.

Türkiye’nin uzun yıllar en büyük iç sorunu olan terör sorunu ASALA ile başlamıştır. ASALA’nın seksenli yıllarda ortadan kaldırılmasından sonra PKK terör örgütünün ilk terör eylemleri küçük çaplı öğrenci olayları halinde baş gösterdi. Bu olayların temelinde birtakım ideolojik çatışmalar vardı. Bunlar Maksist ve Leninist ideolojilerin doğurduğu bazı şiddet olaylarıydı⁶⁸. 26 Aralık 1978 tarihinde ilan edilen Sıkıyönetiminden 12 Eylül 1980 tarihindeki Askeri müdahale tarihine kadar Türkiye’de sürekli artan anarşi ve terör olaylarının altında da bu Maksist ve Leninist ideolojilerin başı çektiği olaylar yatmaktaydı⁶⁹. Bu karışık dönemde Türkiye’de ideolojik amaçlı toplamda 39.385 vaka meydana gelmişti⁷⁰. Türkiye’de meydana gelenideolojik terör eylemleri yalnız bunlarla da sınırlı değildi. Bu terör eylemleriyle beraber temelleri Osmanlı dönemlerine uzanan Ermeni teröründen de söz etmek gerekir ki bunun başrol oyuncusu ASALA idi. Osmanlı Devleti zamanında faaliyetini devam ettiren terör örgütleri bilhassa 1973 tarihinden sonra faaliyetini tekrar sürdürmüştür. O zamanda Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı en çok eylem yapan, dış destekleri de aleni olan Ermeni terör örgütlerinden biri de ASALA terör örgütüdür. Bu örgütün ortadan kaldırılması ile PKK terör örgütü siyasi ve sosyal durumdan faydalanarak ortaya çıkmıştır⁷¹.

1.1. PKK Terör Örgütünün Hedefleri

Etnik ve İdeolojik terör örgütlerinin amaçlarındaki benzerlikler gibi PKK terör örgütünün de en büyük amacı ilk olarak bir coğrafi alanı, bölgeyi veya bir mevkii ele geçirerek o alana hâkim olmak, akabinde de birtakım karışıklıklar ve anarşist faaliyetlerle toplumu etnik çatışmalara daha sonrada iç savaşa sürüklemektir. Bölücü örgüt kuruluş amacını ve sonraki yıllarda ulaşmak istediği emellerini

⁶⁷ Karaca, age, s. 32.

⁶⁸ PKK terör örgütünün kuruluşundan evvel 1974-1984 yılları arasında Asala ve diğer terör örgütlerinin bu faaliyetleri özetle şöyleydi; 26 öldürme, 14 öldürme girişimi, 164 bombalama (Aktaş, 2006, s. 31).

⁶⁹ Fatih Aktaş, *Türkiye’nin Terörle Mücadele Konsepti Bağlamında Pkk Terörünün İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2006, 31.

⁷⁰ Yılmaz Aktuğ, *Terörün Anatomisi*, Altın Kitaplar Yayınları., İstanbul 1995, s. 206.

⁷¹ Aktaş, age, s. 31.

27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır İli, Lice İlçesi, Ziyaret (Fis) Köyünde yapılan toplantıda ideolojik ve stratejik hedefini belirlemiştir⁷². Örgütün iç savaşı başaramama durumunda hiç olmazsa uluslararası kamuoyuna Türkiye’de bir iç savaşın meydana geldiğinin ve buna bağlı olarak gelişen bazı insanlık suçlarının yaşandığı görüntüsünü yansıtmaya çalışmaktadır. Örgütün bu amaçla uygulamaya yeltendiği en bilinen taktiği “kurtarılmış bölge” stratejisi sayılabilir. Bu stratejiye göre örgüt doğu ve güneydoğu bölgelerinde belli bir bölgeyi alarak kurtarılmış bölge kurmak gayesindedir. Bu gayeyi gerçekleştirmek amacıyla PKK’nın gerçekleştirdiği strateji, söz konusu bölgede “üs bölgeleri” kurabilmektir⁷³.

Örgütün esas ve nihai amacının bir siyasi organizasyon yani sözde bir Kürt devletinin “Bağımsız Kürdistan’ın” kurulması herkesin malumudur⁷⁴. Bu amaçla bölücü örgütün esas amacının ne olduğu kamuoyunda yaygın halde bilinmektedir. Bu amaçla örgütün yönetici kadrosu ve yabancı devletler tarafından desteklenen ve geliştirilen yeni stratejik usul ve esaslar aşağıdaki gibidir⁷⁵;

- Başlangıç olarak bazı imtiyazlar elde edilip kültürel ayrıcalıklar elde edilmelidir,
- Akabinde üniter yapı değiştirilerek ayrı bir siyasi oluşuma gidilecektir,
- Bundan sonra ise Türkiye (doğu ve güneydoğu bölgeleri), İran (Kuzey batı) ve Suriye (Kuzey) üçgeninde bir “Büyük Kürdistan” kurulacak.

Türkiye’de yaklaşık 35 senedir kanlı eylemler yapmakta olan PKK terör örgütü hiç şüphesiz bazı dış destekler almaktadır. Bilindiği üzere hiçbir örgütün bu kadar uzun bir zaman zarfında Türkiye Cumhuriyeti Devleti gibi güçlü bir devlet karşısında dayanamayacağı muhakkaktır. Uzun yıllar Türk Silahlı Kuvvetlerince olağanüstü azim ve gayretle yürütülen bir mücadele olmasına karşın halen varlığını devam ettirebilmesinin temelinde bu büyük maddi ve manevi bir dış destek ile yasadışı gelir kaynaklarına sahip olması yatmaktadır.

⁷² Karaca, age, s. 42.

⁷³ Özdağ, age, s. 46-47.

⁷⁴ Özdağ, age, s. 57.

⁷⁵ Aktaş, age, s. 55.

2. TÜRKİYEDEKİ TERÖR ÖRGÜTLERİ

2.1. PKK (KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ) TERÖR ÖRGÜTÜ

2.1.1. PKK Terör Örgütünün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Kürtçü Örgüt ve Dernekler

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin geçmişi ve günümüzdeki durumu ele alındığında bölücü nitelikteki terör faaliyetlerinin devletin kuruluşundan önce ortaya çıktığı görülmektedir. 1800 yıllarda Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyeti altında bulunan alanlarda yaşayan azınlıklar, Fransa, Rusya ve İngiltere gibi devrin güçlü devletleri tarafından kışkırtılarak isyan çıkartmaları teşvik edilmiştir. Bu yolla Osmanlı İmparatorluğu'nun iç işlerine karışarak kendi ideolojileri ve politik düşüncelerini yaymayı ve yayılmacı politikalarını sürdürmeyi hedeflemişlerdir. Özellikle azınlıkların yoğun olduğu bazı bölgelerde menfaatler elde etmeye yönelik olarak gerçekleştirdikleri kışkırtma eylemleri sonucunda ortaya çıkan bölücü faaliyetler ile çıkan Kürt isyanları bunun göstergesidir⁷⁶.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ayrı bir devlet kurma, vergiden muaf olma, askerlik yapmama gibi iç nedenler olarak düşünülebilecek istekler ile çıkan Kürt isyanlarının yayılmacı politikalarını sürdürme hedefinde olan devletlerin kışkırtmalarına bağlamak mümkündür. Bu sebeplerle çıkartılan Kürt isyanlarına bakıldığında 1912 yılına kadar 12 isyan, 1924 ve 1940 yılları arasında ise 25 isyan gerçekleşmiş olduğu görülmektedir⁷⁷. Kürtler 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanmış olan Mondros Ateşkes Antlaşması ile azınlıklara tanınmış olan haklardan yararlanarak Seyyid Abdulkadir ve dönemin ileri gelenleri, mebusları ve belirli bölge valilerinin öncülüğünde Kürt Terakki Cemiyeti ve Kürt Teali Cemiyeti adları altında dernekler kurarak başta Diyarbakır olmak üzere çevre illerde faaliyetlerde bulunmuşlardır⁷⁸.

2.1.2. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP)

Türkiye, Suriye, Irak ve İran da faaliyet gösteren dört ana kolu bulunan parti Kürdistan Demokrat Partisi adı ile ana çatı partisi olarak kurulmuştur. Bu ana çatı

⁷⁶ Necati Alkan, *Gençlik ve Terörizm*, EGM, TEM. Dairesi Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, s. 48-55.

⁷⁷ Mehmet Ali Birand, *APO ve PKK*, Milliyet 1992, 4.

⁷⁸ Emin Demirel, *Siyasi Yapılanmalar ve Terör Grupları*, Renk Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 32.

partisinin Türkiye ayağı olan Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi 24 Ocak 1965 tarihinde kurulmuş olup hiyerarşik bir yapıda faaliyet göstererek ilk yıllarında Kürtlerin demokratik haklarını savunmayı hedeflemiştir⁷⁹. Sağ görüşlü bir siyasi düşünce yapısında olan parti zamanla üye profilinin değişmesi ile ana amacından saparak Türkiye'den bağımsız bir Kürt devleti kurmayı temel amaç haline getirmiştir⁸⁰.

2.1.3. Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO)

Üyeleri devrimci bir görüşe sahip olmasına rağmen Kürt milliyetçiliği ideolojisine daha yakın duran Devrimci Doğu Kültür Ocakları 1969 yılında Türkiye İşçi Partisi (TİP) içerisindeki fikir ayrılıkları nedeniyle partiden ayrılan bir grup tarafından kurulmuştur⁸¹. Özellikle Kürt uyruklu üniversite öğrencilerini örgütleyerek kendi ideolojileri kapsamında gerçekleştirilen hareketlere zemin hazırlamaları en belirgin özellikleridir⁸². Örgüt üyelerinin büyük bir kısmı 12 Mart 1970 muhtırası ile tutuklanmıştır. Geriye kalan örgüt üyeleri ise Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri'ne katılmıştır.

2.1.4. Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri (DDKD)

İran, Irak ve Suriye'deki Kürtler de dâhil olmak üzere tüm Kürtleri tek bir parti altında toplamayı hedefleyen örgüt 1975 yılında delil yetersizliği nedeniyle yada 1974 yılındaki genel afı serbest kalan eski DDKO üyeleri tarafından kurulmuştur. Özellikle üniversitelerde hızlı bir örgütlenme sağlamıştır⁸³. 1974 yılının sonlarına doğru Kemal Burkay, Mehdi Zana, Tarık Ziya Ekinci ve İhsan Aksoy öncülüğünde kurulan parti, TDKP'den sonra örgütlenen ikinci illegal partidir. PKK terör örgütünden önce oldukça etkin olan parti "Özgürlük Yolu" adlı dergi vasıtasıyla gerçekleştirdiği propagandalarla örgütlenmesini gerçekleştirmiştir. Örgüt Adıyaman, Ağrı, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hakkâri, Kars, Malatya, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Tunceli ve Van'ı da kapsayacak şekilde

⁷⁹ İsmet Gimset, *PKK Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973-1992)*, Turkish Daily News, 1993, s. 4.

⁸⁰ Türkmen Törel, *PKK Terör Örgütü (Tarihsel ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından incelenmesi 1978-1998)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002, s. 121.

⁸¹ İsmet, age, s. 415.

⁸² Nihat Ali Özcan, *PKK Tarihi, ideolojisi ve Yöntemi*, ASAM Yayınları, Ankara 1999, s.87.

⁸³ İsmet, age, s. 415-416.

Marksist Leninist çizgide bir “Bağımsız Kürdistan” kurma hedefinde hareket etmiştir⁸⁴.

2.1.5. Kürdistan Öncü İşçi Partisi (PPKK)

Güney Doğu Anadolu bölgesinde örgütlenen parti örgütlenmesini legal yollarla tamamlamıştır. 1983 yılında DDKO'nun 1974 genel affıyla serbest bırakılan üst düzey üyeleri tarafından kurulmuştur. Parti PKK-APO'cular ile olan isim benzerlikleri dolayısıyla Kürdistan İşçi Partisi (KİP) olan adlarını Kürdistan Öncü İşçi Partisi (KÖİP-PPKK) şeklinde değiştirmiştir⁸⁵.

2.1.6. Kawa Örgütü

Adını Kürtçe'de efsanevi bir halk kahramanından alan Kawa örgütü 1976 yılında DDKD'den ayrılan bir grup tarafından kurulmuştur. Örgüt Kürt halkının yaşadığı bölgenin yabancılar tarafından sömürgeleştirildiği iddiasıyla bu bölgelerin kurtarılması gerektiğini ve bunun ancak silahlı mücadele ile gerçekleştirilebileceğini kabul etmektedir. Başlangıçta Mao ve Sovyetler Birliği yanlısı bir duruş sergileyen örgüt daha sonrasında Maocu ve Mao aleyhtarı olmak üzere Red Kawa ve Denge Kawa isimleriyle ikiye ayrılmıştır. Bugün Avusturya ve İsveç'te yapılanmalarını sürdürdükleri düşünülen örgütlerin silahlı güçlerinin olduğu bilinmektedir⁸⁶.

2.1.7. Rızgari (Kürdistan Kurtuluş Partisi) ve Ala Rızgari (Kürdistan Kızıl Kurtuluş Partisi)

Adını çıkarttığı dergiden alan örgüt 1977 yılında yine DDKD'dan ayrılan bir grup tarafından kurulmuştur. Üyelerinin büyük bölümü yurt dışında yaşayan dernek 1980 öncesi Anti-Sömürgeci Kültür Dernekleri (ASK-DER) temelindedir. Kürt halkının gerçek düşmanının Türkler olduğu düşüncesi ile hareket eden örgüte göre Türkiye Cumhuriyeti Devleti sömürgeci bir devlettir. Örgüt içinde meydana gelen görüş ayrılıkları ile Ala Rızgari ismiyle oldukça kanlı bir bölünme ile ciddi güç kaybetmiş olan örgüt yayın faaliyetini sürdürmektedir.

⁸⁴İmset, age, s. 418-420.

⁸⁵Törel, age, s. 34.

⁸⁶İmset, age, s. 421-422.

2.1.8. Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK)

Entelektüel kesim ile gençlere yönelik faaliyet gösteren Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları örgütü özellikle Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde sınıra yakın kesimlerde etkili bir örgütlenme sağlamıştır. TKDP'den ayrılan kişiler tarafından etkili olduğu bölgede bağımsız bir sosyalist devlet kurmak amacıyla 1978 yılında kurulmuştur. Sovyetler birliği yanlısı bir ideoloji sergileyen örgütün 1980'li yıllarda PKK tarafından yapıldığı iddia edilen bazı terör eylemlerini gerçekleştirdiği düşünülmektedir.

2.1.9. Bahoz

Bahoz örgütü İsveç'te Bedirhan Anter ve Anter Anter öncülüğünde 1970 yılında kurulmuştur. Adının kelime anlamı fırtına ya da hortum olan örgütün diğer adı Kürdistan Mücadele Derneği'dir.

2.1.10. Tekoşin (Kürdistan Mücadele Örgütü)

Kürdistan Mücadele Örgütü yani Tekoşin Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (THKP/C) içerisindeki bir takım Kürtçü kesim öncülüğünde 1970 yılında kurulmuştur. THKP/C eylemlerine çok benzer eylemlerle adından bahsettiren örgüt gerçekleştirdiği silahlı eylemlerle tüm Kürtleri tek bir örgüt altında birleştirerek Sosyalist bir Kürt devleti kurmayı hedeflemiştir⁸⁷. Avusturya ve Almanya başta olmak üzere Avrupa'nın birçok ülkesinde faaliyetlerini sürdüren örgütün kurucuları da dâhil olmak üzere kadrosunun büyük bir kısmı yurt dışına kaçmıştır⁸⁸.

2.2. Terör Örgütü PKK'nın Kuruluşu

ASALA terör örgütünün ve diğer Ermeni örgütlerin faaliyetlerinin Türk Devleti tarafından sona erdirilmesi ile birlikte terörün destekçileri olan dış güçler bunun alternatifi sayılabilecek ve çatışma sahasını Türkiye'ye taşıyacak bir seçenek buldular. Buna göre Türkiye'nin en önemli etnik guruplarından biri sayılabilecek Kürt nüfusun etnik ideolojik temelli bir örgütle teşkilatlandırılıp terörist faaliyetler yürütülmesi amaçlandı. Bilindiği üzere Kürtlerin uluslararası kamuoyunda adlarının duyulup dikkat çekici hale gelmesi 1991 I. Körfez savaşı dönemlerine denk gelmektedir. Fakat bundan uzunca bir zaman önce 19. Yüzyıl itibariyle Osmanlı

⁸⁷ İMSET, 1993, s. 425 - 437

⁸⁸ TÖRELİ, 2002, s. 33.

Devleti'nin çöküş dönemine girmesi ve Orta Doğu'daki petrol yataklarının keşfedilmesi Kürtleri 20. yüzyılın başından itibaren Avrupa devletlerince tanınmalarına sebep olmuştur⁸⁹.

Osmanlı Devletinin küllerinden doğan genç Cumhuriyetin henüz ilk yıllarında da doğu ve güneydoğu Anadolu'daki Kürt ve Nasturiler vasıtasıyla emellerine ulaşan Avrupalılar 1980 yılı itibariyle PKK terörünün temellerini işte bu ilgi alanıyla ve geçmişteki tecrübeleriyle yakından ilişkilidir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de bazı uluslararası aktörler benzer maşaları kullanarak aynı planları tekrar ortaya çıkarmaktadırlar⁹⁰. Kısa adı PKK olan (Partiya Karkeren Kürdistan) bölücü örgüt kendini gizleyen, son derece sinsî hareket ederek çok dar bir kadro hareketi şeklinde örgütlenmeye başladı⁹¹. Bir nevrüz günü yani 21 Mart 1973 tarihinde Ankara yakınlarında Abdullah Öcalan ve birkaç arkadaşı ile birlikte kurulan örgüt, bölücü gruplanmanın ideolojik zeminini ise kurulduğu yıldan itibaren ilk üç yılda gerçekleştirmiştir. Örgütün bu dönemde kendilerine taktıkları isim “*Kürdistan Devrimcileri*” idi⁹².

1976 yılına gelindiğinde “*Kürdistan Devrimcileri*” adlı ideolojik yapılanma bölücü gruplanmanın ideolojik alt yapısını tamamlamasıyla beraber faaliyet ve eylemlerini 1977 yaz aylarına kadar yoğunlaştırılmıştı. 1977 yılının sonlarına gelindiğinde Ankara/Çubuk'ta oluşturulan çekirdek - ana kadronun benzerleri ve şubeleri sayılan küçük guruplar doğu ve güneydoğu Anadolu'nun çeşitli il ve ilçelerinde oluşturulmuştu⁹³.

1978 yılının başlarında ise örgüt giderek partileşme çalışmalarına yönelmiş, 27 Kasım 1978 tarihinde de sözde birinci kongrelerini Diyarbakır İli Lice İlçesi Fis Köyünde gerçekleştirmişti. Bu sözde kongre neticesinde “*Kürdistan Devrimcileri*” adındaki yapılanmanın PKK olarak değiştirilmesi kararlaştırıldı. Bu durumda örgütün kuruluşu 27 Kasım 1978 tarihine tekabül etmekte ve bu tarihe kadar Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde örgütün propagandası “*Apocular*” şeklinde yapılmaktadır. Bu hususta belirtmekte yarar vardır ki, örgütün bu kadar kısa süre zarfında gelişimini tamamlamasının temelinde yatan en büyük etki dönemin ülke şartlarıdır. Ülkenin içinde bulunduğu dönemsel şartlar ve bölgedeki kaotik buhran

⁸⁹ Aktaş, age, s. 22.

⁹⁰ Oktay Pirim, *Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın Yirmi Yıllık Öyküsü*, Boyut Yayın Grubu, İstanbul 1999, s. 26.

⁹¹ Aktaş, age, s. 49.

⁹² Pirim, age, s. 29.

⁹³ Aktaş, age, s. 49.

ortam bu gibi nedenlerin ortaya çıkmasına sebebiyet veren en büyük arka plandır. Bunlardan başka bölücü örgütün birdenbire yayılıp genişlemesindeki en mühim hadiselerden biride bazı ideolojik nedenleri ve etnik ayrımcılığı malzeme olarak kullanarak örgütlenmek maksatlı propaganda haline getirmesidir.

Ayrıca 1980’li tarihlerde örgütün yayıldığı ve geliştiği coğrafi alan göz önünde bulundurulursa; ulaşımı zayıf, elektrik ve iletişim gibi birçok vasıttan mahrum ve haberleşmede eksikliklerin büyük bir bölgede olduğu görülmektedir. Bütün bu durumlara karşı örgütün menfaatine ve çıkarlarına uygun bir ortamın varoluşu da bazı olumsuzlukların örgütün gelişimine büyük katkılar sağlayan etkenler arasında sayılabilir. Bu ve benzeri durumlar terör örgütlerinin yapılanmaları ve güçlenmeleri safhalarında ortaya çıkan evrensel birtakım etkenlerdir⁹⁴.

2.2.1. Terör Örgütünün Kuruluş Aşamasında Fikir Temelleri

PKK terör örgütünün resmi olarak kurulduğu dönemin fikri zemini ve kuruluş sürecinde geçerli ya da etkili olan siyasal görüşün bilinmesi henüz kuruluş aşamasında olan örgüt hakkında somut bilgiler elde edilmesini sağlayacaktır. Kürtçülük faaliyetleri çok partili siyasi döneme geçişin akabinde hız kaybetmeye başlamış olsa da 14 Temmuz 1958’de Adnan Menderes başkanlığında kurulmuş olan Demokrat Parti’nin son dönemlerinde Hür Subaylar tarafından gerçekleştirilen devrim sonucunda Molla Mustafa Barzani’nin Irak’a geri gönderilmesi için çıkartılan affin ardından tekrar güç kazanmıştır. Türkiye’de bulunan Kürtçü gruplar Irak’a döner dönmez Irak, İran, Türkiye ve Suriye’de bulunan Kürtlerin toplanarak ulusal bir kongre gerçekleştirmesi konusundaki söylemlerinden cesaret bulmuş ve bunun sonucunda Kürtçülük konusu basın - yayın yoluyla ülke gündemine taşınarak Kürt meselesi gündemde yer edinmeye başlamıştır.

Kürtçülük faaliyetleri içerisinde yer aldığı iddia edilen kişilerin 27 Mayıs 1960 Darbesi ile tutuklanmasıyla çok fazla yaygınlaşamayan Kürtçülük faaliyetleri aynı zamanda darbenin gerçekleşmesinin sebeplerindedir. Bireylere geniş özgürlükler tanıyan 1961 Anayasası’nın kabulü ile tanınan özgürlükleri istismar etmeye çalışan dernek, cemiyet ve örgütler faaliyetleri ile Türkiye’de terör ve şiddet ortamının oluşmasına ve yasal olmayan pek çok örgütün kurulmasına neden olmuşlardır.

⁹⁴ Özdağ, age, s. 45.

Yasal ya da yasal olmayan yollarla kurulan ve teşkilatlanmış örgüt, dernek ve cemiyetler propaganda yapmak ve kendilerini duyurmak için terör ve şiddeti araç olarak kullanmışlardır. Ortadoğu'daki çıkarlarını korumak ve sürdürmek isteyen güçlü devletler bu bölgede faaliyet gösteren istismara elverişli grupları kısıktırırken SSCB'de yüzyıllar boyunca sürdürdüğü bu bölgede kendi ideolojini yayma hedefi doğrultusunda Marksist bir ideoloji çizgisinde Kürçülük düşüncesini yaymaya çalışmıştır⁹⁵.

Kuruluşları TİP içerisinde boy gösteren fikir ayrılıkları nedeniyle partiden yollarını ayıran gruplar tarafından gerçekleştirilmiş olan DDKD ve DDKO bu dönemde “Doğu Sorunu” konulu tartışma ve çalışmalarla ilgili gerçekleştirilen açık oturumlarda yer almalarıyla ortaya çıkmışlardır⁹⁶. Devam eden bu faaliyetlerin yanında 12 Mart 1975'ten sonra Abdullah Öcalan öncülüğünde başlatılan “ülke meselesi, özgürlük meselesi” adıyla gerçekleştirilen faaliyetlere meşruiyet kazandırmak için Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği (ADYÖD) kurulmuştur. Dile getirdiği fikirler ve öğrenci hareketlerinde aktif rol almasıyla dikkatleri üzerine çeken dernek 1975 yılında devlet tarafından kapatılmış ve yasaklanmıştır. Dernek Türkiye’de kurulan ilk sosyalist öğrenci derneği olarak dönemim siyasi yapıları arasında yerini almıştır⁹⁷.

12 Mart Muhtırası sonrasında ADYÖD kurulmadan kısa bir süre önce yakalanarak haklarında idam kararı verilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamını durdurmak için Mahir Çayan liderliğindeki bir grup THKP/C üyesi 27 Mart 1972 tarihinde Ünye’de bulunan NATO Üssü’nde görev yapan yabancı uyruklu çalışanları rehin almıştır. Gerçekleştirilen eylemi durdurmak ve rehinelere kurtarmak üzere askeri güçlerin gelmesi ile Kızıldere’de çatışma çıkmış ve Mahir Çayan başına isabet eden kurşun ile hayatını kaybetmiştir⁹⁸. Bu olayı protesto etmek için bildiri dağıtan bir grup Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi gözaltına alınmıştır ki bu öğrencilerden birisi de henüz birinci sınıf öğrencisi olan Abdullah Öcalan’dır.

⁹⁵ Özcan, age, s.15-22.

⁹⁶ Celalettin Yavuz- Muhittin Şahin, *Terör ve Terörizmle Mücadele: PKK Özeli ve Çözüm Arayışları*, Berikan Yayınevi, Ankara 2011, s. 137.

⁹⁷ Birand, age, s. 84-85.

⁹⁸ Yılmaz Altuğ, *Terörün Anatomisi*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 1995, s. 36.

2.2.2. Terörist Baş Abdullah Öcalan

Abdullah Öcalan Şanlıurfa İlinin Halfeti ilçesine bağlı Ömerli Köyünde 4 Nisan 1949 yılında dünyaya gelmiştir⁹⁹. Yedi kardeşin en büyüğü olan Abdullah Öcalan maddi durumu çok iyi olmayan, çiftçilikle geçinen ve karışık bir aile yapısına sahip bir ailede büyümüş olduğundan oldukça sağlıksız bir çocukluk geçirdiği söylenebilir.¹⁰⁰ 1968 yılında Tapu ve Kadastro Meslek Lisesi'ni derece ile bitiren Öcalan ilköğrenimi evine yakın olan Saylakkaya Köyünde, orta öğrenimini ise Halfeti'de yakın bir akrabasının yanında tamamlamıştır.

Öcalan oldukça karmaşık ve baskıcı olan çocukluk yıllarının ardından lise eğitimini görmek üzere gittiği Ankara'da zaman zaman namaz kılmak üzere Maltepe Camii'ne giderken bir taraftan da "Sosyalizmin Alfabetesi" adlı kitabı okumaktadır. Bu dönemlerde Komünizmle Mücadele Derneği'nin faaliyetlerine de katıldığını dile getiren Öcalan akşam Gazete'sinde yayınlanan "Barzani Röportajı" başlıklı makaleyi ve Erivan Radyosu'nda düzenli olarak yayınlanan Kürtçe parçaları da takip ettiğini dile getirmiştir. TİP tarafından düzenlenen Doğu Mitinglerinden ciddi şekilde etkilendiğinden söz eden Öcalan o dönemlerde gelişim gösteren "Siyasal Kürtçülük" faaliyetlerine sempati duymaya başladığını da ifade etmiştir¹⁰¹.

Mezuniyetinin hemen ardından 1969 yılında tapu kadastro memuru olarak Diyarbakır'da görevlendirilen Öcalan 1970'te İstanbul Avcılar'a tayin olmuştur. Burada bir yandan çalışırken bir yandan da üniversite sınavları için dershaneye başlamıştır. Öcalan siyasi tercihini bu dönemlerde katılmaya başladığı DDKO'na üye olarak ortaya koymuştur. Öcalan'ın fikir yapısının şekillenmesinde ilerleyen zamanlarda katıldığı THKP/C seminerlerinde örgütün önde gelen üyelerinden Mahir Çayan, Sinan Kazım Özdoğru ve Yusuf Küpeli'nin fikir ve konuşmaları etkili olmuştur.

Öcalan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kayıt yaptırmasının ardından 1971'de kaydını naklen Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'ne aldirmiştir. 7 Nisan 1972'de "bildiri dağıtmak" ve "slogan atmak" suçlarıyla Mamak Askeri Cezaevi'ne sevk edilmiş ve savcı tarafından hakkında 8 yıldan 12 yıla kadar hapis istenerek yargılanmıştır. Bu süreçte düşünceleri netleşen Öcalan 7 ay sonra tanık bulunmaması ve delillerin yetersiz olması nedeniyle kendi deyişiyle

⁹⁹ Süha Örtülü, *PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü*, Boyut Kitapları, İstanbul 2000, s.16.

¹⁰⁰ Demirel, age, s.114.

¹⁰¹ Törel, age, s. 49.

profesyonelleşerek cezaevinden çıkartılmıştır¹⁰². Cezaevinden çıkışının ardından eğitim hayatına devam eden Öcalan siyasi faaliyetlerini de sürdürmüştür.

2.2.3. PKK Terör Örgütünün Kuruluş Çalışmaları

PKK, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yakın tarihi ve daha önceki dönemlerinde görülen ayaklanmalar, bölücü - ayrılıkçı örgütler, dernek ya da cemiyetler ile benzer faaliyetler gösteren örgütlerin sonrasında yapılan ve onlarla rekabete girerek kısa zamanda en yaygın ve etkin terör örgütü olarak nitelenen terörist örgütlenme şeklinde tanımlanabilir¹⁰³.

PKK terör örgütünün kuruluş tarihi ve mekânı konusunda araştırmacı ve akademisyenler arasında bir fikir birliği bulunmadığından farklı kaynaklarda bilgiler yer almaktadır. 21 Mart 1973 tarihinde Öcalan ve bir grup arkadaşının Ankara civarlarında Çubuk Barajı'nda bir piknik alanında gerçekleştirdikleri toplantı örgütün ilk toplantısı olarak değerlendirilmektedir¹⁰⁴. Öcalan'ın "*Grubumuzun ilk şekillenışı 1973 baharındadır. Kürdistan adına anti-sömürgecilik temelinde iş yapma açıklamasını, 1973'ün Nevruz'unda yaptım. Çubuk Barajı hikâyesi budur, orada yaptık*". "*1973 baharını karşılarken o gruptan bir arkadaşımız da geldi. Ali Haydar Kaytan arkadaş bilir. Nisan mıydı? Ayın kaçtıydı hatırlıyor musun? Şu bizim baraj Çubuk Barajı mıydı? Bir şeyler anlatıyorduk, Kürdistan bir sömürgeci lafları ağzımdan çıkıyordu. Yani evlerde konuşmaktan galiba çekiniyordum değil mi? Yani Çubuk Barajı toplantısının anlamı odur.*" Diyerek açıkladığı toplantı mahiyetindeki bu piknikte ilk kez "Kürdistan" terimi "Kürdistan sömürgeci" tezinin ortaya atılmasıyla geçmiştir¹⁰⁵. Bu toplantının tarihi ile ilgili Öcalan dahi tam bir bilgi veremiyor olması nedeniyle bazı kaynaklarda yer alan 7 Nisan tarihinin Öcalan tarafından Nevruz Bayramı olan 21 Mart'a kasıtlı olarak saptırıldığı düşünülmektedir. 21 Mart' ta gerçekleştirilen toplantının planlı olduğu ve bu şekilde PKK örgüt hareketine önem kazandırmak, sempatanların akıllarında kalmasını sağlamak ve Nevruz Bayramı'nı amacından saptırıp ilk kongre olarak gösterilmeye çalışılmıştır¹⁰⁶. Öte yandan ilk kongre olarak kabul ediliyor olmasına rağmen

¹⁰² Özcan, age, s.26-30.

¹⁰³ Törel, age, s.52.

¹⁰⁴ Demirel, age, s.115.

¹⁰⁵ Örtülü, age, s.25.

¹⁰⁶ Erhan Ergül, *Kürdistan İşçi Partisi (PKK) Terör Örgütü: Etnik Terörün Fikri Yapısı, Anatomisi ve Şiddet Stratejileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı, Bolu 2007, s. 40.

Öcalan'ın açıklamalarından da anlaşılacağı üzere bu toplantıda somut olarak bir dernek kurma, örgütlenme ya da eyleme yönelik bir faaliyette bulunma durumu söz konusu olmamıştır.

PKK'nın kuruluş toplantısının Ankara Tuzluca'yı'nda gerçekleştirilen bir toplantı olduğunu ileri süren Emin Demireş bu toplantının Abdullah Öcalan, Kesire Yıldırım, Haki Karer, Cemil Bayık ve Kemal Pir'in katılımlarıyla 1974 yılında gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Kendi söylemleriyle *“Orada çok sayıda kişiyi tanıdık. Çok kişi bizi tanıdı. Görüşlerimizi dinletmenin bir kürsüsü haline getirdik...”* diyerek tanımladıkları Ankara Yüksek Öğrenim Derneği (AYÖD) ve ADYÖD'den ayrılmış olan üyeler tarafından kurulmuş olup 1975 yılında genel anlamda toplantılarını yaptıkları alan olmuştur¹⁰⁷. ADYÖD'ün kapatılışı ile birlikte toplantılarını daha gizli şekillerde gerçekleştirmeleri, rahat hareket edebilmek adına yeraltına çekilme olarak değerlendirilebilir. O dönemlerde çok göz önünde olmayan gizli alanlarda bir araya gelen üyeler 1975 Ekim'inde Ankara Dikmen'de birkaç toplantı gerçekleştirmişlerdir. Öcalan önderliğindeki Cemil Bayık, Ali Şir Güngöze, Şahin Dönmez, Turgut Çetineren, Ali Haydar Kaytan, Musa Erdoğan, Mustafa Dereli, İsmail Kılıç, Kesire Yıldırım, Hasan Asgar Güngöze, Mustafa Karasu, İsmail Güngör, Kamer Özkan, Mehmet Hayri Durmuş, Kemal Aygün, Baki Karer, Haki Karer ve Resul Atunok adlı şahıslardan oluşan grup kendilerine “Kürdistan Devrimcileri” adını takmışlardı¹⁰⁸. Aynı dönemlerde yapılan daha sonraki toplantıların ardından bu gruba Öcalan önderliğinde hareket ettiğinden “Apocular” denmeye başlanmıştır¹⁰⁹. 1975 yılı Ekim ayında Öcalan ile Mehmet Hayri Durmuş örgüte ait 68 sayfalık bir manifesto kaleme almış ve bu manifestoya “Kürdistan Devriminin Yolu” adını vermişlerdir¹¹⁰.

Grubun daha sonra 1975 yılında yine Dikmen'de gerçekleştirdiği bir toplantı da alınan kararlar Öcalan örgüt koordinatörü olarak Ankara'da kalırken diğer üyelerin “Kürdistan” olarak söz edilen Şanlıurfa, Gaziantep, Kars, Ağrı, Mardin, Tunceli, Elazığ ve Kahramanmaraş illerine giderek “Ülkeye Dönüş” adında yürütülecek propaganda kapsamında örgüte eleman toplamaları planlanmıştır¹¹¹. Örgüt propagandasını sürdürürken başka örgütlerle karşı karşıya gelmiş ve zaman

¹⁰⁷ İmset, age, s. 31.

¹⁰⁸ Demirel, age, s.118-119

¹⁰⁹ Törel, age, s. 55.

¹¹⁰ Demirel, age, s.118.

¹¹¹ Örtülü, age, s.28.

zaman çatışmalar yaşanmıştır. Bu çatışmalardan birinde Apocuların önde gelen isimlerinden olan Haki Karel, Starke Sor (Kızıl Yıldız-Beş Parçacılar) örgütü tarafından öldürülmüştür¹¹².

1975 yılı sonlarında Kürdistan Devrimcileri ya da diğer adıyla Apocular arasında meydana gelen fikir ayrılıkları ve kutuplaşmalar sonucunda Marksist-Leninist grup ve örgütler ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu gruplar ile bazı Kürtçü ve Marksist gruplar Öcalan'ın bölgede etkinlik kurmayı hedefleyen fikirlerine karşı çıktıklarından birçok grubun lideri ya da önde gelen kilit isimleri öldürülerek PKK terör örgütünün önü açılmıştır. Bu kapsamda PKK terör örgütünün önünde engel olabileceği düşünülen Diyarbakır'daki "Özgürlük Yolu" ve DDKD sempatanları, Mardin'deki KUK ve Tunceli'deki "Halkın Kurtuluş Militanları" sindirilmeye çalışılmış ve çeşitli çatışmalar yaşanmıştır.

1978 sonlarında Türkiye'de yaşanan gruplaşmalar ve çatışmalar iyice alevlenmiş olmasının yanı sıra bölgedeki feodal yapının da kendisini taraf olmak zorunda hissetmesi yani siyasallaşması ile Kürdistan devrimcileri oldukça hızlı bir biçimde çok sayıda ateşli militan ve sempatan edinmiştir. Bölgede yaşanan örgütler arası çatışmaların oluşturduğu kaos ortamından faydalanmak isteyen örgütler de bu bölgedeki faaliyetlerinin sayısını arttırmaya ve çatışmaları hızlandırmaya devam etmişlerdir¹¹³.

Öcalan'ın "program taslağı" üzerine yürüttüğü çalışmalar devam ederken örgüt içi değerlendirmelerde "partileşme" sıkça gündeme gelmiş olup bu durum örgütün gençlik örgütlenmesinden çıktığının göstergesidir. Öcalan'ın önderliğindeki Apocular ya da Ulusal Kurtuluşçular Ordusu (UKO) 26-27 Kasım 1978 tarihlerinde Diyarbakır Lice'de Fis Köyünde gerçekleştirdikleri toplantı neticesinde partileşmenin ilk somut adımını atarak PKK yani Partiya Karkeren Kurdistan (Kürdistan İşçi Partisi)'nin kuruluşu tamamlanmıştır¹¹⁴. Partileşme sürecinde atılan bu ilk adımla örgüt Merkez Yürütme Kurulunda genel sekreterlik görevine Abdullah Öcalan ve genel sekreter yardımcılığına da Cemil Bayık seçilmiştir. Örgütlenme komitesi üyesi olarak Şahin Dönmez, Mehmet Hayri Durmuş ve Baki Karer

¹¹² Demirel, age, s.120.

¹¹³ Özcan, age, s.39-41.

¹¹⁴ Özcan, age, s.42.

seçilirken Mehmet Karasungur askeri sorumlu, Mazlum Doğan ise yayın faaliyetleri sorumlusu olarak belirlenmiştir¹¹⁵.

Partileşme aşamasının henüz ilk yılında parti içerisinde çekişmeler ve kutuplaşmalar baş göstermeye başlamıştır. Abdullah Öcalan'ın bireysel olarak gücünü ön plana çıkartma çabasının yanına birde parti içinde alınmış olan kararların kesinliğinin ve kararlılığının gösterilmesi gerekçeleri eklenince bazı komite üyeleri devlete çalışan ajan oldukları iddia edilerek ihraç ya da infaz edilmiş veya güvenlik güçleri tarafından yakalanmaları sağlanmıştır. 1979 yılı Mayısında güvenlik güçleri gerçekleştirdikleri bir operasyon ile örgütü deşifre ederek Elazığ'da merkez komite üyesi Şahin Dönmez'i yakalamış ve böylece PKK hakkında pek çok bilgi elde edilmiştir. Bu operasyonun ardından Abdullah Öcalan yakalanmaması için Suriye'ye kaçmıştır¹¹⁶.

Örgüt, kuruluşunun ilanı için bir takım yayın faaliyetlerine girişmiş bu ilanın büyük ve ses getirecek bir olayla gerçekleşmesi için bir eylem planlamıştır. Bu eylem, dönemin Adalet Partisi Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Celal Bucak'ı hedef olarak seçmiştir. Aynı zamanda Bucak aşireti reisi olan Mehmet Celal Bucak'ın 29 Temmuz 1979 tarihinde Şanlıurfa Hilvan ilçesine bağlı Kırbaşı Köyündeki evine gideceği öğrenilerek ev PKK terör örgütü üyeleri tarafından taranmıştır. Terör örgütü üyeleri eve el bombası da atmış olsa da Mehmet Celal Bucak olaydan yaralı kurtulmayı başarmıştır. Olayın ardından Bucak aşireti mensupları ile PKK militanları arasında çatışma çıkmış ve birkaç gün süren bu çatışmaların ardından terör örgütü üyeleri arkalarında PKK imzalı bir bildiri bırakarak kaçmışlardır. Bu olay ile bir taraftan devlet kendi milletvekilini koruyamayacak kadar aciz ve güçsüz gösterilmeye çalışılırken diğer taraftan bırakılan bildiriler ile 1979 yılında PKK'nın kuruluşu resmen ilan edilmiştir. Ayrıca toprak sahibi olmayan köylülerin de sempatisi kazanılmaya çalışılmıştır¹¹⁷. Olayın bir diğer boyutu ise bölgede ekonomik anlamda tekel konumunda olan aşiretlere devlete çalışan aşiretlerin liderlerinin hedef seçildiğini göstererek gözdağı verilmesidir¹¹⁸.

¹¹⁵ Örtülü, age, s.33.

¹¹⁶ Hüseyin Çetin, *Terör ve Terörle Mücadele Politikaları Bağlamında Türkiye PKK Örneği: 2003 - 2008 Dönemi*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset bilimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa 2009, s.74.

¹¹⁷ Özcan, age, s.45.

¹¹⁸ Yavuz-Şahin, age, s. 142.

2.2.4. Terör Örgütünün Amacı (PKK)

Terör örgütü PKK, Türkiye'nin Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yer alan illeri içine alan bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasını hedefleyen eylemler gerçekleştirmektedir. Sözde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sömürgesi altında olan bu illerde devletin ekonomik, siyasi, askeri ve sosyal tüm varlığını sonlandırarak Türk sömürgeciliğini ortadan kaldırmak amacını taşımaktadır. Abdullah Öcalan'ın ilk yayınladığı bildiri olan "Kürdistan Devriminin Yolu: Manifesto" incelendiğinde Kürdistan devriminin "*ulusal baskının hiç çözülmediği tam tersine sürekli geliştiği, bu baskılar yüzünden ortaçağ karanlıklarının varlığını güçlü bir şekilde duyurduğu bir ülkenin devrimi*" şeklinde tanımladığı görülmektedir. Ayrıca bu manifesto bölgede Türk devleti tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin de Kürt insanını Türkleştirmek ve uşaklaştırmak amacıyla yapıldığını iddia etmektedir. Bu doğrultuda okullarda birinci sınıftan itibaren çocuklara Türk Tarihi, Türk Edebiyatı, Türk Dili ve Türk Sanatı gibi konuların, Kemalizm'in "Misak-ı Milli" sınırları içinde "tek ulus, tek dil" ülküsüne ulaşmak gayesiyle, öğretilmeye ve benimsetilmeye çalışıldığı savunulmaktadır. Daha ilerisi büyük devletlerin sömürgelerinde bile bulunmayan ve yalnızca Kürdistan'da çok sayı ve çeşitte olan eğitim kurumlarının "kişiselleştirme kurumları" olduğunu ve bu amaçtan saptığı anda kapatıldığı ileri sürülmektedir. Böylece Kürt halkının asimile edilmeye çalışıldığı şeklinde bir tablo çizilerek örgüte hedeflerinin ne olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır¹¹⁹.

Bu manifestoda yer alan "devrimin" görevleri arasında Türk sömürgeciliğinin ve bu sömürgeciliğin arkasında yatan emperyalizmin Kürdistan üzerindeki hâkimiyetini sona erdirme, bağımsız bir ekonomik yapı oluşturma ve demokratik halk yönetiminde ulusal ve bağımsız bir toplum yaratma gibi hedef ve amaç niteliğindeki başlıklar sayılabilir. Kürtçenin tüm lehçelerinin gelişimine olanak ve fırsat sağlayıp bunlardan birinin ulusal dil haline gelmesine ön ayak olmak, Kürt edebiyatı, Kürt tarihi, Kürt dili gibi alanlarda araştırma ve çalışmaların yapıyla halkın okur yazar olmasına imkân sağlamak ve sömürgeye hizmet eden kültür ve eğitim kurumlarının yerini almak üzere ulusal kültür ve eğitim kurumlarının oluşmasını sağlamak gibi görevlerde yine bu belgede yer almaktadır. Ayrıca Kürdistan birliği ve devriminin sağlanarak geliştirilmesi ile komşu halklarla kurulan ilişkilerde ve uluslar

¹¹⁹ Abdullah Öcalan, *Kürdistan Devriminin Yolu: Manifesto*, 1978, s. 43.

arası sorunlarda proleter enternasyonalizmi uygulamakta belgede yer alan görevler arasındadır¹²⁰.

Manifestoda yer alan tüm tanımlama ve görevler incelendiğinde PKK terör örgütünün esas olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin otoritesini sarsmak ve zayıflatmak, uluslar arası baskıya yol açmak ve böylece bağımsız bir Kürt devleti kurmak hedefiyle hareket ettiği söylenebilir. Bu doğrultuda propaganda, şiddet ve terör eylemleri ile farklı etnik kökenlerdeki bireylerde ayrımcılık fikrini uyandırmak böylece ülkede kutuplaşma ve gruplaşmalar oluşturmak, infial ortamı oluşturmak ve halkta güvensizlik duygusu oluşturmak gibi hedeflerine ulaşmalarını sağlayacak etkiler elde etmeye çalışmaktadırlar.

2.2.5. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi ve Stratejisi

Örgütlerin ideolojik yapılanmasında kuruldukları dönemin siyasi ortamı, jeo-stratejik konumu, fikir akımları, konjoktürel durumu ile kurucu liderin siyasi görüşü ve fikir alt yapısı oldukça etkilidir. PKK terör örgütü özelinde bakıldığında kuruluş döneminin öncesinde sürekli bir şekilde gelişim gösteren ve genel anlamda örgütlenme ve gruplaşma faaliyetlerinin temellerinde hâkim olan görüşün Marksist-Leninist ideoloji olduğu görülmektedir. Bu Marksist-Leninist ideoloji özellikle 1961 Anayasası'nda yer alan kitle hareketlerine ilişkin hükümlerin esnekliğinden faydalanılarak Kürt olgusunun ve yapısının kitleler içerisinde hızla işlenmesi sonucunda ortaya çıkan "Kürt Milliyetçiliği" akımında önemli rol oynamıştır. PKK "Bilimsel Sosyalizm" rehberliğinde feodal düzeni ve sömürgeciliği yıkararak bağımsız bir devlet kurma fikrini, kendi program ve manifestosunun ancak Marksist-Leninist ideoloji ile dünyanın sosyalist güçlerini yanına alarak gerçekleştirebileceği düşüncesi ile geliştirmiştir¹²¹.

Marksist-Leninist ideolojisinde Birleşik Kürdistan Devleti kurmak amacıyla yola çıkan ve örgütlenmesini de bu ideolojik temel doğrultusunda gerçekleştiren PKK zamanla yozlaşarak ideolojik çizgisinden uzaklaşmış, etnik ve ayrılıkçı fikirleri savunmuş ve dini temaları da kullanmıştır. Örgütün kuruluşundan itibaren ideolojik gelişimi incelendiğinde benimsenen ideolojinin evrelere kesin ve net bir şekilde ayrımının olmadığı görüleceğinden farklı evrelerde farklı ideolojileri eş zamanlı olarak uyguladığını söylemek mümkündür. Bu açıdan terör örgütü PKK'nın ideolojik

¹²⁰ Çetin, age, s. 58.

¹²¹ İmset, age, s. 73.

gelişimini “1972-1978: Devrimci Marksist-Leninist İdeoloji”, “1978-1989: Din ve muhafazakârlık karşıtı, ayrılıkçı Marksist-Leninist İdeoloji” ve “1989 ve sonrası Faydacı ve ayrılıkçı Marksist-Leninist ideoloji” olmak üzere üç başlıkta incelemek mümkündür¹²².

Örgütün fikir alt yapısının oluştuğu zamanlardan başlayarak parti olarak kuruluşuna kadarki zamanı kapsayan birinci dönem Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan gibi örneklerle somutlaşan sosyalist akımların hüküm sürdüğü bir dönemdir. Din ve muhafazakârlık karşıtlığının ortaya çıktığı ikinci dönem ise birinci dönemin sosyalizmi somutlaştıran örneklerinin devrimi gerçekleştirmekte yetersiz kaldığı dönem olduğu söylenebilir. Örgütün muhafazakârlık karşıtı söylemlerini yumuşattığı ve dini duyarlılıkların suistimalini de içeren faydacı ve ayrılıkçı bir Marksist-Leninist ideoloji ile şekillenen son dönem Marksist-Leninist söylemin uzun süreli halk savaşı stratejisi içerisinde harekete geçirilmesini öngörmektedir.

Marksist-Leninist temelde Bağımsız Kürdistan Devleti’ni kurma hedef ve amacı ile hareket eden örgüt bu doğrultuda kültürel ve sosyal hak ve özgürlüklerin olması, özerk veya federasyon şeklinde bir yönetimin oluşturulması, Kuzey Kürdistan Devleti’nin kurulması ve bağımsız, birleşik ve demokratik Büyük Kürdistan Devleti’nin kurulması yönünde 4 aşamalı bir strateji belirlemiştir. Bu ana stratejilerin ancak gerilla faaliyetleri ile gerçekleştirilebileceğini düşünen örgüt hazırlıklı, planlı, örgütlü ve uzun süreli bir halk savaşının gerekliliğini belirtmiştir. Temelini gerilla savaşının oluşturduğu, devrimci intikam duygularının bir ürünü olan ve literatüre “uzun süreli halk savaşı” olarak geçen bu süreç “stratejik savunma”, “stratejik denge” ve “stratejik saldırı” olmak üzere 3 aşamadan meydana gelmektedir¹²³.

2.2.5.1. Stratejik Savunma

Stratejik savunma döneminde mevcut hareket en zayıf durumundadır, devletin güvenlik kuvvetlerinin her yönden daha güçlü olduğu kabul edilmiştir. En uzun aşama olarak nitelendirilen bu dönemde güvenlik kuvvetleri tarafından gerçekleştirilebilecek her türlü saldırıya karşı hem stratejik olarak savunma hem de taktiksel karşı saldırı sözkonusudur¹²⁴. Bu dönemde esas beklenti askeri gelişim olması yönünde olup oluşturulan silahlı gruplar tarafından gerilla bölgesi olabilecek

¹²² Bal, age, s. 233, 310.

¹²³ Özcan, age s.81-82

¹²⁴ Sertaç H.Başeren, *Teori, Örgütler, Olaylar*, ASAM Yay., Ankara 2000, s. 45.

gizli yerlerin keşiflerinin yapılması ve güvenlik güçlerinin yıpratılmasına yönelik saldırıların düzenlenmesi söz konusudur¹²⁵.

2.2.5.2. Stratejik Denge

Stratejik denge dönemi gerilla bölgelerinin oluşturulmasından sonraki dönemdir ve bu dönemde mevcut askeri dengesizlikler giderilmeye çalışılır. Bu dönem siyasi faaliyetlere ağırlık verilen bir dönem olup askeri mücadelenin yanında çeşitli grev, boykot, işgal ve siyasi şiddet içerikli farklı düzeylerdeki ayaklanmalar ön plana çıkmaktadır¹²⁶. Gerillalar Türkiye’de sosyal gerilimlerin ortaya çıkmasına neden olacak ayaklanmalar, ekonomik bunalım ya da krizlere yönelik faaliyetlerde bulunurlar.¹²⁷ Gerçekleştirilen büyük çaplı eylemlerle toplum siyasi mücadelenin içine çekilerek stratejinin bir üst aşamasına geçilmesi hedeflenmektedir¹²⁸.

2.2.5.3. Stratejik Saldırı

Stratejik denge aşamasında hayata geçirilen denge durumu yerini oluşturulan gerilla bölgeleri aracılığıyla düzenlenen geniş çaplı saldırılara bırakır. Saldırıları ilk aşamadan itibaren oluşturulmaya çalışılan düzenli silahlı güçler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Bu dönemin konvansiyonel savaşa doğru evirildiğini belirten yazar Mehmet Ali Kışlalı bu aşamada gerillaların “kurtarılmış bölgeler”e ve güvenli üslere yerleştiklerini ve geniş halk desteğiyle düzenli askeri birliklerin karşısında büyük çaplı hareketlere giriştiklerini ifade etmektedir¹²⁹.

Tüm stratejik aşamaların sonucunda örgütün ortaya çıkmasını beklediği uzun süreli savaş çıkmamış örgüt stratejileri başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu başarısızlığın ortaya çıkmasının altında yatan nedenler örgütün hedef kitleden beklediği desteği alamaması ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti güvenlik güçlerinin başarılı operasyonlarıdır¹³⁰.

Yaşanılan kısmi başarısızlık ve akabinde 1999 yılında Abdullah Öcalan’ın yakalanması örgütün stratejik değişikliğe gitmesi ile sonuçlanmıştır. Değişiklik sonrası örgütün farklı kombinasyonları eş zamanlı olarak içerisinde barındıran son

¹²⁵ Yılmaz, age s.224.

¹²⁶ Özcan, age, s.86

¹²⁷ Özcan, age, s.86-87

¹²⁸ Yılmaz, age, s.224.

¹²⁹ Kurul, age, s. 255.

¹³⁰ Necati Alkan, *Söz Bitmeden Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, Uşak Yayınları, İstanbul 2009, s. 124.

dönem stratejisini Bal; “*terör, pasif itaatsizlik ve siyasallaşma süreci*” olarak nitelemiştir. Örgüt stratejilerini dört ana başlıkta sınıflandıran Bal; 1984-1989 yılları arasındaki dönemi yoğun terör dönemi olarak adlandırırken, 1989-1995 yıllarını ise gerilla aşamasına geçme çabaları olarak nitelendirmektedir. 1995-1999 yılları da bu sınıflandırmada yoğun terör dönemi olarak adlandırılmakla beraber bu dönemde terör eylemlerine büyük kentler de dâhil edilmiştir. Bal’ın sınıflandırmasında 1999-2005 yılları arasındaki dönem ise terör, pasif itaatsizlik ve siyasallaşma dönemi olarak ifade edilmiştir¹³¹.

Bal’ın, sınıflandırması daha önce yapılan strateji sınıflandırmasıyla benzerlikler taşımakta olup o sınıflandırmaya ek olarak Abdullah Öcalan’ın yakalanması sonrasında ortaya çıkan değişiklikleri de kapsamaktadır. 1999-2005 yıllarını kapsayan son dönemde Türk güvenlik güçleri tarafından yakalanan Abdullah Öcalan’ın yakalandığı ilk andan itibaren dile getirdiği “*devletime hizmet etmeye hazırım*”, “*halkların kardeşliği*”, “*akan kanın durdurulması için üzerime düşeni yapmaya hazırım*” ve “*demokratik cumhuriyet*” gibi söylemler ile örgüt eylemsizlik kararı olarak stratejisinde değişikliklere gitmiştir¹³². Bu dönemde Kürt kimliğinin kabul ettirilmesi amacıyla toplumun tüm katmanlarında siyasi örgütlenme sağlamaya çalışılmış, “sivil itaatsizlik” yöntemine geçilmiştir. Dolayısıyla bu dönem siyasallaşma dönemi olarak adlandırılabilir¹³³.

2.2.6. PKK Terör Örgütünün Yapılanması/Teşkilatlanması

Temelinde gerilla sistemi olan PKK terör örgütü stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı dönemleri ile planlı, örgütlü ve kanlı bir süreç olan uzun süreli halk savaşını hedefine ulaşabilmek amacıyla üçlü yapılanmaya sahip bir örgütlenme meydana getirmiştir. Bu üçlü örgütlenme birbirlerine bağlı olan parti, cephe ve ordu kısımlarından oluşmaktadır¹³⁴.

2.2.6.1. Parti

Örgüt yönetiminde önemli rolü olan parti unsuru Marksist temelde faaliyet gösteren siyasi yapılanmadır. Özellikle kuruluş döneminde örgütün propagandalarının planlanması ve yürütülmesi, örgüte sempatican ve eleman

¹³¹ Bal, age, s. 179-184.

¹³² Bal, age, s.179.

¹³³ Yılmaz, age, s. 225.

¹³⁴ Özcan, age, s.81-82.

kazandırma süreçleri ve maddi destek bulma görevlerini yerine getirmektedir. Partinin hiyerarşik yapısı aşağıdan yukarıya doğru Hücre, Köy Komitesi, Yerel Komite, Bölge Komitesi, Merkez Komitesi ve Polit Büro şeklinde düzenlenmiştir. Parti kadrosunun görevleri ve partinin özelliklerinin açıklandığı Kürdistan İşçi Partisi'nin parti tüzüğü'nün ikinci bölümünün yedinci maddesi aynı zamanda partinin amaç ve hedeflerini de belirtmektedir. Örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın yaşamının ve özgürlüğünün, ahlaken ve vicdanen yaşama nedeni olarak kabul edilmesi ve bunun mücadelenin merkezine alınması bu amaçlardan birisidir.

APOCU çizginin ideolojik, politik, örgütsel ve kültürel düzeyde derinlemesine benimsenmesi, yaşam biçimi haline getirilmesi ve bu çizgiye ters düşen ya da çelişen her durumda ideolojik ve örgütsel mücadele içerisinde olunması da ilgili maddede belirtilmektedir. Parti Önderliği, Genel Koordinatörlük, Yürütme Komitesi ve Parti Meclisi tarafından belirlenmiş siyaset, taktikler ve programla düzenlenmiş parti çizgisi ile amacının hayata geçirilmesi için büyük fedakârlıklar, azim, coşku, kararlılık ve disiplinle yerine getirilmesi parti üyelerinin görevleri arasında yer almaktadır. Partinin ölçü ve ahlakına uygun yaşayarak partinin itibar ve yetkilerini doğru kullanmak, halkın temel değerlerine saygılı olmak ve yoldaşlığın gereksinimlerini yerine getirmekte parti tüzüğünde belirtilmiş görevlerdendir. Partinin uğruna çalışarak ve bedeller ödeyerek elde ettiği maddi ve manevi değerler ile ülke ve halkın çıkarlarını mevcut yaşam ve mücadele felsefesini korumak parti üyelerinin vazifelerindedir. Katıldığı ve görev aldığı her alanda tamamlayıcı ve çözümleyici olmak, görev ve sorumluluklarını yetkisine dayanmadan demokratik bir tavır ile zamanında sahiplenip çalışma alanının özgünlüğü ve parti ölçüleri doğrultusunda tamamlamak her parti üyesinin sorumluluğudur. Örgüt yaşamı içerisinde boy gösteren her nevi olumsuz davranış ve uygulamalara zamanında ve yerinde müdahale etmek, mücadelede meydana gelen eksikliklerin özeleştirisini ortaya koymak, partiye ayda bir düzenli olarak rapor sunmak, Demokratik Konfederalizmin oluşturulmasında öncü rol oynamak parti üyelerinin tüzükte belirtilen görevleri arasında yer almaktadır. Ayrıca tüzükte parti üyelerinin tavsiyecilik, bozgunculuk, idarecilik, dengencilik ve kapitalist modernitenin getirdiği özellikler ile milliyetçilik, dincilik, cinsiyetçilik ve bilimcilikle de mücadele etmesi gerektiği belirtilmektedir¹³⁵.

¹³⁵ Sözde PKK Program ve Tüzüğü, Serxwebun, Sayı:71, KöIn, Nisan 1995.

Kürdistan İşçi Partisi'nin tüzüğünün diğer bölüm ve maddelerinde parti önderliğinin en yüksek teorik-ideolojik organı olduğu belirtilmektedir. En üst karar organı olarak kongreler, karar ve uygulama organının ise parti meclisi olduğu ifade edilmektedir. Abdullah Öcalan farklı tarihlerde gerçekleştirilen kongreler ile çeşitli değişikliklere uğrayan tüzükte her zaman partinin en yüksek teorik-ideolojik organ olarak kalan parti önderliği vasfını koruyarak kontrolü elinden bırakmamıştır¹³⁶.

2.2.6.2. Ordu

PKK terör örgütü silahlı mücadeleye başlamak için kendi ordu unsurunu kuruluşundan sonraki dönemde oluşturmuştur. Örgütün silahlı kanadı Abdullah Öcalan'ın 1984 yılı Temmuzunda verdiği talimatla Hezen Rızgariya Kürdistan (HRK - Kürdistan Kurtuluş Birliği) adıyla oluşturulmuştur.¹³⁷ HRK'nın oluşturulmasının ardından örgüt tarafından Türkiye'de gerçekleştirilecek terörist faaliyetlerin başlaması için tüm hazırlıklar tamamlanmıştır. Hazırlıkların tamamlanmasıyla birlikte seri halde ard arda pek çok eylem yapılmasına ve hem bu eylemlerin başlangıcı olması hem de HRK'nın kuruluşunun ilanı olması amacıyla büyük çaplı bir eylem planlanmasına karar verilmiştir. HRK 1984 yılında Eruh ve Şemdinli'de gerçekleştirilen baskınlarla örgütün adının duyurulmasında etkili olmuştur¹³⁸.

İki yıl sonra 1986'da PKK üçüncü kongresini gerçekleştirirken HRK isimli unsur lav edilerek yerine Arteşe Rızgariya Gele Kürdistan (ARGK-Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) adındaki yeni silahlı teşkilat kurulmuştur. Saldırı stratejileri bizzat Sovyetler Birliği'nde gerilla taktikleri ve yönetimi üzerine eğitim gören Abdullah Öcalan tarafından belirlenmiş olan ARGK Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde düzenlediği silahlı eylemlerle adından sıkça söz ettirmiştir¹³⁹. Üst yapılanması Başkomutanlık, Yüksek Askeri Konsey ve Genelkurmaylık şeklinde oluşturulan ARGK'nın sahadaki yapılanması Ana Karargâh, Sahra Komutanlığı ve Eyalet Komutanlığı gibi askeri birlikler şeklinde düzenlenmiştir. "gönüllü-yükümlü ve zorunlu askerlik yasası" adı altındaki uygulama ile örgütün silahlı kanadında militan sıkıntısı çekilmesi önlenmiştir¹⁴⁰.

¹³⁶ Mutlu Akkurt, *PKK Terör Örgütünün Gençlik Yapılanması*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2010, s.35.

¹³⁷ Yılmaz, age, s. 238.

¹³⁸ Ömer Yılmaz, *PKK Terör Örgütünün Siyasal Alan ve Legalleşme Faaliyetleri (1975-2006)*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Güvenlik Stratejileri Bilimdalı, Ankara 2005, s.51.

¹³⁹ Demirel, age, s.92.

¹⁴⁰ Akkurt, age, , s.41.

Örgüt, Abdullah Öcalan'ın yakalanmasının ardından değiştirilen strateji doğrultusunda silahlı mücadeleden vazgeçip siyasi mücadeleye yöneldiğini belirtse de 2000 yılı Şubatında gerçekleştirilen yedinci kongrede askeri unsurun adı yeniden değiştirilerek Hezen Parastina Gel (HPG-Halk Savunma Güçleri) olmuştur¹⁴¹. Adı değiştirilen askeri unsurun yapılanmasında da yenilikler yapılarak örgüt içerisinde “Özel Kuvvetler” adıyla birlikler oluşturulmuştur. Özel kuvvetlerde kendi içerisinde bölümlere ayrılarak patlayıcı maddeler konusunda uzmanlaşan birliklere Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK) adı verilmiş ve bu birlikler şehir merkezlerinde gerçekleştirilen bombalama eylemlerinde görev almıştır. Demokratik Kurtuluş Birliği (DKB) adındaki bir diğer birlik ise kırsallarda gerçekleştirilecek eylemlerden sorumlu tutulmuş ve aynı zamanda örgüte eleman sağlama görevini de üstlenmiştir¹⁴².

Büyük Kürdistan Devleti hedefi doğrultusunda Suriye, Irak ve İran'da da faaliyet göstermek isteyen PKK bu amaç doğrultusunda bu bölgelerde de örgütlenmeye gitmiştir. PKK terör örgütü 2002 yılında Irak Kürtleri arasında faaliyet göstermesi maksadıyla Kürdistan Çözüm Partisi (PÇDK)'yı, 2003 yılı başında İran Kürtleri içerisinde faaliyet sürdürmesi için Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (PJAK)'ı ve yine 2003 yılında Suriye Kürtleri arasında etkinlik sağlamak için Demokratik Birlik Partisi (PYD)'yi kurmuştur.

2.2.6.3. Cephe

Eniya Rızgariya Netevva Kürdistan (ERNK) adıyla 21 Mart 1985 tarihinde Atina'da Abdullah Öcalan tarafından kurulan unsur, örgüt içerisinde cephe olarak adlandırılmaktadır¹⁴³. Yurt içi ve yurt dışında örgütlenme, taraftar desteği sağlama, sempatican ve eleman kazanma, mali destek kaynakları bulma, propaganda faaliyetlerini yürütme ve bunlara ek olarak mitingler, basın toplantıları ve açlık grevleri gibi faaliyetleri düzenlemek Cephe adı verilen unsurun görevleridir.¹⁴⁴ Yurt içindeki partiler, sendikalar ve derneklerde faaliyet gösteren unsurun içerisinde din ve mezhep istismarı konularında çalışan birimlerde bulunmaktadır. PKK terör örgütünün siyasi kanadı olarak bilinen ERNK, Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği, Kürdistan Yurtsever Gençlik Birliği ve Kürdistan Yurtsever Birliği örgütlerin bir

¹⁴¹ Demirel, age, s.328.

¹⁴² Yılmaz, age, s.239.

¹⁴³ Demirel, age s.314.

¹⁴⁴ Akkurt, age, s.40.

araya gelerek oluşturdıkları bir yapı olup Kürt örgütlerini tek bir çatı altında toplamayı amaçlamaktadır¹⁴⁵. Parti ideolojisi doğrultusunda halkın her kesiminden örgüte katılım sağlamaya çalışan ERNK bu amaçla eğitimler düzenlemek ve psikolojik harekât gibi eylemler gerçekleştirmektedir. Cephe eylemlerinin yanı sıra bazı kanlı eylemlere de katılmış olan ERNK için yarı askeri yarı siyasi bir örgüt demek mümkündür. 21 Mart 1985 tarihinde başarısızlıkla sonuçlanan bir saldırı gerçekleştiren örgüt 5 Ağustos 1985 tarihinde Van'ın Çatak ilçesi kırsalında Taşbıçak mezrasında gerçekleştirdiği saldırıda 10 kişiyi katletmiştir¹⁴⁶.

2.2.7. PKK Terör Örgütünün Finans Kaynakları

Terör örgütlerinin ayakta kalmalarını sağlayan en önemli unsurlar insan ve ideolojidir. Bu iki unsur sağlandığından hedef, amaç ve kaynak anlamındaki tüm sıkıntı ve yetersizlikler çözülebileceğinden terörist faaliyetler devam edecektir. Ancak bu unsurların yanı sıra terör örgütlerinin devamlılığının sağlanabilmesi için finans kaynağına da ihtiyaçları vardır. Tüm dünyada terör örgütleri haraç toplama, kaçakçılık, çeşitli ticari faaliyetler, basın ve yayın gelirleri, aidat ve bağışlar, hırsızlık, soygun, gasp gibi kendi ideolojileri çerçevesinde çeşitlendirdikleri çok çeşitli yöntemlerle kendisine gelir kaynağı sağlamaktadır¹⁴⁷. Benzer şekilde Türkiye'de faaliyet gösteren PKK terör örgütünün de geniş bir finansal kaynak ağı mevcuttur¹⁴⁸.

PKK terör örgütü finansal kaynakları açısından değerlendirildiğinde bahsi geçen yöntemlerin çoğuna başvurduğu görülmektedir. Örgüt faaliyetlerinin icra edilmesi ve örgütün hem askeri hem de siyasi alanda varlığını sürdürebilmesi için büyük bir ekonomik güce ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından görülen Abdullah Öcalan davasının gerekçeli kararında PKK terör örgütünün finans kaynakları, yurt içi kaynaklar ve yurt dışı kaynaklar olmak üzere ikiye ayrılmıştır¹⁴⁹.

¹⁴⁵ Demirel, age, s.93

¹⁴⁶ Ümit Özdağ, *Türkiye, Kuzey Irak ve PKK; Bir Gayrinizamî Savaşın Anatomisi*, Asam Yayınları, Ankara 1999, s.44.

¹⁴⁷ Hüseyin Yayman, *Türkiye'nin Kürt Sorunu Hafızası*, Seta Yayınları, Ankara 2011, s. 65.

¹⁴⁸ Alkan, age, s.135-153.

¹⁴⁹ Algan, age, s.66.

2.2.7.1. Yurtiçi Gelir Kaynakları

PKK terör örgütünün yurt içi gelir kaynaklarından; para ve mal bağışları, cezalandırma yada vergilendirme adı altında müteahhitlerden, firmalardan, seyahat acenteleri ve şahıslardan alınan paralar ile büyük şehirlerdeki doğu kökenli iş adamı ve sanayicilerden tehdit yoluyla alınan paralar olarak sıralanabilir. Ayrıca örgütün silah ve uyuşturucu kaçakçılığı ile gasp ve soygunlar yoluyla da gelir elde ettiği bilinmektedir.

2.2.7.2. Yurtdışı Gelir Kaynakları

Yurtdışı kaynaklar yardım kampanyaları, bağışlar, üye aidatları, tehdit, şantaj ve gasp yolu ile elde edilen gelirler, adam kaçırma ve fidye alma faaliyetleri, insan ticareti, yabancı kurum ve kuruluşların maddi destekleri ve örgüt yayınlarının fahiş fiyatlara satışı yoluyla elde ettiği kaynaklar olarak sıralanabilir. Bunun yanı sıra yurt dışında gayri meşru yollarla elde edilen paraların Türkiye'ye getirilerek yani kara para aklama faaliyetleri de örgütün gelir kaynakları arasındadır. Ayrıca Bükreş'te örgüt adına çalıştırılan yaklaşık 200 işyerinin gelirleri ile yabancı kurum ve kuruluşların maddi destekleri de önemli finans kaynaklarıdır. Örgüt illegal yollardan Avrupa'ya giden ilticacılardan mülteci statüsü kazanabilmeleri maksadıyla sahte pasaport ve oturma izni karşılığı alınan paralar ile işçi simsarlığı gibi faaliyetler yolu ile de gelir elde etmektedir. Adam kaçırma ve karşılığında fidye alma ve sınır ticareti de örgüt tarafından para kazanmak için kullanılan yöntemlerdendir. Tüm bunlara ek olarak silah ve uyuşturucu kaçakçılığı örgütün en önemli finans kaynaklarıdır¹⁵⁰.

Genelkurmay Başkanlığının 2010 verileri incelendiğinde PKK terör örgütünün yıllık 500 milyon Euro gelire sahip olduğu görülmektedir. Bu verilerde örgütün bu gelirin yaklaşık yarısını yani 200-250 milyon Euro'luk kısmını uyuşturucu ticaretinden elde ettiği belirtilmektedir. İlgili raporda kaçakçılık yoluyla elde edilen gelirin 100-150 milyon Euro olarak kaydedilirken diğer başlığı altındaki faaliyetlerden elde edilen gelirin ise 15-20 milyon Euro olduğu belirtilmiştir¹⁵¹.

Abdullah Öcalan davasının gerekçeli kararında oldukça detaylı ve net bir şekilde belirtilmiş olan gelir kalemlerinin hemen hepsi PKK terör örgütünün düzenlediği kongrelerde alınan kararlarla belirlenmiştir. Kürt kökenli iş adamı,

¹⁵⁰ Algan, age, s.66.

¹⁵¹ Yılmaz, age, s.242.

müteahhitler, taşeronlar ve ekonomik faaliyet gösteren tüm şahıslardan vergi adı altında tehdit, baskı yada korkutma yoluyla para alınmasını sağlamak üzere alınan “Vergilenme Kanunu” başlıklı karar PKK terör örgütünün 26-30 Ekim 1986’da gerçekleştirdiği üçüncü kongrede alınmıştır. “Bağış” adı altında da alınabilen bu paralar haraç olarak değerlendirilebilir¹⁵².

PKK’nın varlığını devam ettirebilmek için yaptığı harcamaların en önemli finans kaynağı kalemi olan uyuşturucu kaçakçılığı, uyuşturucu ham maddesi olan materyallerin yetiştirilmesi, yapımı, temini, kaçakçılığı ve dağıtımı şeklinde gerçekleşmektedir. Maddi değeri yüksek, nakliyesi kolay, üretimi zahmetsiz, tedavüldeki değerli paralar ile değiştirilebilen bir ticari malzeme olmasının yanı sıra alıcısının bol ve hazır olmasından dolayı pazarlama ağının kolay kurulması nedeniyle örgütün en önemli gelir kaynağı konumundadır. Bu avantajları göz önünde bulunduran örgüt Avrupa genelinde gerçekleştirilen uyuşturucu ticaretinin %80 gibi büyük bir kısmını elinde tutmaktadır. PKK bu ticareti Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir köprü vaziyetinde olan Türkiye’nin jeopolitik konumundan yararlanarak Doğu ve Ortadoğu bölgesinde yer alan ülkelerde üretilen uyuşturucu maddeleri batıdaki ülkelere aktararak gerçekleştirmektedir.

Uyuşturucu dışında sigara, akaryakıt ve silah kaçakçılığı ile mülteci (göçmen) kaçakçılığı ve insan ticareti faaliyetlerinde de bulunan ya da bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olan terör örgütü Ortadoğu ülkelerinde başlayan bu faaliyetleri Suriye, İran ve Irak sınırlarını kullanarak Türkiye’de sonlandırmaktadır¹⁵³.

İnsanlardan zorla para alarak gelir elde etmeye çalışan örgüt bu amaçla adam kaçırıp fidye istemekte, tehdit, şantaj ve korkutma yoluna gitmekte ya da koruma sağlama iddiasıyla insanlardan maddi kazanç elde etmektedir. Bu amaçla ünlü isimleri de hedef alarak para sızdırdığı da iddia edilmiştir. Bu ünlü isimlerin Med TV aracılığıyla düzenlenen konserlerinden elde edilen gelirlerin örgüt hesabına aktarıldığı belirtilmiştir¹⁵⁴.

Yurt dışı gelir kaynakları arasında Öcalan davasının gerekçeli kararında örgüt adına çalıştırılan işletmelerin bir kısmı Almanya, Hollanda, Fransa ve Belçika gibi ülkelerde fiilen işletilmektedir. PKK terör örgütünün yurt dışı yapılanmasına

¹⁵² Demirel, age., s.379.

¹⁵³ Yılmaz, age, s.242-244.

¹⁵⁴ Demirel, age., s.229.

ilişkin 2006 yılı verilerine göre örgüt toplam 1 konfederasyon, 9 federasyon, 232 dernek, 123 temsilcilik, 22 komite, 14 spor kulübü, 4 halk kültür evi, 18 büro, 26 akademi ve 189 sivil toplum kuruluşuna sahiptir. Bu kuruluşlar başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere pek çok ülkeye yayılmış durumdadır¹⁵⁵. Bu kuruluşlar vasıtasıyla gerçekleştirilen organizasyon, fuar, konser gibi etkinlikler, basın yayın faaliyetleri ile kültürel etkinliklerden elde edilen gelir örgüt kasasına aktarılmaktadır. Bu faaliyetler sonucunda elde edilen kara paranın paravan şirketler aracılığı ile aklanarak Türkiye'ye sokulduğu da bilinmektedir. 2007 yılı Şubat ayı verilerine göre Türkiye'de aklanan kara paranın miktarı 1,7 Milyar Doları geçmiştir¹⁵⁶.

Bahsi geçen sivil toplum kuruluşları düzenledikleri etkinlikler dışında üyelerinden topladıkları aidatlar ile gelir kaynağı oluşturmaktadır. Bu bağlamda Avrupa'nın kişi başına düşen gelir bakımından üst sıralarda yer alan ülkelerinde kurulan dernekler önemli gelir kaynakları olarak görülmektedir. Örnek olarak Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu (YEK-KOM), Britanya Kürt Dernekleri Federasyonu (FED-BIR), İsveç Kürt Dernekleri Konseyi (FKKS), Avusturya Kürt Dernekleri Federasyonu (FEY-KOM), Belçika Kürt Dernekleri Federasyonu (FEK-BEL), Danimarka Kürt Dernekleri Federasyonu (FEY-KURD), Hollanda Kürt Dernekleri Federasyonu (FED-KOM), Fransa Kürdistan Dernekleri Federasyonu (FEYKA-KÜRDİSTAN), Kanada Kürt Dernekleri Federasyonu (FED-KA), Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu'na (KON- KURD) bağlı dernekler verilebilir¹⁵⁷.

2.2.8. Terör örgütünün Propaganda ve Yayın Faaliyetleri

Terör örgütleri tarafından taraftar, sempatican ve eleman kazanma amaçlarıyla gerçekleştirilen propaganda ve yayın faaliyetleri destek veren TV ve radyo kanallarında düzenlenen programlar, gazete ve dergilerde yapılan yayınlar ve yayınevleri tarafından basılan kitaplar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bütün yasa dışı terör örgütleri gibi PKK terör örgütü de beklentiler, değerler, inançlar, duygu ve düşünceler üzerinde oldukça etkili olması nedeniyle yazılı ve görsel medyayı kullanmaktadır. PKK propaganda ve yayın faaliyetlerini yaklaşık 750 kişilik propaganda elemanı, 28 yayın organı ile 11 farklı dilde yayın faaliyeti gerçekleştiren toplam 17 radyo ve 1 televizyon istasyonu ile gerçekleştirmektedir. Terör örgütü

¹⁵⁵ Yavuz- Şahin, age, s. 124.

¹⁵⁶ Yılmaz, age, s. 245.

¹⁵⁷ Demirel, age, s. 383.

Kürt halkına haksız davranışlarda bulunulduğu ve halkın ezildiği temelinde oluşturdukları propagandalarında Büyük Kürdistan hayalini duyurma çabasının yanında örgüte finansal kaynak sağlama, eylemsel birlikteliği oluşturma ve sempatican kazanma amaçlarını da gütmektedir. Bu doğrultuda yayın yapan gazete ve dergiler Abdullah Öcalan davası gerekçeli kararında detaylı şekilde anlatılarak listelenmiştir: Ülkede Gündem, Demokrasi, Yeni Politika, Özgür ülke, Özgür Gündem, Yeni Ülke ve Halk Gerçeği gazeteleri bu listede yer alan ve yurt içinde yayınlanan gazetelerdir. Listede yer alan dergiler ise Özgür Halk, Özgürleşen Yurtsever Gençlik, Jivan Revşen, Toplumsal Alternatif, Sosyalist Alternatif, Devrimci Alternatif, Alternatif dergileri olarak sıralanabilir. Söz konusu yazılı medya unsurlarının PKK terör örgütü ile ilişkileri tespit edilmiş olduğundan, örgüt propagandası yaptıkları iddiası ise mahkeme kararı ile kapatılmalarına rağmen sürekli yaptıkları isim değişiklikleri ile yayınlarına devam ettikleri belirtilmiştir. Bu listede yer alan legal yayın organları dışında illegal faaliyet gösteren yayınevleri, dergiler, gazeteler ve radyoların da bulunduğu ilgili gerekçeli kararda bazı mahalli radyo kanallarının da örgüt tarafından kiralanarak propaganda amacıyla kullanıldığı belirtilmiştir.

Örgütün propagandalarını yürütmek amacıyla kullandığı dergiler arasında en çok ismi duyulan ve en etkili olanlar Almanya’da 1979 yılında illegal olarak yayın faaliyetlerine başlayan Serxwebun (Bağımsızlık) Dergisi ve 1985 yılında yine Almanya’da illegal olarak yayın hayatına başlayan Berxwedan (Direniş) Dergisi dergileri olmuştur¹⁵⁸. Hala PKK terör örgütünün propagandalarını sürdürdüğü Kürdistan’ın Sesi, Kürdistan Haber Ajansı, Fırat Haber Ajansı, Denge Medya, Bağımsız Kürdistan’ın Sesi, Kürdistan’ın Sesi Radyosu, MED-TV, CTV, Medya TV ve Roj TV gibi radyo ve televizyon frekansları da mevcuttur¹⁵⁹.

Uydu üzerinden yayın yapan MED TV Türkiye’de ve komşu ülkelerde yaşayan Kürtlerin durumunu yayınladığı yalan yanlış belgesel ve röportajlarla PKK terör örgütü lehine siyasi propaganda aracına dönüştürmektedir. Bu bakımdan örgütün basın yayın faaliyetlerinde büyük bir öneme sahiptir¹⁶⁰. Londra’da 15 Haziran 1995’te kurulan kanalın yayın lisansı Türk hükümeti tarafından Öcalan’ın yakalanmasının ardından gerçekleştirilen girişimlerle 17 Kasım 1999’da İngiltere

¹⁵⁸ Yılmaz, age, s.70.

¹⁵⁹ Şehirli, age, s. 358.

¹⁶⁰ Yılmaz, age, s.71.

Bağımsız Televizyon komisyonu tarafından iptal edilmiştir. Terör ve şiddeti teşvik etmek sebebiyle lisansı iptal edilerek kapatılan kanalın yerine kurulan Medya TV'de Fransa otoriteleri tarafından kapatılırken benzer şekilde yayın faaliyetleri göstermek üzere kurulan CTV gibi televizyon kanalları da lisanslarının iptali nedeniyle ya da örgütün amaçlarına yeteri kadar hizmet edemediği gerekçesiyle örgüt kararı ile kapatılmıştır¹⁶¹.

PKK terör örgütünün propaganda faaliyetleri için kullandığı bir diğer kanal olan Roj TV 1 Mart 2004'te yayına başlamıştır. Danimarka'dan uydu üzerinden yayın yapan kanalın yayın dili Kurmançî ve Soranice gibi Kürtçe lehçeleri ile Farsça, Arapça ve Zazaca ile Türkçe olup kanal 70'ten fazla ülkede izlenebilmektedir. Yayın akışı içerisinde PKK terör örgütü üyelerinin konuşmalarına ve gerçekleştirilen eylemlere yer veren kanalın sloganı ise "Barışın ve Özgürlüğün Sesi" olarak belirlenmiştir. Kürt halkını galeyana getirerek ayaklanma, yürüyüş, gösteri, cenaze törenlerine katılım sağlama, kepenk kapatma gibi eylemlere teşvik edici provokatif yayınlar gerçekleştiren kanalda Interpol tarafından aranan örgüt yöneticileri dahi röportaj verebilmekte ve siyasi tartışmalara konuk olarak çağırılabilir¹⁶².

Dış kaynaklı yayın faaliyetlerini sürdüren Fırat Haber Ajansı başlangıçta Mezopotamya Haber Ajansı'nın yerini almıştır. Daha sonra Dicle Haber Ajansı ile birleşerek faaliyetlerini PKK çizgisinde sürdürmüştür. KCK soruşturması kapsamında kabul edilen 12 Mayıs 2012 tarihli iddianamede deşifre edilen "Basın Komitesi" altında görev yaptığı ortaya çıkan ajans yasa dışı eylemleri teşvik edici ve örgüt propagandası içeren PKK lehine yayınlar yapmaktadır. İlgili iddianamede geçen basın komitesinin Avrupa ayağında Fırat Haber Ajansı dışında Roj TV ve Yeni Özgür Politika yayın organları da yer alırken Türkiye ayağını ise Azadiye Welat, Özgür Gündem, Özgür Halk ve Dicle Haber Ajansı ile Gün TV basın yayın organlarının bulunduğu belirtilmiştir¹⁶³. Bu soruşturma kapsamında ele geçirilen belgelerin incelenmesi sonucunda elde edilen ve Murat Karayılan'a dayandırılan bir bilgi doğrultusunda PKK'nın yıllık bütçesinden 38 Milyon Euro civarında bir meblağı basın-yayın faaliyetlerine ayırdığı iddia edilmektedir¹⁶⁴.

¹⁶¹ Sedat Laçiner, *MED TV'nin Etki ve İşlevleri, Stratejik Analiz*, Cilt 3, Sa. 27, Çanakkale 2002, s.119.

¹⁶² Demir, age, s.26.

¹⁶³ <http://www.milliyet.com.tr/basin-komitesi-illegal-eylemleri-tesvik-ediyor-siyaset-1539925/>(Erişim Tarihi: 12.04.1028).

¹⁶⁴ <https://www.sabah.com.tr/Gundem/2012/05/12/mahkeme-kcknin-basin-komitesi-iddiasini-kabul-etti> (Erişim Tarihi: 12.04.2017).

Örgütün haber ajansları, gazete ve dergiler dışında pek çok internet sitesi üzerinden de propaganda yaptığı da bilinmektedir.

2.2.9. Terör Örgütünün Üye Profili

Terörle mücadele edebilmek için örgütlerin en temel kaynaklarından olan insan ögesini yani örgüt mensuplarını incelemek ve tanımak gerekmektedir. Bu kapsamda PKK terör örgütünün kuruluşundan itibaren devlet kurumları ve araştırma merkezleri tarafından çok sayıda araştırmalar yapılmış ve zaman zaman genel kanıyla ters düşse de önemli veriler elde edilmiştir. Bu araştırmalardan ilki KÖKSAV (KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı) tarafından Milli Güvenlik Kurulu talebiyle gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada; PKK terör örgütü üyesi olan 1003 tutuklu ile görüşülmüştür. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde örgüt üyelerinin %70,8'inin bekâr olduğu, %25'inin evli ve %7'sinin dul olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırma örgüt üyelerinin %10,2'sinin okuma yazma bilmeyenlerin oluşturduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmaya göre geri kalan örgüt üyelerinin %7,4'ü sadece okuma-yazma bilirken, %47,2'si ilkokul, %12,3'ü ortaokul ve %14,4'ü de lise mezunlarından oluşmakta ve örgüt içerisinde %4,6 oranında da üniversite mezunu bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında değerlendirilen bir diğer konu da örgüt üyelerinin doğum yerleridir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar örgüt üyelerinin %68'inin doğum yerlerinin köyler olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde örgüt üyelerinin genellikle kırsal alanda yaşayan eğitim seviyesi düşük bekâr insanlardan oluştuğu söylenebilir ¹⁶⁵.

Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekât Başkanlığınca (TEMUH) yürütülen bir başka araştırmada örgüt üyelerinin yaş dağılımını da inceleyen daha detaylı sonuçlar elde edilmiştir. Bu araştırma örgüt üyelerinin %54 gibi büyük bir kısmını 14-25 yaş arası bireylerin oluşturduğunu göstermiştir. Örgüt içerisinde 26-37 yaş aralığındaki grubun oranı %34 iken, 38-58 yaş grubunun oranı ise %12 olarak belirlenmiştir¹⁶⁶. Çalışma verilerinin sonuçlarına bakıldığında örgütün dağ kadrosunun ağırlık olarak genç nüfustan oluştuğu görülürken aynı zamanda örgüt içerisinde yaşama sürelerinin kısalığı da dikkat çekmektedir. Bu konuda TEMUH tarafından yürütülen bir başka araştırmada terör örgütü üyelerinin

¹⁶⁵ Şehirli, age, s. 379-384.

¹⁶⁶ Çitlioğlu, age, s. 233.

%67'8'inin örgüte katıldıktan sonraki ilk dört yıl içerisinde hayatlarını kaybettikleri belirtilmektedir. Aynı çalışma sekiz yıldan fazla yaşayan örgüt üyelerinin oranının sadece %9 olduğunu göstermektedir ki, bu durum örgüt yöneticilerinin örgüt üyelerini bilerek ölüme gönderdiklerini gözler önüne sermektedir. Çalışma sonuçlarına göre örgüt üyelerinin %46,5'i ilk iki yıl içerisinde, %21,3'ü ikinci ile dördüncü yıllar arasında, %21,3'ünün ise dört ile sekizinci yıllar içerisinde hayatlarını kaybettiklerini göstermektedir.

ÖZCAN ve GÜRKAYNAK çalışmalarında; 2001-2011 yılları arasında PKK terör örgütünün dağ kadrosunda yer alan ve çatışmalar, hastalık ya da örgüt içi infazlar sonucunda hayatlarını kaybeden 1362 militanın verilerini inceleyerek yürüttükleri çalışmada örgüt militanlarının demografik bilgilerine ilişkin detaylı bilgiler vermişlerdir. Araştırmaya dâhil edilen militanların 1196'sının yani %88'inin erkek ve %12'sinin de kadın olduğu belirtilmiştir. Militanların %73'ünün doğum yerinin Türkiye olduğu belirlenirken geri kalanların sırasıyla Suriye, İran, Irak ve Avrupa doğumlu oldukları tespit edilmiştir¹⁶⁷. Doğum yeri bilgileri detaylandırılarak Türkiye'de doğanların doğdukları iller incelendiğinde militanların büyük bir kısmının Diyarbakır doğumlu oldukları daha sonra ise sırasıyla Mardin, Van ve Hakkâri illerinde doğan militanların bulunduğu görülmüştür. Aynı araştırmanın yaş sonuçlarına ilişkin sonuçlarına bakıldığında militanların %57,34'ünün 19 yaş ve üzerinde olduğu, %33,41'inin 16-18 yaş arasında ve %9,25'inin ise 15 yaşın altında olduğu görülmektedir ki, bu durum "çocuk militanlar" kullanıldığı gerçeğini göstermektedir. Ortalama örgüte katılım yaşı 19,4 olarak belirlenirken bu durum kadın militanlar özelinde incelendiğinde bu yaşın 17,7'ye kadar düştüğü belirlenmiştir. Örgüte en genç katılım yaşının 9 olduğu belirlenen çalışmada en genç hayatını kaybeden militanın yaşı ise 14 olarak belirlenmiştir. Militanların örgütte bulunma sürelerinin 6 ile 9 yıl olduğunun belirlendiği çalışma militanların ortalama ölüm yaşının ise 26,4 olduğunu ortaya koymuştur¹⁶⁸.

¹⁶⁷ Özcan, 1999, s. 132.

¹⁶⁸ Nihat Ali Özcan, ve Erdem Gürkaynak, *Kim Bu Dağdakiler?*, TEPAV Araştırması, Ankara 2012, s. 1-69.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HÂKİMİYET STRATEJİSİ VE EYLEM FAALİYETİ

1. PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN HÂKİMİYET STRATEJİSİNE YÖNELİK OLARAK ŞİDDET KULLANIMI

PKK terör örgütünün kuruluşundan itibaren otuz yılı aşkın bir süreç içerisinde farklı zamanlarda sergilediği stratejilerin hepsinde şiddet eylemlerine yer vermiştir. 1984 yılında gerçekleştirdiği ilk eylemle birlikte hem bölgesel gerilim hem de silahlı şiddet stratejileri ile eylemlerini gerçekleştirmiştir¹⁶⁹. Bu eylemlerle uyguladığı yoğun şiddet sayesinde güçlü bir yapıya sahip olduğu algısı sağlayarak örgüt yapısını canlı tutmanın yanı sıra insan kaynaklarının devamlılığını sağlamayı yani etkin olduğu bölgede hâkimiyet kurmayı hedeflemiştir¹⁷⁰.

PKK terör örgütünün her durumda mücadele yöntemi olarak silahlı eylemleri kullanması etkinlik kurmayı hedeflediği Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde bulunan yerel halk üzerinde korku ve şiddet yaratarak mevcut durumlarının halka kabul ettirmek gayesine yönelik bir hâkimiyet stratejisi olarak değerlendirilebilir¹⁷¹. Şiddet içerikli eylemler vasıtasıyla oluşturulan halk üzerindeki zorlama gücü PKK'nın kendisini bölgedeki tek güç olarak gösterme ve böylece halkı devlet ile örgüt arasında tercih yapmaya zorlama amaçlarına hizmet etmektedir. Bu şekilde oluşturulacak bir toplumsal kırılma PKK'nın bölgede oluşturmayı hedeflediği yoğun çatışma ortamının temellerini oluşturmaktadır¹⁷². Bu amaç doğrultusunda

¹⁶⁹ Burhan Semiz, *PKK'da Değişen Ne?*, Karınca Yayıncılık, Ankara 2011, s. 55-92.

¹⁷⁰ BÜSAM (Bahçeşehir Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi), *PKK Eylemselliği ve Etnik Ayrılıkçı Terörizmle Mücadele*, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul 2010, s.75.

¹⁷¹ Fatih Okumuş, *PKK Terör Örgütünün Algı Yönetimi*, Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2015, s. 59.

¹⁷² Süleyman Özeren- Oğuzhan, Başbüyük, "Kendi Dilinden KCK: Sivil Siyaset mi, Yeniden PKK mı?", S. Özeren ve M.Sever (Edt.), *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Karınca Yayınları, Ankara 2011, s. 78-79.

çocuk, genç, yaşlı ve cinsiyet ayrımı gösterilmeksizin çok sayıda sivil örgüt tarafından hedef alınmış ve öldürülmüştür¹⁷³.

3.1. PKK Terör Örgütünün Gerçekleştirdiği Eylemler

PKK terör örgütünün 30 Temmuz 1979 yılında adını duyurmak amacıyla Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Celal Bucak'ın evine yaptığı saldırı ile başlayan hâkimiyet stratejisi kapsamında gerçekleştirdiği şiddet içerikli eylemler bu bölümde ele alınmıştır. İnsan Hakları Derneğince; (1993-2011) yılları arasında toplam 25.805 kişi terör kaynaklı şiddet eylemlerinden hayatını kaybettiği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YIL	SİLAHLI ÇATIŞMALARDA ÖLENLER	SİVİLLERE YÖNELİK ÖLDÜRMELER	KARA MAYINLARI-SERBEST PATLAYICILARIN SEBEP OLDUĞU ÖLÜMLER	ASKER-POLİS ŞÜPHELİ İNTİHARLARI
1993	3333	807	-	-
1994	5000	458	-	-
1995	3894	230	-	-
1996	2859	119	-	-
1997	2514	151	-	-
1998	1718	91	-	-
1999	857	138	-	-
2000	147	52	-	-
2001	92	30	-	-
2002	30	7	35	-
2003	104	6	20	18
2004	240	28	59	18
2005	499	39	70	17
2006	345	82	40	21
2007	424	27	14	36
2008	432	22	28	24
2009	141	36	22	34
2010	244	51	5	47
2011	318	21	-	31
TOPLAM	22.971	2.295	293	246

Tablo 1. İHD Terör kaynaklı şiddet eylemlerinde kayıplar¹⁷⁴.

¹⁷³ Mehmet Ali Kışlalı, *Güneydoğu Düşük Yoğunluklu Çatışma*, Ümit Yayıncılık, Ankara 1996, s.32.

¹⁷⁴ TBMM Araştırma Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu*, 24. Dönem 3. Yasama Yılı, Ankara 2013, s. 56.

3.1.1. Ekonomik Şiddet Eylemleri

PKK bölgede hâkimiyet kurma stratejisinin yanına Türkiye'nin siyasi idaresine müdahil olarak ekonomik anlamda ülkeyi zora sokacak eylemler gerçekleştirmeye başlamıştır. Bölgede yatırım yapan iş adamlarına baskı ve şantaj yaparak yatırım faaliyetlerinin azalmasına sebep olmuştur. Ekonomik manada ele geçirdiği tüm fırsatları değerlendiren örgüt kamu kurum ve kuruluşlarına ait bina, tesis, araç ve gereçleri ile vatandaşın malına ve hayvanlarına zarar vererek ekonomik manada birçok saldırı ve sabotaj eylemi gerçekleştirmektedir.

Hakkâri ili Yüksekova İlçesi İkiyaka Köyü Aşağımolla Yasin Mahallesiindeki halka yönelik olarak 24 Kasım 1989 tarihinde gerçekleştirilen silahlı saldırıda 28 kişi yaşamını yitirmiş, 2 kişi yaralanmıştır. Olay sonrası 9 çoban ve beraberlerindeki 700 koyunu yanlarına alan PKK üyesi saldırganların komşu bir ülkeye kaçtığı belirtilmiştir.¹⁷⁵

12 Aralık 1989 tarihinde Mardin'den Merkez ilçesi Cevizlik Köyüne doğru yolcu taşıyan 47 DL 408 plakalı araca açılan ateş sonucu 1 yaşındaki bir bebeğin de dâhil olduğu 3 kişi ağır yaralanırken 6 kişi de hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁶

Örgütün saldırıları sadece masum vatandaşa, günahsız çocuklara, beşikteki bebeklere de değildi. Ekonomik manada ele geçirdiği tüm fırsatları değerlendiren örgüt, vatandaşın malına ve hatta hayvanlarına bile zarar verecek acizliğe bile düşmüştü¹⁷⁷. Siirt'te meydana gelen bu olay bunu kanıtlar niteliktedir. Söz konusu olay Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Yağızoymak Köyünde 28 Mart 1988 tarihinde meydana gelmiştir. PKK'lı teröristler bu köyde 9 çobanı boğarak öldürüp bununla da yetinmeyerek çobanların toplam 350 koyunu da bıçaklayarak telef etmiştir¹⁷⁸. Hiç şüphesiz bu eylemde de amaç ekonomik sabotajdan başka bir şey değildir.

Benzeri bir şiddet faaliyeti Tarihler 20 Haziran 1987'yi gösterdiğinde de meydana gelmişti. Terör örgütü PKK Mardin İli Ömerli İlçesi Pınarcık Köyünü basarak 16'sı çocuk, 6'sı kadın olmak üzere toplam 30 kişiyi katletmiştir. Geçici köy korucusu ailelerin yoğunluklu olduğu köyde, köy muhtarına ve güvenlik korucularına ait toplam 8 ev yakılmış, yangınlarda 65 büyük ve küçükbaş hayvan da

¹⁷⁵ Gazetearsivi.milliyet.com.tr 28 Kasım 1989 tarihli gazete 8. Sayfadaki haber, Erişim tarihi 12.04.2018.

¹⁷⁶ Gazetearsivi.milliyet.com.tr 13 Aralık 1989 tarihli gazete kapak sayfası haberi, Erişim tarihi 12.04.2018.

¹⁷⁷ Yayman, age, s. 35.

¹⁷⁸ Gazetearsivi.milliyet.com.tr 30 Mart 1988 tarihli gazete kapak sayfası haberi Erişim tarihi 12.04.2018.

öldürülmüştür¹⁷⁹. Olayın ardından “*Kürdistan'a ve Kürtlüğe düşman faşist Türk sömürgeciliğini 5 paralık uşağı ajan milis çete başları: Halk kurtuluş kuvvetlerinin kurşunlarından hiçbir güç sizi kurtaramaz. Halka karşı daha fazla suç işlemeden Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusu'na teslim olun. Halktan af dileyin. Suçlarınızı hesabını verin*” yazılı Arteşa Rizgariye Gele Kürdistan (ARGK-Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusu) imzalı bir bildiri bırakırken Öcalan'da “*Öldürelim, otorite olalım*” şeklinde açıklama yapmıştır¹⁸⁰.

İstanbul Bakırköy'de izinsiz yürüyüş yapan PKK yanlısı bir topluluk, dönemin olağanüstü hal bölge Valisi Necati Çetinkaya'nın kardeşinin sahibi olduğu Çetinkaya Mağazasının da içlerinde yer aldığı pek çok mağaza ve dükkâna Molotof kokteyli atarak saldırı gerçekleştirmiştir. 25 Aralık 1995 tarihinde gerçekleşen olayda 7'si kadın, 1'i çocuk, 11 kişi hayatını kaybederken 14 kişi yaralanmıştır. Olay sonrası 47 kişi yakalanmıştır¹⁸¹.

20 Şubat 1992 tarihinde İstanbul Ticaret Odası binasına çanta içerisine yerleştirilen bir saatli bomba ile gerçekleştirilen saldırıda 1 kişi yaşamını yitirmiş 16 kişi yaralanmıştır.

12 Şubat 1994 tarihinde tuzla tren istasyonunda buluna çöp kutusuna PKK tarafından bırakılan bombanın infilak etmesi neticesinde 6 kişi hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybedenlerden 5'inin Tuzla Piyade Okulu yedek subay öğrencisi olduğu bildirilirken 16 askeri öğrenci ve 11 erinde yaralandığı belirtilmiştir¹⁸².

29 Aralık 1993 tarihinde Dicle Üniversitesi öğrenci kafeteryasına PKK'lılar tarafından bırakılan 2 bombanın infilak etmesi sonucu 23 öğrenci yaralanmıştır¹⁸³.

30 Aralık 1994 tarihinde yazar Onat Kutlar ve arkeolog Yasemin Cebenoyan'ın da hayatını yitirdiği The Marmara Oteli'nin pastanesinde gerçekleşen bombalı saldırıyı ilk önce İBDA-C örgütü üstlenmiş olsa da olayın araştırılması sonucu PKK eylemi olduğu ortaya çıkmıştır.

13 Mart 1999 tarihinde İstanbul Kadıköy'de Fahrettin Gökay Caddesinde Mavi Çarşı olarak bilinen alış veriş merkezine gerçekleştirilen Molotof kokteyli

¹⁷⁹Oksay, 1987, s. 142.

¹⁸⁰<https://turkcetarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 09.14.2018.

¹⁸¹<http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.

¹⁸²<http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 25.06.2018.

¹⁸³www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=3&kategori=pkk Erişim Tarihi 9.05.2018.

saldırı sonrasında çıkan yangın ve duman zehirlenmesi nedenleriyle 13 kişi hayatını kaybetmiş, 6 kişi de yaralanmıştır¹⁸⁴.

1 Temmuz 1999 tarihinde Elazığ'da bulunan Poyraz Kiraathanesine saldıran PKK militanları 4 kişinin ölümüne 5 kişinin ise yaralanmasına neden olmuştur. Olaya müdahale eden güvenlik güçleri 2 saldırganı ölü olarak ele geçirirken olay sırasında yaralanan bir polis memuru daha sonra şehit olmuştur¹⁸⁵.

9 Temmuz 1998 tarihinde İstanbul Eminönü'nde Mısır Çarşısı içerisinde yer alan Ünlüoğlu Büfesine yerleştirilen bombanın patlatılması neticesinde 3'ü çocuk 7 kişi hayatını kaybederken, 10 yabancı uyruklu 11 kişi yaralanmıştır. Van'da 24 Aralık 1998 tarihinde Hamdiye Kapan isimli örgüt üyesinin düzenlediği bombalı intihar saldırısında 1 öğrenci yaşamını yitirirken aralarında öğretmen, öğrenci, asker ve sivil kişilerin bulunduğu 21 kişi yaralanmıştır. Saldırı da lise öğrencilerini taşıyan askeri servis hedef alınmıştır¹⁸⁶.

22 Haziran 1996 tarihinde Diyarbakır'da 6 kişinin hayatını kaybettiği ve 14 kişinin de yaralandığı bir saldırı gerçekleştirilmiştir. Bu saldırıda Söz TV stüdyoları ve aynı binada bulunan Altındağ Dinlenme Tesislerine uzun namlulu silahlarla taranmıştır¹⁸⁷.

22 Eylül 1996 tarihinde Elazığ Alacakaya ilçesi civarındaki Etibank Şark Krom işletmesi müdürlüğüne PKK militanları tarafından gerçekleştirilen silahlı saldırıda 4'ü özel güvenlik görevlisi 5 kişi hayatını kaybetmiştir. Aynı gün Bitlis'in Tatvan ilçesinde yol kesen bir başka militan grubu 2 kişiyi öldürmüştür.

Ağrı Doğubayazıt'ta 2 Mayıs 2011 tarihinde İl Özel İdare'sine ait iş makinelerini ateşe veren PKK'lılar ile güvenlik görevlileri arasında çıkan çatışmada içlerinde Ağrı Dağı bölge sorumlusu olan "Rojat Bawer" kod adlı Masum Elmas'ın da bulunduğu 3 terörist ölü olarak ele geçirilmiştir¹⁸⁸. İki gün sonra Kahramanmaraş Nurhak kırsalında güvenlik güçleri ile PKK'lı bir grup arasında çatışma çıkmış, 3 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir¹⁸⁹. Aynı gün Şırnak Uludere çevre yolunda devriye görevi yapan özel harekâta ait zırhlı araca saldıran PKK'lı militanlardan 2'si

¹⁸⁴<http://www.radikal.com.tr:80/1999/03/14/turkiye/01mag.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018

¹⁸⁵<http://arsiv.sabah.com.tr/1999/07/03/g11.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018

¹⁸⁶<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1998/12/25> Erişim Tarihi: 14.04.2018

¹⁸⁷ BAL ve ÖZKAN 2017. (<https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

¹⁸⁸<https://www.haberler.com/pkk-nin-agri-dagi-sorumlusu-olduruldu-3585060-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018

¹⁸⁹<http://www.haber7.com/guncel/haber/876032-kahramanmarasta-catisma-3-pkkli-olduruldu> Erişim Tarihi: 14.04.2018

ölü olarak ele geçirilmiştir¹⁹⁰. 4 Mayıs 2012 tarihinde Tunceli Merkez Alacık Köyü Zel Dağı eteklerinde inşa edilen askeri birliğin güvenliğini sağlayan askerlere PKK tarafından uzun namlulu silahlarla saldırı düzenlenmiş yoğun sis ve yağmur altında gerçekleştirilen saldırıda hava şartları nedeniyle bölgeye helikopter inememiş 1 astsubay ve 2 er şehit olmuştur¹⁹¹.

3.1.1.1. Örgütün Gelir Kaynakları

PKK terör örgütünün mali kaynakları, kazanç kapıları ve elde ettiği ekonomik kazanımlar her dönem tartışılmıştır. Bu kadar silahı ve kaynağı belli olmayan geliri nereden alıyor, bu ekonomik gelirleri nasıl finanse ediyor konulu uzun tartışmalar, yorumlar yapılmıştır. Örgütün 1990'ların başından itibaren mali kaynaklarının gözle görülür şekilde çoğalması, başta Almanya olmak üzere AB'nin büyük devletlerinde araştırma konusu olmuştur. 1980'li yılların ortalarına kadar Almanya, Fransa, Benelüks ülkeleri ve İngiltere'de "ülkücü mafya"nın kara para aklamadan, uyuşturucu pazarlamasına kadar tüm karanlık ilişkilerde rolü olduğu iddia ediliyordu¹⁹².

Türkiye'de 1990'lı yılların başından itibaren PKK'nın eylemlerini yoğunlaştırmasıyla beraber mali kaynakları da çeşitlendi. Her geçen gün bölücü örgütün uluslararası alanda destekçilerinin artmasına paralel olarak ilişkileri de renkleniyordu. PKK, Suriye'de palazlaştığı dönem içinde, gözünü ilk önce Gürcistan ve özellikle de Ermenistan'daki Kürtlere dikmişti. Türkiye ile sorun yaşayan ve düşmanlık yapan Ermenistan'da PKK kolayca ilişkiler geliştirdi ve oraya kadrolarını yollayarak Kürtler içinde taraftar toplamaya yöneldi. Cumhuriyetimizin ilk yıllarında ve daha sonra kaçak yollarla Ermenistan'a göç eden Kürtler arasında örgütlenmenin kolay olacağını tespit eden PKK, Ezidileri de etkileyerek alanını genişletti.

Örgütün başından itibaren en önemli gelir kaynaklarından biri kaçakçılık ve uyuşturucudan elde ettiği kazançtır. Osman Öcalan'ın bu konuda yaptığı röportajdan kısım kısım konuları aşağıda ifade edeceğiz. Öncelikle Öcalan yerel kaynaklarla ilgili şunları ifade etmektedir¹⁹³. "*PKK'nin birinci ve ikinci yılında halktan yardım*

¹⁹⁰<https://www.ntv.com.tr/turkiye/sirnakta-catisma-2-pkkli-olduruldu,oHhZnDpZ90K60tncQhBWIA>
Erişim Tarihi: 14.04.2018

¹⁹¹<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tuncelide-catisma-3-asker-sehit-20479939> Erişim Tarihi: 14.04.2018

¹⁹²<https://www.aydinlik.com.tr/mafyalasan-pkk-nin-mali-kaynaklari-ozgurluk-meydani-eylul-2017>
Erişim; 11.10.2018.

¹⁹³<http://www.rudaw.net/turkish/interview/13082015> Erişim; 11.10.2018.

aldığını biliyorum. Başlangıç döneminde PKK'nin üyesi olduğum için biliyorum. Gerillaların büyük bir bölümü kendi parasıyla bir kalaşnikof satın alabilmek için çalışıyordu. Silahlı mücadeleye başladığımda amelelik yapıyordum. Mercimek satarak bir tabanca satın aldım. PKK'nin bütün üyeleri ilk silahlarını kendi paralarıyla satın almıştır.

1980 ve 1990'larda PKK'nin mali kaynakları değişti o dönemde halk bize yardım ediyordu. Özellikle Almanya'dakiler çok yardım ediyordu. PKK her yıl Avrupa'da yardım kampanyaları düzenliyordu. Kürdistan halkı ise daha çok gıda olarak katkıda bulunuyordu. Bu durum 1995'e kadar devam etti. Bu noktadan sonra PKK, halkve işadamlarından vergi almaya başladı.

1980'lerin sonunda ve 1990'ların ortasında PKK donanımlı ve üniformalı silahlı bir güce sahipti. Ayrıca güçlü bir medyası vardı. 1988 ile 1992 arası ben PKK'nin Ortadoğu sorumlusuydum. O dönemde Rojhilat'ın (İran Kürdistanı) Urmiye kentinde ikamet ediyordum. Bir keresinde bir arkadaşımın borç olarak kumaş almış ve gerilla kıyafetleri diktirmiştim.

1995'ten sonra PKK'nin mali kaynakları çoğaldı. 1985'ten bu yana her yıl Eylül'den Aralık'a kadar Avrupa'da yardım kampanyaları yapıyordu. Sadece bu yardımdan yıllık 20 milyon dolar elde ediliyordu. Ayrıca Kürdistan'da halkın yaptığı yardım da 10 milyon doları buluyordu. 1995'ten sonra PKK bazı gümrük noktaları kurdu. En çok geliri Doğu (İran Kürdistanı) ve Güney (Kürdistan Bölgesi) sınırından elde ediliyordu. Genel olarak bu gümrük noktalarından yıllık 3 milyon dolar elde ediliyordu. PKK, kaçak olarak ticaret yapan işadamlarından vergi alıyordu. PKK resmi olarak ticaret yapanları ise vergi vermeye zorlamıyordu. Bazı zenginler ise kendileri maddi yardımda bulunuyordu. Onları mücadelemizi anlatarak ikna ediyorduk.

Rusya ve Ermenistan'da büyük Ezidi Kürt işadamları var. Onların bir bölümü uyuşturucu ticaretini yapıyordu. PKK onlardan da para alıyordu. Ancak diğerleri kendileri yardımda bulunuyordu. Bazı şirketler ise işlerine sorunsuz bir şekilde devam edebilmek için PKK'ya para veriyordu. Çünkü PKK para vermeyen şirketlerin mal taşınmasına izin vermezdi.”

Rojava'nın petrolü nasıl satılıyor? Geliri nereye gidiyor konusunda da oldukça çarpıcı açıklamalar yapan Öcalan şunları söylüyor; “Bu konuda hiçbir bilgiye sahip değilim. Oradaki sistemin nasıl çalıştığını bilmiyorum. Başbakan Neçirvan Barzani sabotaj olayından birkaç gün önce PKK ve Türkiye hakkında bir

açıklama yapmıştı. Kandil o açıklamaları eleştirmişti. Bu sabotaj olayı Başbakan Barzani'nin sözlerine bir tepki olarak yapıldı. Bu olayın tekrarlanacağını zannetmiyorum. Çünkü bu tekrarlanırsa tabanın tepkisini toplar.”¹⁹⁴

3.1.2. Siyasal Şiddet Eylemleri

PKK terör örgütü seçimlerde halkı baskı altına tutarak oy verecekleri kimseler bildirilerek karşı gelenleri tehdit edip korkutarak çeşitli saldırılar düzenlemiştir. Seçim sandıklarında görevli bulunanlar baskı altına alınarak oyların ilgili aday ve partilere gitmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Boş atılan oy pusulaları ilgili partiye mühür basılmış olarak atmaları istenmiş karşı gelen görevliler kaçırılmış, işkenceye maruz bırakılmış ve hatta öldürülmüştür.

Örgüt bölge halkının desteğini sağlamak ve devletin yapmış olduğu temel hizmetleri baltalayarak bunu bir argüman olarak kullanmak amacıyla güvenlik personeli harici diğer devlet görevlilerine de şiddet uygulamıştır. Bunlardan biri de 7 Ocak 1985 tarihinde Tekçınar köyünde yaşayan Akman ailesinden 3 kişinin hayatını kaybettiği saldırıdır. Bu saldırı da PKK'nın 1985 yılında gerçekleştirdiği katliamların ilki sayılabilir. O dönemlerde Siirt'e bağlı bir ilçe olan Şırnak sağlık ekipleri sağlık taraması görevinden dönerken sarp bir bölgede yolları kesilerek otomatik silahlarla taranarak 6 görevliden 5'i şehit edilmiştir. 6 Haziran 1985 tarihinde Van ili Çatak İlçesine bağlı Sırmalı Köyünde gıda yardımı almak üzere gelen 3 PKK'lı terörist yardım talepleri reddedilince 3 sivilin ölümüne yol açmıştır. Köy halkı tarafından köy dışına kadar takip edilen teröristler yetişen güvenlik güçleri tarafından ölü olarak ele geçirilmiştir.

Orhan Miroğlu, PKK'nın HDP'ye oy kazandırmak için Mardin'de halka nasıl baskı yaptığını şöyle anlatıyor; *“PKK kendine göre kritik seçim bölgelerinde bazı faaliyetlerle siyasi amaç gütmektedir. Bunlara örnek olarak en belirgin olaylar dağa kaçırılan çocuklar, Bir devletin inşa ettiği barajı korumak için, o barajın maliyetinin üçte biri kadar güvenlik harcaması yapan tek ülke belki de Türkiye'dir. İhusu Barajını muhtemel bir saldırıdan korumak için, bir tugay asker görev yapıyor. Yetmiyor korucular da aynı bölgeye sevk ediliyor ve yeni korucu alımı yapılıyor. Peki, bu kadar yüksek maliyetli güvenlik önlemleri almayı gerektirecek sebep var mı? Maalesef var. Şantiyeye malzeme taşıyan araçlar yakılmış, taciz ateşinin haddi*

¹⁹⁴<http://www.rudaw.net/turkish/interview/13082015> Erişim; 11.10.2018.

hesabı yok. Barajın şantiyesi çok iyi korunmazsa kim bilir kaç kez baskına uğrardı. Bunlardan başka Mardin'in Dargeçit ilçesi bu güvenlik önlemlerinin alındığı bölgenin sınırları içinde bulunuyor. 90'lı yıllarda girilemeyen ilçelerden biriydi. Dargeçit'e bir on yıl kadar, Kürt Partileri, sivil toplum örgütleri ve gazeteciler giremediler. Şimdi giriliyor, ama öylesine giriliyor işte. 28 bin nüfuslu ilçede AK Parti 3000'e yakın oy alıyor. Geçenlerde ilçe örgütümüzü ziyaret ettik. Karşılamanın sayısı 20 kişi kadardı. Korku dağları bekler. AK Parti bu ilçeden alabileceği oyu alacak, ama hemen her gün evine ses bombası atılan, kapısı penceresi kurşunlanan insanlar, oy verip meclise gönderecekleri vekillerine gün aydınlığında bir merhaba bile diyemeyecek kadar büyük bir baskı altındalar.

Arkadaşlarımı bilmem, ama bir an, kendimi Güney Kore'de sınırı geçip Kuzey Kore'de seçim çalışması yapıyor gibi hissettim. Oysa sayılamayacak kadar çok dostum var bu ilçede. İlçenin üstüne çöken bu karabasan olmasa, bizi ilçenin girişinde karşılayacaklarından hiç şüphe yoktu. Helalleşmeyi, bağışlamayı, affetmeyi öne çıkaran bir konuşma yaptım ilçe binamızda. Ama daha sonra bana anlatılanları dinleyince keşke bu konuşmayı yapmasaydım dedim içimden. Yaptığım konuşmadan pişmanlık duydum. 6-7 Ekim olaylarında yaşananlar, bıraktığı acı o kadar taze ki, helalleşme derken, bin kez düşünmek gerekiyor buralarda¹⁹⁵. ”

Devlet görevlilerine yapılan saldırılardan en ilgi çekicisi de 22 Ekim 1988 tarihinde meydana gelen olayla gün yüzüne çıkmıştır. Bu olayda Eski Diyarbakır Cezaevi komutanı Esat Oktay Yıldırım PKK terör örgütü tarafından düzenlenen suikast sonucu yaşamını yitirmiştir. İstanbul Kısıklı'da belediye otobüsü içerisinde öldürülen Yıldırım'a önce ölüm grevinde yaşamını yitiren Laz Kemal (Kemal Pir) ve cezaevindeki işkence mağdurlarının selamlarının olduğu söylenmiş ardından öldürülmüştür¹⁹⁶.

¹⁹⁵ <https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/05/04/pkkdan-hdpye-oy-verin-baskisi>; Erişim 12.10.2018.

¹⁹⁶ Özdağ, 2009, s. 48.; Ayrıca bk. Gazete 1.

Gazete 1. Diyarbakır Cezaevi Komutanına suikast.

Gözü dönmüş örgüt sadece güvenlik güçlerine değil din görevlilerine dahi saldırı gerçekleştirmiştir. Bu duruma ilk örneklerden biri de 21 Mayıs 1988 tarihinde meydana gelen olayda görülmüştür. Diyarbakır'a bağlı Lice ilçesinin Yolçatı Köyüne gece geç saatlerde baskın yapan terör örgütü köyde öğretmen olarak görev yapan Asım Özden ile aynı köyde cami imamı olan Mehmet Bayram'ı evlerinden aldıktan sonra katletmişlerdir. Buna benzer bir eylem 25 Haziran 1995 tarihinde Silvan'a bağlı Yolaç (Susa) Köyündeki camide namaz kılan cemaat dışarı çıkartılarak 10 kişi taranarak katledilmesi suretiyle ortaya çıkmıştır.

15 Haziran 1993 tarihinde ise Bingöl'de Ilıcalar Bucağı / Üçpınar Köyü ile Siirt'in Şirvan İlçesi / Gözlüce Köyüne roketatarlarla düzenlenen saldırıda 9 kişi öldürülmüş 4 kişi de kaçırılmıştır. Aynı gün bir sağlık memuru Siirt-Eruh karayolunda kurşuna dizilerek katledilmiştir¹⁹⁷.

Tüm devlet görevlilerinde olduğu gibi öğretmenler de örgütün ana hedefleri arasında idi. Eğitimin örgüt menfaatleriyle çakışması sebebiyle eğitim mensuplarının da yeri belli idi. Bunun en bilinen örneklerinden biri olan olay 23 Nisan 1996 tarihinde Kahramanmaraş'a bağlı Ekinözü İlçesinde Karataş mezrası lojmanında meydana geldi. Köy ve mezra okullarında görev yapan 3 öğretmen taranarak şehit edilmiştir.

20 Eylül 2011 tarihinde Ankara Çankaya Kaymakamlığı önünde gerçekleştirilen bombalı saldırıda 3 kişi yaşamını yitirirken 3'ü ağır 34 kişi yaralanmıştır¹⁹⁸. Aynı gün Siirt Merkez İlçesinde Polis Meslek Yüksek Okulu civarında polis aracı sandıkları bir araca saldıran PKK'lılar roketatar ve uzun

¹⁹⁷ <https://turkchetarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

¹⁹⁸ <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ankarada-bombali-saldiri-18777919> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

namlulu silahlar kullandıkları saldırıda 4 kişinin hayatını kaybetmesine neden olmuştur¹⁹⁹. Hemen ertesi gün Van Çatak'ta güvenlik kuvvetleri ve PKK'lılar arasında çıkan çatışmada 2 güvenlik görevlisi şehit olurken 3 korucu yaralanmıştır²⁰⁰. 21 Eylül 2011 tarihinde Diyarbakır Merkez'de Sur ilçesi polis ekibine uzun namlulu silahlarla gerçekleştirdikleri saldırıda 1 polisi şehit etmiş ve 1'i polis 4 kişiyi yaralamışlardır²⁰¹. Ardı ardına gerçekleşen saldırılardan bir diğeri ise 2 gün sonra Siirt Pervari'de Belenoluk Jandarma Karakolu'na saldırı düzenleyen PKK'lılar 6 askeri şehit ederken 7 askeri de yaralamıştır²⁰².

Bingöl Merkez'de 29 Ekim 2011 tarihinde Genç Caddesi'nde yer alan Adalet ve Kalkınma Partisi il binası yakınlarında gerçekleştirilen bombalı intihar saldırısında 3 kişi yaşamını yitirirken 21 kişi de yaralanmıştır. Eylemi gerçekleştiren bombacının asıl hedefinin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlamaları olduğu ancak kutlamalar iptal edilince patlamayı gerçekleştirdiği öğrenilmiştir²⁰³.

Hakkâri Şemdinli ilçesini kontrol altına almak isteyen PKK'lı teröristler ile güvenlik kuvvetleri arasında 23 Temmuz - 5 Ağustos 2012 tarihleri arasında çatışmalar yaşanmıştır. 11 Ağustosa kadar devam eden operasyonlarda çok sayıda PKK'lı etkisiz hale getirilmiştir²⁰⁴. Aynı zamanlarda 2 Ağustos'ta Siirt Eruh Jandarma Karakolu ve üs bölgesine oldukça kalabalık bir grup terörist tarafından ağır silahlarla saldırı düzenlenmiştir²⁰⁵. 4 Ağustos'ta ise Hakkari İli, Çukurca İlçesinde bulunan Geçimli Jandarma Karakolu ve Karataş J.Krk.K.lığı ile Darsinki Tepesi'nde kurulan askeri üs bölgesine aynı anda PKK tarafından saldırılar düzenlenmiştir. Saldırılarda 6 asker ve 2 köy korucusu şehit olmuş, yapılan saldırıda askerler ve köylülerden yaralananlar olurken, 13 teröristte ölü olarak ele geçirilmiştir²⁰⁶.

27 Temmuz 2015 tarihinde Muş Malazgirt İlçe J.K. J.Bnb. Aslan Kulaksız aile bireyleri ile beraber arabasında silahlı saldırıya uğramış ve yaşamını kaybederek

¹⁹⁹<http://www.haberturk.com/yasam/haber/671446-siirte-roketatarli-saldiri-4-olu> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁰⁰<http://www.iha.com.tr/haber-vanda-catisma-2-sehit-193998/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰¹<http://www.iha.com.tr/haber-diyarbakirda-polise-saldiri-1-sehit-194049/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰²<http://www.gazetevatan.com/pkk-lilar-karakola-saldiridi--6-sehit--401628-gundem/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰³<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/10/29/bingolde-patlama-500774688328> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰⁴<https://www.haberler.com/semidinli-de-operasyonlar-tamamlandi-3856375-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰⁵<http://www.milliyet.com.tr/kalabalik-pkk-li-grup-karakola-saldiridi-gundem-1575535/>Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰⁶<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/05/hakkaride-hain-saldiri-8-sehit> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

şehit olmuştur²⁰⁷. Aynı gün Hakkâri Şemdinli’de bir uzman çavuş sivil kıyafetlerle para çekmek üzere gittiği bankanın önünde silahla başından vurularak şehit edilmiştir²⁰⁸.

3 Ekim 2015 tarihinde Diyarbakır Silvan ilçesinde bir astsubay ve 1 uzman çavuş evlerinin önünde çapraz ateşe tutularak şehit edilmiş, olaydan sonra Silvan’da sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir²⁰⁹. İki gün sonra bu kez Osmaniye Hasanbeyli ilçesinde Jandarma Özal Harekât Timleri ile teröristler arasında meydana gelen silahlı çatışmada bir Jandarma uzman çavuş şehit olmuştur²¹⁰.

Yıl	Asker	Polis	Korucu	Toplam
2005	92	3	10	105
2006	87	13	11	111
2007	126	1	19	146
2008	138	11	22	171
2009	58	4	-	62
2010	89	8	9	106
2011	-	44	7	51
2012	182	43	-	225
2013	38	23	-	61
2014	-	114	-	114
2015	123	91	5	219
2016	452	215	58	723
2017	196	48	26	270

Tablo 2. 2005-2017 Yılları arasında verilen şehit sayısı.

2005-2017 yılları arasında terör olaylarında şehit olan asker, polis ve güvenlik korucularının toplam sayısı 2364 olarak yukarıdaki tabloda belirtilmiş. Ayrıca 1994-2017 yılları arasında ise 8350 şehit verilmiştir²¹¹.

²⁰⁷<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/27/musta-silahli-saldiri-ilce-jandarma-komutani-vuruldu> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰⁸<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/28/semdinlide-bir-astsubaya-silahli-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁰⁹http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/380539/Silvan_da_yine_yasak_ve_olum.html# Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²¹⁰<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/osmaniyyeden-kahreden-haber-1-sehit-30235684> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²¹¹<https://www.cnnturk.com/turkiye/iste-2005-2017-arasinda-sehit-verilenlerin-ve-gazilerin-sayisi> Erişim Tarihi: 16.12.2018

	BAKANLIK/KURUM	ŞEHİT SAYISI
1	TBMM*	3
2	BAŞBAKANLIK**	20
3	ADALET BAKANLIĞI***	9
4	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI	-
5	AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI	-
6	BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	-
7	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI****	-
8	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	5
9	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	39
10	EKONOMİ BAKANLIĞI	-
11	ENERJİ VE TABİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	22
12	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	-
13	GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI	7
14	GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI	2
15	ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI	36
16	KALKINMA BAKANLIĞI	-
17	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	
18	MALİYE BAKANLIĞI	5
19	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	155
20	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	
21	ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI	10
22	SAĞLIK BAKANLIĞI*****	14
23	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	
24	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI*****	5.216
	a-Emniyet Genel Müdürlüğü	594
	b-Jandarma Genel Komutanlığı	3.105
	c-GKK	1.509
	d-Diğer	8
25	TOPLAM	5.543

Tablo 3. Örgütün Şiddet Eylemlerinde Kamu Görevlerinde Bulunan Personel Kayıpları.²¹²

Terör örgütünün 1980'li yılların başından 2012 yılına kadar meydana getirdiği şiddet eylemlerinde çeşitli devlet görevlileri, siyasal parti mensupları ve diğer görevlilerde meydana getirdiği kayıplar yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

3.1.3. Diğer Şiddet Eylemleri

3.1.3.1. Köy-Mezra Baskınları

Siirt İli Eruh İlçesindeki 15 Ağustos 1984 tarihinde Jandarma Karakol binasına düzenlenen silahlı ve bombalı saldırı da 1 Jandarma eri şehit olurken 3'ü sivil 9 kişi de yaralanmıştır. 2 gün sonra 17 Ağustos'ta Şemdinli Askeri Lojmanları, Şemdinli İlçe J.K.lığı ve Askeri Gazino'yu hedef alan PKK terör örgütü 1 Astsubay ve 1 Erin yaralanmasına neden olmuştur.

²¹² TBMM Araştırma Komisyonu, *Terör ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu*, 24. Dönem 3. Yasama Yılı, Ankara 2013, s. 59.

Tarihler 8 Kasım 1984'ü gösterdiğinde yine Siirt ilinin Erüh ilçesinde 2 eve bombalı saldırı düzenleyen örgüt 5 kadın ve 2 çocuğu katletmiştir. 15 Aralık 1984 tarihinde Siirt'in Pervari ilçesine bağlı Erkent Köyünün Sığırlı Mezrasına saldıran terör örgütü 3 sivilin hayatını kaybetmesine neden olmuştur.

13 Temmuz 1985 tarihinde Van ili Gürpınar ilçesine bağlı Güleçler Köyünün Kozedırbaz Merasında önce kimlik kontrolü yapıp ardından bir vatandaşı yanlarına alan PKK'lı militanlar daha sonra yanlarına aldıkları vatandaşı merak edip gelen 2 kişi ile birlikte 3 sivilin canını almıştır. 5 Ağustos 1985 tarihinde ise yine Van ili Çatak ilçesine bağlı Konalga Köyü Taşbucak Mezrasına saldıran PKK terör örgütü üyesi bir grup 6'sı bebek ve çocuk toplam 10 kişiyi katletmiştir²¹³. 23 Ağustos 1985 tarihinde bu kez Mardin'in Dargeçit İlçesi Kısmetli köyünden 3 vatandaşın hayatını kaybetmesine neden olan saldırı basında "Kısmetli Köyü Katliamı" olarak yer almıştır. PKK terör örgütü üyesi militanlar Aynı yıl 3 Eylül tarihinde Şırnak İl Merkezi İsmet Paşa Mahallesinde şehrin tanınan eşrafından bir ailenin misafirhanesine baskın düzenleyerek 3 kişinin yaşamını yitirmesine ve 4 kişinin yaralanmasına neden oldukları bir saldırı gerçekleştirmişlerdir²¹⁴.

19 Mart 1986 tarihinde iş birliğini reddeden Siirt'in Baykan İlçesi Ulaştı Köyü muhtarının evine el bombaları ve otomatik silahlarla saldıran PKK'lı bir grup, hamile 1 kadın ve henüz 5 ve 7 yaşında 2 çocuğu katletmiştir. Şırnak Merkeze bağlı Geçit Köyüne 25 Haziran 1986 tarihinde gerçekleştirilen saldırıda ise 3'ü çocuk, 1'i kadın, 6 kişi katledilmiştir. Şırnak'ın Gömeç Köyünde 27 Temmuz 1986 tarihinde gerçekleştirilen saldırıda köy meydanına toplanan halka gözdağı vermek amacıyla aynı aileye mensup 3 kişi taranarak katledilmiştir²¹⁵.

22 Ocak 1987 tarihinde Şırnak İli Uludere İlçesinin Ortabağ Köyünde düğün yapılan bir eve PKK'lı teröristler tarafından düzenlenen bombalı saldırıda 2'si çocuk ve 4'ü kadın olmak üzere toplam 8 sivil hayatını kaybetmiştir. 3'ü köy korucusu olan 15 kişinin de yaralandığı katliam gazetelere de yansımıştır. Hemen ertesi gün Mardin İli Midyat ilçesine bağlı Başyurt (Zaxuran) Köyü, Efeler (Gündükörte) Mezrasında örgüt tarafından gerçekleştirilen baskında 2'si henüz bebek olan 7 çocuk, 1'i de kadın toplam 10 kişi hayatını kaybetmiştir.

²¹³ İhsan Bal- Emre Özkan, *PKK Terör Örgütü Kronolojisi*, Baykuş Kitabevi, Ankara 2017, s. 45. Ayrıca bk. <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

²¹⁴ Ümit Özdağ, *Pusu ve Katliamların Kronolojisi*, Kripto Basın Yayın, Ankara 2009. s.45.

²¹⁵ Özdağ, 2009, s.48.

PKK terör örgütü 7 Mart 1987 tarihinde Mardin İli'nin Nusaybin İlçesine bağlı Açıkyol Köyüne yaptıkları baskında 6 çocuk, 1'i kadın, 8 kişiyi tarayarak öldürmüştür.

8 Temmuz 1987 tarihinde ise Mardin'in Midyat İlçesi Anıklı (Yuvalı) Köyü Haraberk Mezrasına PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilen saldırıda 7 çocuk ve 2 kadından oluşan 9 sivil katledilmiştir²¹⁶. 2 gün sonra 10 Temmuz gecesi Şırnak'ın İdil ilçesi Peçenek Köyünde kadın çocuk ayırmaksızın herkesi kurşuna dizdiği PKK katliamında 16 kişi hayatını kaybetmiştir.

PKK terör örgütünün gerçekleştirdiği en büyük ve en kanlı katliamlardan birisi olan Milan Mezrası katliamı 18 Ağustos 1987 tarihinde Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Kılıçkaya Köyü yakınında bulunan Milan Mezrasında gerçekleşmiştir. Saldırıyı önlemeye çalışan köy korucularının mermilerinin bitmesini bekleyen terörist grup evlere el bombaları ve roketlerle saldırmış, ardından da topladıkları kadın ve çocukları kurşuna dizerek öldürmüştür. Bu katliamda içlerinde birisi 3, diğeri 6 günlük, 2'de bebek bulunan toplam 25 kişi hayatını kaybederken 34 kişi de ağır yaralanmıştır.

Şırnak İli'ne bağlı Güneyce Köyü Çiftekavak Mezrasında PKK terör örgütü tarafından 21 Eylül 1987 tarihinde gerçekleştirilen katliamda 2'si hamile 5 kadın ve 4 çocuğunda içlerinde bulunduğu 11 kişi hayatını kaybetmiştir.

10 Ekim 1987 tarihinde Şırnak'ın Çobandere Mezrasında 7'si kadın, 2 si henüz kundaklı olan bebekten oluşan 13 kişiyi katledip, 9 kişiyi ağır yaralamıştır. Saldırı başlangıcında mezra halkının direnişiyle karşılaşan terörist grup mezrayı arkadan çevirerek roketli saldırı gerçekleştirmiş²¹⁷.

2 Mayıs 1987 tarihinde Şırnak'a bağlı Uludere İlçesi Ortabağ Köyüne gerçekleştirilen saldırıda 6, aynı yıl 7 Mayıs tarihinde Dereler Köyüne düzenlenen saldırıda ise 16 kişi hayatını kaybetmiştir. 2 gün sonra tarihler 9 Mayıs'ı gösterdiğinde Mardin, Nusaybin'de Taşköy Behmenin Mezrasında teröristler, 8 çocuk ve 2 kadının da içlerinde bulunduğu 11 kişiyi öldürüp 2 çocuğu da ağır yaraladıkları bir baskın gerçekleştirmişlerdir. Bu baskında rehin alınan 3 kişi daha sonra ölü olarak bulunmuştur²¹⁸.

²¹⁶ İbrahim Sarı, *Kanlı Terör Örgütü PKK: PKK Katliamları ve İsim İsim Arananlar*, Net Medya Yayıncılık, Ankara 2017, s.125.

²¹⁷ Sarı, 2017, s.118- 121.

²¹⁸ Sarı, 2017, s.118.

22 Mart 1990 tarihinde Elazığ-Kovancılar'da PKK tarafından önü kesilen otobüste kimlik kontrolü yapılarak Etibank Ferrookrom İşletmesi mühendisleri taranarak öldürülmüştür. Van'ın Övecek Köyüne 9 Nisan'da düzenlenen saldırı da beş kişi hayatını kaybederken, 16 Nisan 1990 tarihinde Elazığ'da gerçekleştirilen saldırıda öğretmenler hedef alınarak 4'ü öğretmen olmak üzere toplam 5 kişi, PKK terör örgütü mensuplarınca öldürülmüştür.

11 Haziran 1990 tarihinde PKK militanları en kanlı eylemlerinden birini Şırnak İli Güçlükonak İlçesi Çevrimli Köyünde gerçekleştirmiştir. 12 çocuk ve 7 kadın toplam 27 kişinin hayatını kaybettiği saldırı da 6 kişi de yaralanmıştır. 1 PKK'lı militanın ölü olarak ele geçirildiği olayda ölenlerin 4'ünün korucu olduğu belirtilmiştir²¹⁹.

PKK terör örgütü militanları tarafından 14 Temmuz 1991 tarihinde Kahramanmaraş İli Çağlayancerit ve Pazarcık İlçelerine bağlı köylere düzenlenen baskınlarda aralarında çocuklarında olduğu 9 kişi hayatını kaybetmiştir. Örgüt üyeleri saldırıdan sonra cesetleri de yakarak olay yerinden kaçmışlardır²²⁰.

10 Kasım 1992 tarihinde Diyarbakır İline bağlı Hani İlçesinde PKK tarafından yapılan baskında 3 güvenlik görevlisi, 1 yerel muhabir ve 9 vatandaş hayatını kaybetmiştir.

Mardin Mazıdağı İlçesi Balpınar Köyü ve Iğdır Ortaalican Köylerine 15 Kasım 1992 tarihinde düzenlenen baskınlarda 8 kişi yaşamını yitirirken 13 kişi de yaralanmıştır.

Malazgirt Dedebağ Köyüne silahlı eylem gerçekleştiren PKK 22 Ekim 1992 tarihinde 12 kişiyi katletmiş, 4 kişi ise olaydan yaralı olarak kurtulmuştur²²¹.

5 Temmuz 1993 tarihinde Erzincan İli Kemaliye/Başbağlar Köyüne gerçekleştirilen saldırı sonucunda önce köy halkından 29 erkek kurşuna dizilerek öldürülmüştür. Bu olayın ardından köyde bulunan 57 ev ateşe verilirken evlerde öldürülmemek için teröristlerden gizlenen 1'i kadın 4 kişi yanarak can vermiştir²²².

18 Temmuz 1993 tarihinde Van/Bahçesaray/Sündüzlü Yaylasında eli kanlı teröristlerin gerçekleştirdiği silahlı saldırıda 24 kişi hayatını kaybetmiştir²²³.

²¹⁹ Gazetearsivi.milliyet.com.tr 13 Haziran 1990 tarihli gazete 16. sayfadaki haber, Erişim tarihi 12.04.2018.

²²⁰ <https://turkcetarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

²²¹ <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.

²²² <http://www.belgenet.com/dava/durusma02.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²²³ <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.

Elazığ Kovancılar'da 29 Ağustos 1993 tarihinde köy baskınında 14 kişi PKK tarafından kaçırılmış ve bu kişilerden 9'u öldürülmüştür²²⁴. Hemen akabinde 30 Eylül 1993 tarihinde Batman İli Kozluk İlçesinde bir mezraya yapılan baskında köy korucusu bir aileden 7 kişi öldürülmüş, 3 kişi de yaralanmıştır²²⁵.

Terörist unsurlarca 4 Ekim 1993 tarihinde Mardin İli Midyat İlçesinde köy yoluna döşenen patlayıcıya çarpan minibüste bulunan 26 kişi yaşamını yitirmiş ve 4 kişi yaralanmıştır. Aynı tarihte Siirt'in Şirvan İlçesine bağlı Daltepe Köyüne yapılan silahlı saldırı da 33 kişi öldürülürken, 10 kişi olaydan yaralı olarak kurtulmuştur²²⁶. Ertesi gün 5 Ekim 1993 tarihinde Hakkâri, Siirt ve Batman'da köy ve mezralara teröristlerce düzenlenen saldırı ve sabotajda 22 ev ateşe verilerek 35 kişi öldürülmüş, 10 kişi yaralanmıştır.

21 Ekim 1993 tarihinde Derince Köyü baskınında 24 kişi öldürülüp, 7 kişi yaralanmıştır. 4 gün sonra 25 Ekim 1993 tarihinde Erzurum Çat'a bağlı Yavi Beldesi'ne baskın gerçekleştiren örgüt köyde ikamet eden vatandaşları köyde bulunan kiraathanede bir araya getirerek PKK lehine propaganda yapmıştır. Akabinde kahvehaneyi tarayarak 35 kişiyi öldüren örgüt daha sonra evleri de ateşe vererek kaçmıştır. Olaydan 50 kadar kişi yaralı kurtulmuştur²²⁷. Yine Erzurum'da bu kez Pasinler İlçesine bağlı Çiçekli Köyüne 30 Ekim 1993 tarihinde düzenlenen saldırıda 6 kişi ölmüş, 5'i ağır toplam 13 kişi yaralanmıştır.

21 Ocak 1994 tarihinde Mardin'in Ormancık köyüne PKK terör örgütü mensuplarınca gerçekleştirilen silahlı eylemde 16 kişi öldürülmüş, 4 kişi yaralanmıştır.

Hakkâri ve Bingöl'de bulunan köylere 4 Haziran 1993 tarihinde gerçekleştirilen baskınlarda 7 kişi terör örgütü tarafından öldürülmüş 3 kadın da kaçırılmıştır.

24 Temmuz 1995 tarihinde Van İli Gürpınar İlçesine gerçekleştirilen eylemde 2 güvenlik görevlisi ve 14 sivil öldürülmüş, 1 güvenlik görevlisi de yaralanmıştır.

5 Ağustos 1995 tarihinde Hatay'ın Hassa İlçesi Akbez Beldesi'ne roketatarlarla gerçekleştirilen saldırıda 3'ü çocuk, 8 kişi hayatını kaybederken 4 kişi olaydan yaralı kurtulmuştur.

²²⁴ www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=ppk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²²⁵ www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=ppk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²²⁶ http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/ppk/kronoloji.html Erişim Tarihi 12.04.2018.

²²⁷ https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/ Erişim Tarihi: 12.04.2018.

16 Ocak 1996 tarihinde Şırnak'ın Güçlükönak İlçesi ile Taşkonak Köyü arasında hareket etmekte olan bir minibüse roketle saldıran PKK'lı teröristler minibüsü içinde bulunan 7'si köy korucusu 11 kişi ile birlikte yakmışlardır²²⁸.

PKK terör örgütü üyesi militanlar Bitlis'in Cevizdalı Köyüne 1 Ekim 1992 tarihinde düzenledikleri baskında çocuk ve kadınlarında aralarında bulunduğu 25 kişiyi yaralayıp 30 kişiyi öldürmüştür. Saldırı sonrası 13 köy korucusunu da yanlarına alarak kaçan teröristler gitmeden önce köyü ateşe vermiştir²²⁹.

	YIL	HAYATINI KAYBEDEN SİVİL SAYISI
1	1984	20
2	1985	67
3	1986	57
4	1987	217
5	1988	91
6	1989	160
7	1990	160
8	1991	127
9	1992	487
10	1993	932
11	1994	682
12	1995	292
13	1996	130
14	1997	148
15	1998	71
15	1999	78
16	2000	27
17	2001	11
18	2002	11
19	2003	10
20	2004	16
21	2005	18
22	2006	18
23	2007	20
24	2008	29
25	2009	18
26	2010	21
27	2011	17
28	2012	6
	TOPLAM	3.924

Tablo 4. 1984-2012 Yılları arasında örgütün şiddet eylemlerinde meydana gelen sivil kayıplar²³⁰.

²²⁸ <http://www.kronoloji.gen.tr:80/kronoloji.php3?sayfa=4&kategori=ppk> Erişim Tarihi 14.04.2018

²²⁹ <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

²³⁰ TBMM Araştırma Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu*, 24. Dönem 3. Yasama Yılı, Ankara 2013, s. 47.

3.1.3.2. Karakol-Güvenlik Güçlerine Saldırıları

Mardin ili Midyat İlçesi yakınlarında bulunan 3 Jandarma Karakolu'na 25 Ekim 1995 tarihinde düzenlenen saldırılarda 17 Asker şehit olurken olayın ardından sınır ötesi operasyonlar başlatılmıştır²³¹.

Şırnak Uludere Taşdelen Karakolu'na yaklaşık 600 kişilik büyük bir grup tarafından 15 Mayıs 1992 tarihinde gerçekleştirilen baskında 27 Asker şehit olurken 40 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir.

3 Haziran 1992 tarihinde Şırnak Karageçit Köyü Kupik Tepe Mevkii'nde pusu kuran PKK terör örgütü güvenlik güçlerinin durumu erken fark etmesi ile başarısız olmuştur. Olay sonucunda teröristlerden 5'i ölü, 1'i de sağ olarak ele geçirilmiştir.

30 Ağustos 1992 tarihinde İran'dan Türkiye'ye sızmayı başaran bir grup PKK'lı terörist Hakkâri Alan Karakoluna saldırı düzenlemiştir. Bu saldırıda çıkan çatışmada 43 PKK üyesi öldürülürken, Türk silahlı Kuvvetleri tarafından sınır ötesi harekâta yüzün üzerinde PKK'lı militan ölü olarak ele geçirilmiştir²³².

Hakkâri Şemdinli'de bulunan Jandarma Taburuna 29 Eylül 1992 tarihinde gerçekleştirilen saldırıda 2'si Astsubay 23 Asker ve 5 korucu şehit olmuş, saldırı sonrası düzenlenen operasyonda 58 PKK'lı öldürülmüştür²³³.

10 Mart 1994 tarihinde Diyarbakır'ın Çınar İlçesinde EYP'ye çarpan minibüste bulunan 9 sivil vatandaş hayatını kaybetmiştir. Yine Diyarbakır'da bu kez Kulp İlçesinde 13 Nisan tarihinde PKK tarafından pusuya düşürülen Türk Silahlı Kuvvetleri timi çok sayıda şehit ve yaralı vermiştir²³⁴.

PKK'nın ilk intihar saldırısı 30 Haziran 1996 tarihinde Tunceli Merkezinde gerçekleşmiştir. "Zilan" kod adlı "Zeynep Kınacı" adındaki terörist üzerine sardığı bombalarla kendisine hamile görüntüsü vererek şüphe çekmeden girdiği bayrak töreni sırasında bombaları patlatarak 29 Askerin yaralanmasına ve 8 Askerin şehit olmasına neden olmuştur²³⁵.

²³¹<http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/430959.0/index.html> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

²³²<http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/430959.0/index.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²³³ gazetearsivi.milliyet.com.tr 30 Eylül 1992 tarihli gazete Erişim tarihi 12.04.2018.

²³⁴<http://www.milliyet.com.tr/1997/05/15/haber/mehmet.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²³⁵<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=celal%20hat%C4%B1&isAdv=false> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

5 Temmuz 2007 tarihinde Tunceli’de PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 3 PKK’lı öldürülürken aynı gün Bingöl’de çıkan bir başka çatışmada 1 köy korucusu şehit olmuştur²³⁶.

Şırnak Uludere’de PKK ile güvenlik güçleri arasında 24 Ağustos 2007 tarihinde çıkan silahlı çatışmada 10 PKK’lı örgüt mensubu ölü olarak ele geçirilirken 2 Uzman Çavuş şehit olmuştur²³⁷.

12 Eylül 2007 tarihinde Siirt’e bağlı Kelekçi Köyü kırsalında güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen arazi taraması sırasında 4 PKK’lı ölü olarak ele geçirilmiştir²³⁸.

25 Eylül 2007 tarihinde Şırnak’ta PKK ile güvenlik güçleri arasında çatışma çıkmıştır. Aynı tarihte Tunceli’de bir karakola PKK tarafından bombalı saldırı düzenlenmiştir. İki saldırıda 1 Astsubay ve 1 Er şehit olurken, 2 Uzman Çavuş ve 5 Er’de yaralanmıştır²³⁹. 2 gün sonra Bitlis’e bağlı Bölükyazı Köyü yakınlarına PKK militanları tarafından yerleştirilen mayının patlaması sonucunda 2 Asker şehit oldu²⁴⁰. Hemen akabinde 29 Eylül 2007 tarihinde Şırnak Beytüşşebap ilçesine bağlı Beşağaç Köyünde PKK’lı grup mensuplarınca taranan bir minibüste 7’si köy korucusu 12 kişi hayatını kaybederken 2 kişi de yaralanmıştır²⁴¹.

4 Ekim 2007 tarihinde Mardin Nusaybin’de Eskihisar Köyünde arazi tarama faaliyeti gerçekleştiren güvenlik güçleri ile PKK arasında olan çatışmada 1 Asker yaralanırken 3 PKK’lı öldürülmüştür²⁴².

Şırnak Gabar Dağı’nda operasyondan dönen Askerler 7 Ekim 2007 tarihinde PKK tarafından pusuya düşürülmüş ve 13 Asker şehit olurken 3 Asker yaralanmıştır. Ertesi gün Şırnak ve Diyarbakır İli Lice İlçesinde PKK’lı teröristlerce yerleştirilen el yapımı patlayıcı maddeye basan 1 Astsubay ile 1 Uzman Çavuş şehit olmuştur²⁴³.

²³⁶<http://www.hurhaber.com/tunceli-de-sicak-catisma-5-temmuz-2007-persembe/haber-60232> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²³⁷<http://www.yenimesaj.com.tr/toplum/sirnakta-catisma-2-sehit-h7012662.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²³⁸<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/siirtte-4-pkkli-terorist-olduruldu-7275391> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²³⁹<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkk-yine-ekmek-arabasiyla-karakola-saldirdi-7357048> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴⁰<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bitliste-mayin-patlamasi-2-sehit-7372577> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴¹<http://www.haberturk.com/yasam/haber/38199-sirnakta-minibus-tarandi> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁴²<http://www.mynet.com/haber/yasam/mardinde-3-terorist-olu-ele-gecirildi-269602-1> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴³<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/gabarda-hain-pusu-13-askerimiz-sehit-7441009> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

16 Ekim 2007 tarihinde Bingöl’de arazi taraması sırasında PKK terör örgütü tarafından döşenmiş olan bir mayına basması sonucu 1 Asker hayatını kaybederek şehit oldu²⁴⁴.

21 Ekim 2007 tarihinde Hakkâri Yüksekova’ya bağlı Dağlıca Köyünde sınıra 4 kilometre mesafede konuşlanmış olan Komando Birliği’ne Irak’ın kuzeyinden ülkemize giren yaklaşık 150 kişilik bir PKK’lı grup saldırı gerçekleştirmiştir. Ağır silahlarla yapılan saldırı da 16 Asker yaralanmış, 12 Asker şehit olmuş ve 32 PKK militanı da öldürülmüştür²⁴⁵. Hemen akabinde 2 gün sonra Şemdinli’de saldırı hazırlığı içerisinde olduğu tespit edilen 30 PKK’lı Yeşilova Hudut Karakolu tarafından ölü olarak ele geçirilmiştir²⁴⁶.

13 Kasım 2007 tarihinde Şırnak Gabar Dağı’nda PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışma neticesinde 1’i Üsteğmen 4 Asker şehit olurken 3 güvenlik görevlisi de yaralanmıştır²⁴⁷.

4-5 Aralık 2007 tarihlerinde PKK’ya yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlarda 14 PKK’lı ölü olarak ele geçirilirken Küpeli Dağı’nda 1 Subay ve Çukurca’da ise 1 Er şehit olmuştur²⁴⁸.

21-27 Şubat 2008 tarihlerinde TSK tarafından Kuzey Irak’ta “Güneş” kodu ile gerçekleştirilen operasyonda 240 PKK terör örgütü mensubu etkisiz hale getirilirken 24 Asker ve 3 köy korucusu şehit olmuştur²⁴⁹.

7 Mart 2008 tarihinde Hatay İli Çağalı Köyü yakınlarında bulunan maden ocağına baskın düzenleyen PKK’lı bir grup 1 kişiyi öldürmüş ve 1 kişiyi kaçırmıştır²⁵⁰.

12-27 ve 31 Mart 2008 tarihlerinde Şırnak’ın Bestler Dereler Bölgesi’nde güvenlik güçleri ile PKK arasında çıkan çatışmalar sonucunda toplam 18 PKK’lı ölü olarak ele geçirilirken 1 Üsteğmen ve 2 Astsubay da şehit olmuştur. Devam eden operasyonlar sırasında 29 Mart’ta Irak’ın kuzeyindeki Avaşin-Basyan bölgesinde eylem hazırlığında olduğu belirlenen 15 PKK’lı öldürülmüştür. Hemen akabinde 1 ve

²⁴⁴<http://www.iha.com.tr/haber-bingolde-1-asker-sehit-oldu-3273/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴⁵<http://www.milliyet.com.tr/2007/10/21/son/sontur05.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴⁶<http://www.gazetevatan.com/30-terorist-olduruldu-143661-gundem/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴⁷<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnak-ve-hakkaride-2-sehit-7811316> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²⁴⁸<http://www.haberturk.com/yasam/haber/47597-gabarda-8-terorist-olduruldu> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁴⁹http://www.tsk.mil.tr:80/10_ARSIV/10_1_Basin_Yayin_Faaliyetleri/10_1_Basin_Aciklamalari/2008/BA_25.html Erişim Tarihi 14.04.2018

²⁵⁰<https://www.haberler.com/amanos-daglari-ndaki-teroristlerin-pesine-dusuldu-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018

2 Nisan 2008 tarihlerinde yine Şırnak Bestler Dereler Bölgesi'nde 16 PKK militanı ölü olarak ele geçirilirken 1 Yüzbaşı ve 2 Astsubay şehit olmuştur²⁵¹.

6 Nisan 2008 tarihinde Şırnak'ın Uludere ilçesi Andaç Köyüne PKK'lı militanlar tarafından yerleştirilen C-4 tipi patlayıcı köy korucularının yoldan geçişi sırasında uzaktan kumanda ile patlatılarak 1 köy korucusu şehit edilmiş, 4 köy korucusu yaralanmıştır²⁵².

22 Nisan 2008 tarihinde Hakkâri'de PKK militanları tarafından yerleştirilen 3 el yapımı patlayıcı maddenin infilak etmesi sonucu 4 Asker şehit olmuş ve 7 Asker de yaralanmıştır²⁵³. Hemen akabinde 25-26 Nisan 2008 tarihlerinde Şırnak Cudi Dağı'nda PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 3 güvenlik görevlisi şehit olurken 3 PKK militanı da ölü olarak geçirilmiştir²⁵⁴. 1 gün sonra 27 Nisan 2008 tarihinde Bingöl'de çıkan çatışmada 2 Er şehit olmuş 1 Asteğmen yaralanmıştır²⁵⁵.

9 Mayıs 2008 tarihinde Hakkari'de Aktütün Jandarma Karakolu'na PKK tarafından düzenlenen saldırıda 6 Asker şehit olurken olayın ardından düzenlenen operasyonla 19 PKK militanı ölü olarak ele geçirilmiştir²⁵⁶. 1 gün sonra 10 Mayıs 2008 tarihinde Batman Sason İlçesine bağlı Aydınlık köyünde PKK militanları tarafından yola döşenen mayının patlaması sonucu 3 kişi hayatını kaybetmiş 5 kişi yaralanmıştır²⁵⁷.

22 Mayıs 2008 tarihinde Şırnak Beytüşşebap Kato Dağı'nda güvenlik güçlerinin arazi taraması çalışması sırasında çıkan silahlı çatışmada 2 Asker şehit olurken 2 Asker de yaralanmıştır²⁵⁸.

21 Haziran 2008 tarihinde Gümüşhane'de Şiran İlçesinde bir askeri araca PKK'lı teröristlerce düzen silahlı saldırı da 3 Asker yaralanmıştır²⁵⁹.

²⁵¹<http://www.iha.com.tr/haber-sirnakta-sehit-sayisi-uc-oldu-19997/> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁵²<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/04/06/haber,265644332A11403588C545B7D06A1EED.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁵³<http://www.iha.com.tr/haber-hakkaride-mayin-patlamlari-4-sehit-4-yarali-19591/> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁵⁴<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/04/26/haber,8AA51654B1ED434E95D033CC68E7E510.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁵⁵<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bingolde-catisma-2-sehit-8798356> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁵⁶<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-sehitlerimiz-isimleri-8907881> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁵⁷<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/05/10/haber,8F17CE3B200E48C58261CF8E7F4CEFC4.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁵⁸<http://www.gazetevatan.com/sirnak-ta-hain-pusu--2-sehit-179838-gundem/> Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁵⁹<http://www.iha.com.tr/haber-gumushanede-catisma-3-asker-yaralandi-26133/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

10-18 Temmuz 2008 tarihleri arasında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki pek çok ili kapsayan PKK'ya yönelik operasyonlarda 38 PKK militanı ölü olarak ele geçirilirken 7 Asker şehit olmuştur²⁶⁰.

27 Temmuz 2008 tarihinde İstanbul Güngören'de PKK'lı militanlar tarafından 10 dakika arayla 2 bombanın patlatılmasıyla gerçekleştirilen saldırı da 5 çocuk ve 1'i henüz doğmamış bir bebek olmak üzere 18 kişi yaşamını yitirmiş, 150 kişi yaralanmıştır²⁶¹.

Sivas Koyulhisar İlçesinde 31 Temmuz 2008 tarihinde Jandarma aracına ateş açan PKK militanlar 1 Uzman Çavuşu şehit edip 1'i sivil 3 kişiyi yaralamıştır²⁶².

Erzincan Kemah ilçesi Olukpınar Köyüne PKK tarafından yerleştirilen mayının 11 Ağustos 2008 tarihinde patlaması sonucu 9 Asker şehit olurken 2 Asker yaralanmıştır²⁶³.

26 Ağustos 2008 tarihinde Bitlis Mutki İlçesinde güvenlik güçleri ile PKK'lı bir grup arasında çıkan silahlı çatışmada 5 korucu şehit olurken 15 PKK militanı ölü olarak ele geçirildi²⁶⁴.

Bingöl Yedisu'da 31 Ağustos 2008 tarihinde PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan silahlı çatışmada 2 PKK'lı militan ölü olarak ele geçirilirken 4 Asker şehit olmuş ve 3 Asker yaralanmıştır²⁶⁵.

Hakkâri Şemdinli'de 7 Eylül 2008 tarihinde TSK tarafından düzenlenen operasyonda güvenlik güçlerine PKK tarafından açılan ateş sonucu 3 Asker ve 3 köy korucusu şehit olurken 2 Er yaralanmıştır²⁶⁶.

22 Eylül 2008 tarihinde Hakkâri Yüksekova'da sebebi bilinmeyen bir patlama meydana gelmiş ve patlamada 1 Asker şehit olmuş, 1 Asker ve 1 sivil de

²⁶⁰<http://www.habername.com/haber/bir-haftada-38-terorist-olduruldu--4254.htm> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁶¹https://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/gungorende_patlama Erişim Tarihi: 14.04.2018

²⁶²<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/07/31/haber,8BD4BE6391014AEDAD4FD2A002D64CEB.html> Erişim Tarihi: 13.03.2018.

²⁶³<http://www.milliyet.com.tr/erzincan-da-hain-mayin-tuzagi--9-sehit-gundem-977192/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁶⁴<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/08/26/haber,2BC41CF08F204C76B124623C0B2CE99C.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁶⁵<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/08/31/haber,4A2ECEC5B882413F926EE85DBC928011.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁶⁶<http://www.ihha.com.tr/haber-hakkaride-hain-pusu-6-sehit-2-yarali-34312/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

yaralanmıştır. Aynı gün Hakkâri Şemdinli’de çıkan çatışmada 1 Asker yaralanmıştır²⁶⁷.

1 Ekim 2008 tarihinde Diyarbakır Hani’de güvenlik güçlerine saldıran PKK’lıların güvenlik güçlerine saldırması sonucunda 1 Asker şehit olurken 1 kişi de yaralanmıştır²⁶⁸. Hemen akabinde 3 Gün sonra 1 Ekim 2008 tarihinde Şemdinli Aktütün Karakoluna saldırı düzenleyen PKK’lılar 15 Askeri şehit etmiştir. Kuzey Irak’tan ateş açan teröristlerden 23’ü ölü olarak ele geçirilirken 2’si ağır 20 Asker yaralanmış ve 2 Askerle de irtibat kesilmiştir. Kaybolan 2 Askerin naaşlarına 6 Ekim 2008 tarihinde ulaşılmıştır²⁶⁹.

19 Kasım 2008 tarihinde Ağrı İli Sinek Yaylası’nda çıkan çatışmada 1 J.Bnb. Şehit olurken, 1 Uzman Çavuş ve 4 Er yaralanmıştır. Aynı tarihte Bingöl İli Karlıova kırsalında arazi tarama çalışması sırasında PKK tarafından yerleştirilen mayının patlaması sonucu 4 köy korucusu yaralanmıştır²⁷⁰.

24 Aralık 2008 tarihinde Şırnak Cizre Tank Taburu’na ait askeri bir araca İpekyolu Camii yakınında uzun namlulu silahlarla ateş açan PKK örgütüne mensup bir grup çapraz ateş altında bıraktıkları araçta 3 Askeri şehit etmiş, 12 Askeri yaralanmıştır²⁷¹.

29 Mart 2009 tarihinde seçimlerine kadar ateşkes ilan ettiğini açıklayan PKK’nın mayınlı saldırılarında 4-5 Nisan’da 2 güvenlik görevlisi ve 4 sivil vatandaş yaralanmıştır²⁷².

11 Nisan 2009 tarihinde Şırnak’ta güvenlik güçleri ile çatışan PKK’lılardan 7’si etkisiz hale getirilirken 2 güvenlik görevlisi şehit olmuş, 1 güvenlik görevlisi de yaralanmıştır²⁷³. 5 gün sonra 16 Nisan 2009 tarihinde Diyarbakır’da çıkan silahlı çatışmada 1 Asker şehit olurken 1 Asker de yaralanmıştır²⁷⁴.

²⁶⁷<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/09/22/haber,705E8FE47C364E619C9B1175A7762AAB.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁶⁸<http://www.iha.com.tr/haber-diyarbakirda-catisma-1-sehit-36758/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁶⁹<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/10/04/haber,53ECEf8685994432A317EEF51DB15E62.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁷⁰<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/11/19/haber,0EF2A514A14144F1B9D257CA91A86457.html> Erişim tarihi: 14.04.2018.

²⁷¹<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/12/24/haber,8466712E94A243648C0BD047B3B7BF05.html> Erişim tarihi: 14.04.2018.

²⁷²Görkem Barındık, *Türkiye’de yaşanan terör olayları: 1993 – 2018*, <https://indigodergisi.com/2018/01/turkiye-teror-olaylari-1993-2018/> Erişim Tarihi:14.04.2018

²⁷³<http://www.milliyet.com.tr/sirnak-ta-catisma--7-terorist-olduruldu--2-sehit-var-gundem-1081885/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁷⁴<https://www.ntv.com.tr/turkiye/diyarbakirda-catisma-1-sehit,YlfvEFmFFUyXUCJ0kq6QZA> Erişim Tarihi:14.04.2018.

Diyarbakır-Bingöl karayoluna PKK militanlarının döşediği mayının 29 Nisan 2009 tarihinde patlaması sonucu 9 Asker şehit olmuştur.²⁷⁵ Benzer şekilde 10 Mayıs 2009 tarihinde Şırnak Kemerli köyü yakınlarına döşenen mayının patlaması sonucu 3'ü korucu 5 kişi hayatını kaybederken 2 kişi de yaralanmıştır²⁷⁶.

Siirt'in Eruh ilçesinde 16 Mayıs 2009 tarihinde çıkan silahlı çatışmada 7 PKK'lı militan öldürülürken 1 korucu şehit olmuş, 2 Asker ve 2 korucu da yaralanmıştır²⁷⁷. Tunceli'de 25 Mayıs 2009'da çıkan çatışmada ise 1 Asker şehit olmuş, 1 Asker de yaralanmıştır²⁷⁸.

Hakkâri'nin Çukurca ilçesine bağlı Hantepe Mevkiinde PKK'nın yerleştiği mayının 28 Mayıs 2009 tarihinde patlaması neticesinde 6 Asker şehit olmuş, 8 Asker de yaralanmıştır²⁷⁹.

Tokat'ın Reşadiye İlçesi Sazak Mevkiinde askeri personelin icra ettiği yol emniyet ve kontrol görevi yaptığı esnada yanlarında bulunan askeri araca PKK'lı militanlarca ateş açılmıştır. 7 Aralık 2009 tarihinde gerçekleşen bu saldırı da 1 Uzman Jandarma Çavuş, 1 Jandarma Onbaşı ve 5 Jandarma Er olmak üzere 7 güvenlik görevlisi şehit olmuş ve 3 güvenlik görevlisi de olaydan yaralı olarak kurtulmuştur²⁸⁰.

17 Nisan 2010 tarihinde Samsun Ladik'te devriye gezen polis aracına uzun namlulu silahlarla üç ayrı yerden 5 dakika süresince aralıksız olarak ateş açılarak gerçekleştirilen saldırıda 2 polis memuru şehit olmuştur²⁸¹.

23 Nisan 2010 tarihinde Mardin Kızıltepe'de karakola girmek üzere olan polis aracına silah ve el bombalarıyla gerçekleştirilen saldırıda 1 polis memuru şehit olurken 2 polis memuru ve yoldan geçen 1 sivil vatandaş yaralanmıştır²⁸².

²⁷⁵<http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-mayin-patlamasi--9-asker-sehit-oldu-gundem-1088774/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁷⁶<http://www.gazetevatan.com/sirnak-ta-hain-pusu-237501-gundem/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁷⁷<http://www.gazetevatan.com/eruh-ta-7-terorist-olduruldu-238670-yasam/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁷⁸<http://www.iha.com.tr/haber-sehit-evine-ates-dustu-72531/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁷⁹<https://www.dunya.com/gundem/hakkari039de-mayin-tuzagi-6-sehit-haberi-79233> Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁸⁰https://www.sabah.com.tr/gundem/2009/12/07/tokatta_catisma Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁸¹http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/137116/Samsun_da_silahlı_saldırı_2_sehit.html# Erişim Tarihi:14.04.2018.

²⁸²https://www.takvim.com.tr/guncel/2010/04/23/hain_pusu_1_sehit Erişim Tarihi:14.04.2018.

28 Nisan 2010 tarihinde Hakkâri Şemdinli'de arazi arama tarama (A/T) faaliyeti gerçekleştiren askerlerle PKK militanları arasında çıkan silahlı çatışmada 2 Asker şehit olurken 2 Asker de yaralanmıştır²⁸³.

Hakkâri Şemdinli Gediktepe Üst Bölgesi'ne 19 Haziran 2010 tarihinde PKK tarafından gerçekleştirilen saldırı da 11 Asker şehit olmuştur²⁸⁴. 3 gün sonra 22 Haziran 2010 tarihinde Diyarbakır Silvan Bağdere ve Çatakköprü Jandarma Karakollarına silahlı saldırı gerçekleştiren PKK'lı militanlardan 5'i öldürülürken, 1 Er şehit olmuş, 4'ü Asker 8 kişi yaralanmıştır²⁸⁵.

Hakkâri Şemdinli Beyyurdu Jandarma Karakolu'na 12 Temmuz 2010 tarihinde saldıran PKK terör örgütü militanlarından 12'si ölü olarak ele geçirilirken 3 Asker şehit oluş ve 3 Asker de yaralanmıştır²⁸⁶.

Hakkâri Merkez ilçesi dağlık arazi kesiminde 7 Eylül 2010 tarihinde güvenlik kuvvetleri ile PKK terör örgütü mensupları arasında çıkan silahlı çatışmada 9 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir²⁸⁷.

16 Eylül 2010 tarihinde Hakkâri Merkez Geçitli Köyünde PKK'nın yerleştiği bir mayın düzeneğine çarpan minibüste 9 kişi hayatını kaybederken 3 kişi de yaralanmıştır²⁸⁸.

31 Ekim 2010 tarihinde İstanbul Beyoğlu Taksim'de çevik kuvvet noktasına yaklaşarak kendisini patlatan intihar eylemcisi 32 kişinin yaralanmasına sebep olmuştur²⁸⁹.

25 Ekim 1996 tarihinde Adana İl Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şubesi önünde bombalı intihar saldırısı düzenleyen PKK'lı Leyla Kaplan 3'ü polis, 4 kişinin yaşamını kaybetmesine, 8'i polis, 12 kişinin de yaralanmasına neden olmuştur²⁹⁰.

29 Ekim 1996 tarihinde Sivas'ta PKK mensubu Güler Otaş isimli örgüt üyesinin üzerinde taşıdığı bombayı infilak ettirmesi neticesinde 3'ü polis 1'i sivil toplam 4 kişi hayatını kaybetmiştir. Aynı gün Bitlis, Şırnak ve Diyarbakır'da terörle

²⁸³https://www.takvim.com.tr/guncel/2010/04/28/sembinlide_catisma_1_asker_sehit Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁸⁴https://www.sabah.com.tr/gundem/2010/06/19/7_asker_yaralandi Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁸⁵<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/2-karakola-saldiri-1-sehit-5-terorist-olu-15096124>Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁸⁶<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/semindide-3-sehit-15234925> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁸⁷<http://www.milliyet.com.tr/hakkari-de-9-pkk-li-olduruldu-catisma-devam-ediyor/turkiye/sondakikaarsiv/08.09.2010/1286315/default.htm> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁸⁸<http://www.haberturk.com/gundem/haber/552278-hakkaride-mayin-patlamasi>Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁸⁹<http://www.gazetevatan.com/taksim-de-saldiri-yi-tak-ustlendi-338542-gundem/>Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁹⁰<https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

mücadele operasyonları gerçekleştirilmiş, Diyarbakır'ın Kulp İlçesinde 14 Er şehit olurken 10 Erde yaralanmıştır²⁹¹.

15 Şubat 1999 tarihinde yakalanarak Türkiye'ye getirilen Abdullah Öcalan'ın Eylül ayında yurt içinde bulunan silahlı örgüt üyelerinin yurt dışına çıkmalarını ve silahlı eylemlerine ara vermeleri istemesiyle örgüt bu karara uymuştur. Şiddet eylemlerine ara verilen bu dönemde bombalı ve silahlı saldırılar için militan eğitimleri yapılırken bir yandan da sivil itaatsizlik eylemleri gerçekleştirilmiştir. 1 Haziran 2004 tarihinde ise Murat Karayılan liderliğindeki PKK/KADEK ateşkesin sona erdiğini açıklamıştır²⁹².

30 Nisan 2005 tarihinde Aydın'ın Kuşadası İlçesinde bulunan Atatürk Heykeli yakınına bırakılmış olan şüpheli paketi imha etmek üzere olay yerinde bulunan Başkomiser Yaşar Aykaç bombanın patlamasıyla ağır yaralanmış kaldırıldığı hastanede kurtarılamayarak şehit olmuştur. Ayrıca olay yerinde bulunan 4 polis memuru da yaralanmıştır²⁹³.

Tunceli'ye bağlı Çiçekli Köyü yakınında bulunan kırsalda PKK'ya yönelik yürüten operasyonda Tunceli 4'üncü Komando Tugay Komutanlığı personeli 4 Haziran 2005 tarihinde pusuya düşürülmüş çatışmada 4 Asker şehit olmuştur²⁹⁴.

2 Temmuz 2005 tarihinde Bingöl demiryolunda PKK'lı terör örgütü mensuplarının yerleştiği mayının patlaması sonucu 5 güvenlik görevlisi hayatını yitirmiştir²⁹⁵.

11 Temmuz 2005 tarihinde Tunceli Erzincan karayolunu kesen PKK'lılar araçlarda bulunan yolcuların para ve ziynet eşyalarını alıp, araçlarda bulunan 1 Eri de yanlarına alarak olay yerinden uzaklaşmıştır²⁹⁶.

16 Temmuz 2005 tarihinde Kuşadası İlçesinde aralarında İrlandalı ve İngiliz turistlerinde bulunduğu 5 kişinin hayatını kaybettiği ve 13 kişinin yaralandığı saldırı hareket halindeki bir minibüste bomba patlatılmasıyla gerçekleştirilmiştir²⁹⁷.

²⁹¹<http://www.cumhuriyetarsivi.com/katalog/192/sayfa/1996/10/30/12.xhtml> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

²⁹²<https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

²⁹³<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/04/30/635555.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁹⁴<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/06/05/653265.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁹⁵<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkkdan-trene-bombali-saldiri-38744955> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁹⁶<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/07/12/670988.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

²⁹⁷<https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

Şemdinli İlçe Jandarma Komutanlığı'na 5 Ağustos 2005 tarihinde bombalı saldırı düzenleyen PKK militanları 3 Uzman Çavuş ve 2 Eri şehit etmiş, 1 Eri de yaralamıştır²⁹⁸.

9 Mart 2006 tarihinde Van Merkez'de PKK terör örgütü üyesi Devrim Solduk Van Belediyesi'ne ait zabıta otosunu polis otosu zannederek üzerinde bulunan patlayıcıları infilak ettirerek bir intihar eylemi gerçekleştirmiştir. Bu saldırıda 2 kişi hayatını kaybederken 19 kişi ise yaralı olarak kurtulmuştur²⁹⁹.

Hakkâri'de asker çocuklarını taşıyan servis aracını hedef alan PKK 3 Mayıs 2006 tarihinde bombalı saldırı düzenleyerek 8'i Asker, 11'i öğrenci toplam 21 kişinin yaralanmasına neden olmuştur³⁰⁰.

14 Mayıs 2006 tarihinde PKK'lı militanlar ile güvenlik güçleri arasında Şırnak'ta çıkan silahlı çatışmada 4 Asker şehit olurken 1 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir³⁰¹.

11 Temmuz 2006 tarihinde Şırnak İdil'de Alanya Caddesinde yürürken PKK'lı militanların silahlı saldırısına uğrayan 2 polis memuru şehit olmuştur. 2 gün sonra Bitlis'te PKK tarafından döşenen mayına çarpan askeri araçta 5 Asker şehit olmuş, 4 Asker ise yaralı kurtulmuştur³⁰².

Şırnak Cudi Dağı'nda güvenlik güçleriyle PKK arasında 15 Temmuz 2006 tarihinde çıkan silahlı çatışmada 1 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir. Hemen ertesi gün Siirt'in Erüh ilçesinde çıkan çatışmada 7 Asker ve 1 köy korucusu şehit edilmiştir³⁰³.

21 Temmuz 2006 tarihinde Van Gürpınar kırsalında güvenlik güçlerince PKK'ya yönelik gerçekleştirilen operasyonda 5 örgüt üyesi ölü olarak ele geçirilirken, 2'si ağır 4 Asker yaralanmıştır. Aynı gün roketatar ve uzun namlulu silahlarla askeri helikoptere ateş atan PKK'lılar 1 Askeri şehit etmiştir³⁰⁴.

PKK terör örgütü üyeleri tarafından Bingöl'ün Genç İlçesine yerleştirilen mayının patlamasıyla 1 Subay şehit olurken, 1 Subay ve 1 Erbaşa yaralanmıştır³⁰⁵.

²⁹⁸<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/08/05/682364.asp> Erişim Tarihi 14.04.2018.

²⁹⁹<http://www.hurriyet.com.tr/vanda-pkkdan-canli-bomba-eylemi-3-olu-4049311> Erişim Tarihi 14.04.2018

³⁰⁰<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/05/03/gnd135.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

³⁰¹<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnak-ta-catisma-4-sehit-4410615> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

³⁰²<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/07/11/gnd100.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018

³⁰³<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/siirt-eruha-pkk-saldirisi-8-sehit-4762481> Erişim Tarihi 13.04.2018.

³⁰⁴<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/07/21/gnd100.html> Erişim Tarihi. 14.04.2018

³⁰⁵<http://www.gazetevatan.com/binbasiya-hain-tuzak-83000-gundem/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

3 gün sonra yine Genç ilçesinde PKK'lılarca döşenen başka bir mayının patlaması sonucu 3 çocuk yaralanırken, 1 çocukta yaşamını yitirmiştir³⁰⁶.

13 Eylül 2006 tarihinde Diyarbakır'ın Bağlar Beldesi Koşuyolu Parkı'nda termos içine yerleştirilmiş uzaktan kumandalı patlayıcı düzeneğinin taşınması esnasında infilak etmesi sonucunda 7'si çocuk, 10 kişi yaşamını yitirmiştir³⁰⁷.

Şırnak'ın Bestler Dereler Mevkii'nde PKK tarafından yerleştirilen mayının 24 Mayıs 2007 tarihinde patlaması sonucu 4 Uzman Çavuş ve 2 Er şehit olurken 10 güvenlik görevlisi yaralanmıştır.³⁰⁸ Siirt'in Eruh ilçesinin 12 kilometre güneyinde 29 Mayıs 2007 tarihinde gerçekleştirilen operasyonda 24 Mayıs bombalı eylemi ile alakası olduğu düşünülen 7 PKK üyesi ölü olarak ele geçirilmiştir.

4 Haziran 2007 tarihinde Pülümür Kocatepe Jandarma Karakol Komutanlığı'na bir grup PKK militanı tarafından el bombası ve silahlarla saldırı düzenlenmiştir. Çalıntı bir araçla gelen grubun saldırısı sonrasında 7 Asker şehit olurken, 7 Asker de yaralanmış, 1 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir³⁰⁹.

18 Mart 2011 tarihinde Bingöl İli Adaklı İlçesi kırsalında PKK'lılar ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 4 PKK'lı terörist ölü olarak ele geçirilirken, 2 korucu ağır yaralanmıştır³¹⁰.

Hatay Hassa'da güvenlik güçleri ile PKK'lılar arasında 1 Nisan 2011 tarihinde çıkan çatışmada 7 terörist ölü olarak ele geçirilmiştir. PKK'luların üzerinden yüklü miktarda mühimmat çıkmıştır³¹¹.

Sivas İmranlı Karacaören Köyü kırsalında 14 Haziran 2011 tarihinde arazi tarama görevi yürüten güvenlik kuvvetleri ile PKK arasında çıkan silahlı çatışmada 3 PKK'lı terörist öldürülmüştür³¹².

³⁰⁶<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/mayin-bu-kez-cocuk-cani-aldi-4839377> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁰⁷<http://www.haberturk.com/gundem/haber/781590-oglu-gunaydin-demek-icin> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁰⁸<http://www.gazetevatan.com/sirnak-ta-6-sehit-120717-gundem/> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

³⁰⁹<http://arsiv.sabah.com.tr/2007/06/04/haber,55C2625F705D4D3F8FDDDD081E171F15.html> Erişim Tarihi :14.04.2018.

³¹⁰https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/03/18/bingolde_catisma_4_olu Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹¹<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hassada-7-terorist-olduruldu-17430991> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹²<https://www.evrensel.net/haber/7937/sivasta-catisma-3-pkkli-yasamini-yitirdi> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

14 Temmuz 2011 tarihinde Diyarbakır Silvan kırsalında dinlenen askerleri pusuya düşüren PKK'lı teröristler 3'ü Uzman Çavuş, 10'u Er, toplam 13 Asker şehit olmuştur³¹³.

Van Başkale Gedikbaşı Mevkii'nde 1 Ağustos 2011 tarihinde askeri konvoyu ateş açan PKK'lılar 3 Askeri şehit etmiş 4 Askeri de yaralamıştır³¹⁴. 3 gün sonra 4 Ağustos 2011 tarihinde Şırnak Beytüşşebap'ta askeri araç konvoyunun geçişi sırasında pusu atan PKK'lılar 1 Yüzbaşı ve 3 Askeri şehit etmiş 3 Askerinde yaralanmasına neden olmuştur³¹⁵. Hemen ardından 17 Ağustos 2011 tarihinde Hakkâri Çukurca karayolunun on ikinci kilometresinde bir başka askeri konvoyun geçişi esnasında patlayıcı düzeneği ile saldırı gerçekleştiren PKK 11 Askeri şehit etmiş 8 Askeri de yaralamıştır.³¹⁶ 1 gün sonra 18 Ağustos 2011 tarihinde Siirt Pervari'de İlçe Jandarma Komutanlığı'na uzun namlulu silahlar ve roketatarlarla saldırmıştır. Saldırılarda 2 Asker şehit olurken 4 Asker de yaralanmıştır.³¹⁷ Bu sırada Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde operasyon düzenlemekte olan Türk Silahlı Kuvvetleri, Irak'ın kuzeyinde belirlenmiş olan 650'nin üzerinde hedef bombardımana ve topçu ateşine tutulmuştur³¹⁸.

27 Ağustos 2011 tarihinde Mardin Midyat'ta görev değişimi icra eden koruculara saldıran PKK'lılar hemen ertesi gün 28 Ağustos 2011 tarihinde Hakkâri Şemdinli'de askeri aracın geçişi esnasında mayın patlatarak saldırmıştır. İlk saldırı da 1 köy korucusu şehit olurken 4 korucu ağır yaralanmıştır. İkinci saldırı da ise 3 Asker şehit olmuştur³¹⁹.

4 Eylül 2011 tarihinde Tunceli Merkez'de nöbet değişimini gerçekleştiren askerlere saldıran PKK'lılar aynı gün Hakkari Yüksekova'da bir köy karakoluna saldırmıştır. İki saldırıda 2'si Korucu 2'si Asker toplam 4 şehit mevcuttur³²⁰.

³¹³<http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-13-sehit-gundem-1414404/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹⁴<http://www.haberturk.com/yasam/haber/653897-vanda-saldiri-3-sehit> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹⁵<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/beytussebap-ta-2-er-ve-yuzbasi-sehit-18485001> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹⁶<https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/08/17/cukurcada-askeri-konvoja-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹⁷<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/08/18/siirtte-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹⁸<https://www.haberler.com/mardin-de-iki-karakola-saldiri-2960031-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³¹⁹<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/08/28/hakkaride-askeri-konvoja-tuzak-3-sehit> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²⁰<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tunceli-ve-hakkaride-hain-saldirilar-4-sehit-18643825> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

11 Eylül 2011 tarihinde Hakkâri'nin Şemdinli ilçesinde 4 ayrı noktaya roketatar ve uzun namlulu silahlarla düzenlenen PKK saldırısında 1 Asker, 1 polis ve 1 sivil hayatını kaybederken 7'si Asker 3'ü sivil 10 kişide yaralanmıştır³²¹.

17 Eylül 2011 tarihinde Bingöl Genç ilçesi Güzeldere Köyü kırsalında operasyondan dönerken PKK'lı teröristlerle karşılaşan güvenlik güçleri arasında çıkan silahlı çatışmada 1 Asker şehit olurken 2 Asker de yaralanmıştır³²². Aynı gün Van Başkale Sınır Hudut Birliği'ne yakın bir bölgede meydana gelen mayın patlamasında 1 Asker şehit olmuştur³²³.

18 Ekim 2011 tarihinde Bitlis Güroymak çıkışında seyir halindeki zırhlı polis aracına gerçekleştirilen bombalı saldırı da 5 polis şehit olmuştur. Aynı saldırı da 2 yaşında bir kız çocuğu ve babası da hayatını kaybetmiştir³²⁴.

Diyarbakır Dicle'de 29 Kasım 2011 tarihinde güvenlik güçleri ile PKK arasında çıkan çatışma sonucunda 3 PKK'lı silahları ile birlikte ölü olarak ele geçirilmiştir³²⁵.

26 Aralık 2011 tarihinde Diyarbakır İli Bismil İlçesinde devriye gezen polis otomobiline uzun namlulu silahlarla saldıran PKK'lı bir grup iki polisi yaralamıştır³²⁶.

21 Nisan 2012 tarihinde Şırnak Uludere'de Dügün Dağı Bölgesi'nde arama tarama faaliyetleri yapan birlikten 1 Uzman Çavuş PKK tarafından döşenen mayına basarak şehit olmuştur³²⁷.

9 Mayıs 2012 tarihinde Tunceli İli Pülümür Vadisi'nde güvenlik güçleri ile PKK'lı teröristler arasında çıkan silahlı çatışma sonucunda 1 Uzman Onbaşı şehit olmuştur³²⁸.

Hatay'ın Dört Yol ilçesinde Jandarma Özel Harekât Timi Amanoslar'ın eteğinde bulunan Kuzuculu Beldesi civarında PKK tarafından 18 Mayıs 2012

³²¹<https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/09/12/semindinlide-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²²<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/09/17/bingolde-catisma-1-olu> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²³<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/09/17/vanda-mayin-1-asker-sehit> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²⁴<http://www.posta.com.tr/bitliste-bombali-saldiri-5-sehit-haberi-92692> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²⁵<http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir--in--dicle-ilcesinde-catisma-cikti--3-pkk--li--olduruldu-gundem-1468502/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²⁶<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/12/26/polise-hain-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²⁷<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnakta-bir-uzman-cavus-sehit-20392189> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³²⁸<http://www.milliyet.com.tr/tunceli-de-catisma-1-asker-sehit-gundem-1538230/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

tarihinde pusuya düşürülmüş ve 3 Asker şehit olmuştur³²⁹. Bir gün sonra 19 Mayıs 2012 tarihinde Hakkâri Şemdinli’de karakol inşaatında çalışan işçilere saldırı düzenleyen PKK 1 işçinin hayatını kaybetmesine 3 işçinin ise yaralanmasına neden olmuştur³³⁰.

25 Mayıs 2012 tarihinde Kayseri Pınarbaşı İlçe Emniyet Müdürlüğü binasına PKK tarafından bombalı araçla saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırı’da 1 polis şehit olurken 16 kişi de yaralanmıştır³³¹. Bu olayın hemen ardından iki gün sonra 27 Mayıs 2012 tarihinde Şırnak Besta Bölgesi’nde PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 1 Subay şehit olmuştur³³².

Hatay’da 18 Haziran 2012 tarihinde Belen kırsalında PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 3 Asker yaralanırken 1 Askerde şehit olmuştur³³³. Ertesi gün 18 Haziran 2012 tarihinde Hakkâri Yüksekova Dağlıca Karakolu’na saldırı gerçekleştiren PKK’lı militanlar 18’i ölü olarak ele geçirilmiştir. Saldırıda 16 Asker yaralanmış 8 Asker ise şehit olmuştur³³⁴.

Hakkâri Çukurca’da 49.Sınır Taşı Bölgesi’nde PKK tarafından döşenen bir mayının patlaması sonucunda 1 çocuk hayatını kaybederken 1 çocuk yaralanmıştır³³⁵.

Siirt Erüh’ta PKK unsurlarınca kurulan iki ayrı pusuda güvenlik güçleri ile yaşanan çatışmada 4 Asker şehit edilmiştir³³⁶.

Şırnak Beytüşşebap Pınarbaşı Mevkii’nde 30 Haziran 2012 tarihinde PKK tarafından döşenmiş olan mayına nöbet tuttuğu sırada basan bir korucu şehit olmuştur³³⁷.

İzmir Foça’da askeri üsse giden servis otobüsüne 9 Ağustos 2012 tarihinde art arda patlatılan 2 bomba ile saldırı gerçekleştirilmiştir. Bombaların ardından

³²⁹<http://www.milliyet.com.tr/hatay-da-pkk-lilarla-catisma-cikti---uc-asker-sehit-oldu---gundem-1541448/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³⁰<http://www.radikal.com.tr/turkiye/hakkaride-karakol-insaatina-saldiri-1088479/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³¹<https://www.dunya.com/gundem/kayseri039de-emniyet039e-bombali-saldiri-haberi-175071> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³²<https://www.takvim.com.tr/guncel/2012/05/27/sirnakta-catisma-1-sehit> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³³<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/06/19/hatayda-catisma-1-sehit-3-yarali> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³⁴<http://www.milliyet.com.tr/pkk-daglica-da-saldiri-duzenledi--8-sehit-19-yarali--gundem-1556211/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³⁵<https://www.haberler.com/cukurca-daki-patlama-3726337-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³⁶<https://www.yenisafak.com/gundem/eruh-kirsalinda-catisma-4-asker-sehit-391355> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³⁷<http://www.milliyet.com.tr/sirnak-ta-patlama-sonra-olay--gundem-1560927/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

otobüse ateş açan PKK'lı teröristler 1 Asker şehit olurken 11 Askerde yaralanmıştır.³³⁸

20 Ağustos 2012 tarihinde Gaziantep Şehitkamil İlçe Emniyet Müdürlüğü ve yanındaki Polis Merkezi civarında bomba yüklü araç ile saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırıda 8 kişi hayatını kaybederken 66 kişide yaralanmıştır³³⁹.

Hakkâri Şemdinli Bağlar Mevkii yakınlarında 22 Ağustos 2012 tarihinde askeri konvoyun geçişi sırasında düzenlenen bombalı saldırı da ilk patlamanın ardından peş peşe 3 patlama daha gerçekleştirilmiştir. Saldırı sonrasında 16 PKK'lı terörist etkisiz hale getirilirken, 5 Asker şehit olmuş, 7 Askerde yaralanmıştır³⁴⁰.

14 Eylül 2012 tarihinde Hakkâri Şemdinli Güzel Konak Jandarma Karakol Komutanlığı'na PKK tarafından saldırı düzenlenmiştir. Savaş aracına dönüştürdükleri bir kamyonetle saldırı gerçekleştiren 10 terörist etkisiz hale getirilirken 1 Korucu şehit olmuş, 6'sı Asker 9 kişi yaralanmıştır³⁴¹. Bir gün sonra 15 Eylül 2012 tarihinde Çukurca karayolu üzerinde askeri aracın geçişi sırasında daha önce terör örgütü tarafında yerleştirilmiş olan mayınların patlatılmasıyla gerçekleştirilen saldırıda 4 Asker şehit olmuş, 5 Asker yaralanmıştır³⁴². Yine 15 Eylül 2012 tarihinde Şemdinli Evliyan Yayla ve Kelek Tepe Bölgeleri'nde Irak'ın kuzeyinden giriş yapmaya çalışan bir grup PKK'lı ile çatışma yaşanmış 28 terörist ölü olarak ele geçirilmiştir³⁴³.

Bingöl Karlıova'da 16 Eylül 2012 tarihinde polisleri taşıyan bir minibüsünü geçişi esnasında daha önceden PKK'lılarca döşenmiş olan patlayıcı uzaktan kumanda ile patlatılmıştır. 9 polisin yaralandığı saldırıda, 8 polis de şehit olmuştur³⁴⁴. 2 gün sonra 18 Eylül 2012 tarihinde bu kez Bingöl-Muş yolunun 16. kilometresinde Kardeşler Köyü civarlarında PKK seyir halindeki askeri konvoya uzun namlulu

³³⁸<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/09/izmirde-askeri-aracta-patlama> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³³⁹<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/20/gaziantep-te-patlama> Erişim Tarihi: 14.04.2018 .

³⁴⁰<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/semdinli-de-once-4-lu-mayin-sonra-saldiri-5-asker-sehit-21283659> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴¹<http://www.milliyet.com.tr/-savas-kamyoneti--pkk-lilara-mezar-oldu-gundem-1596988/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴²<https://www.haberler.com/hakkari-cukurca-karayolundaki-patlama-4-sehit-5-3941338-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴³<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/semdinlide-28-terorist-olduruldu-21478466> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴⁴<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/09/16/polis-servis-aracina-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

silahlar ve roketatarlarla saldırmıştır. Saldırıda 10 Asker şehit olurken 6'sı ağır 70 Askerde yaralanmıştır³⁴⁵.

Diyarbakır Yenişehir'de Şehitlik Sementi'nde 9 Ekim 2012 tarihinde Şehitlik Lisesi idari kısım binasına Molotof kokteyli ve ses bombalarıyla düzenlenen saldırıda 1 Öğretmen ve 1 Öğrenci yaralanmıştır³⁴⁶.

7 Ocak 2013 tarihinde Hakkâri Çukurca Karataş J.Krk.K.lığına PKK tarafından düzenlenen saldırıda 14 terörist etkisiz hale getirilmiş, çok sayıda mühimmat ele geçirilmiş, 1 Uzman Çavuş şehit olmuştur³⁴⁷.

Van Saray ilçesinde görüntü alınması üzerine 20 Ağustos 2014 tarihinde harekete geçen askeri birlikler PKK tarafından pusuya düşürülmüş 1 Teğmen şehit olurken 1 Er yaralanmıştır³⁴⁸.

Hakkâri Yüksekova'da 26 Ekim 2014 tarihinde çarşıda elektrik malzemesi satın alırken haince saldırıya uğrayan 3 Asker şehit olmuştur³⁴⁹.

11 Nisan 2015 tarihinde Ağrı Diyadin'de Yukarıtütük Köyünde gerçekleştirilen ağaç dikme faaliyeti sırasında çevre güvenlik önlemi alan askerlere ateş açılmış ilk ateş ile 4 Jandarma yaralanmıştır. Olayda 1 PKK'lı yaralı, 5 PKK'lı da ölü olarak ele geçirilmiştir³⁵⁰.

20 Temmuz 2015 tarihinde Adıyaman-Çelikhan karayolu üzerinde yürütülen arazi tarama çalışmaları sırasında PKK'lı militanlar tarafından güvenlik kuvvetlerine taciz ateşi açılmıştır. Çıkan çatışmada 1 Asker şehit olurken, 2 güvenlik görevlisi de yaralanmıştır³⁵¹.

Şanlıurfa Ceylanpınar'da 22 Temmuz 2015 tarihinde 2 polis memuru başlarından vurulmuş halde bulunması 2012 yılının Aralık ayında başlayan çözüm sürecinin bitmesine neden olmuş ve bu olayı PKK üstlenmiştir³⁵². Ertesi gün 23 Temmuz 2015 tarihinde Diyarbakır Yenişehir Şehitlik semtinde trafik polislerine

³⁴⁵<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bingolde-askeri-konvoya-saldiri-21495682> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴⁶<http://www.haberturk.com/gundem/haber/783640-liseye-bombali-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴⁷<https://www.memurlar.net/haber/325796/hakkari-de-catisma-1-sehit-14-terorist-olduruldu.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴⁸<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/askere-pusu-1-sehit-1-yarali-27036765> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁴⁹<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkk-saldiridi-uc-asker-sehit-27456830> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁰http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/04/150414_icisleri_bakanligi_agri Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵¹<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/20/pkkdan-askere-saldiri> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵²<https://www.sabah.com.tr/gundem/2015/07/22/2-polis-sehit-edildi> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

kaza olduğu ihbarı yapılarak kurulan pusuda 1 polis memuru şehit olmuştur³⁵³. 2 gün sonra 25 Temmuz 2015 tarihinde benzer şekilde Diyarbakır Lice’de yol kesildiği ihbarı yapılarak söz konusu yere gelen askeri aracın geçişi esnasında patlayıcı madde yüklü araç infilak ettirilerek saldırı gerçekleştirilmiştir. Bu saldırıda 4 Asker yaralanırken 2 Askerde şehit olmuştur³⁵⁴.

29 Temmuz 2015 tarihinde Diyarbakır Çınar İlçesinde devriye görevi sırasında polis aracına PKK tarafından açılan ateşte 1 polis memuru şehit olmuştur. 1 de sivil vatandaşın hayatını kaybettiği saldırıda uzun namlulu silahlar kullanılmıştır³⁵⁵. Bir gün sonra 30 Temmuz 2015 tarihinde Şırnak Gabar Dağı eteklerinde olan Gömeç Jandarma Taburu Bölgesi’nde yol emniyeti yapan askerlere saldırı düzenlenmiş, saldırı da 1 Üsteğmen, 1 Piyade Onbaşı ve 1 Piyade Er şehit edilmiştir³⁵⁶. 31 Temmuz 2015 tarihinde ise Adana Pozantı İlçe Emniyet Amirliği’ne gerçekleştirilen saldırıda 2 polis memuru şehit edilmiştir³⁵⁷.

12 Ağustos 2015 tarihinde Diyarbakır Sur ilçesinde PKK Özekli Köyü Jandarma Karakolu’nda görev değişimi yapmakta olan askerlere saldırı düzenlemiştir. 1 Uzman Çavuşun şehit olduğu saldırı da 4 Asker ve 1 Korucu yaralanmıştır³⁵⁸.

Siirt’in Şirvan-Pervari kara yolunda güvenlik sağlamak amacıyla devriye gezen araca 19 Ağustos 2015 tarihinde uzaktan kumandalı bomba ile saldırı düzenlenmiş 2’si üst rütbeli 8 Asker şehit edilmiştir³⁵⁹.

Tunceli Şehit Nahit Bulur Polis Karakolu’na 4 Eylül 2015 tarihinde gündüz saatlerinde saldırı gerçekleştiren 2 teröristten birisi ölü olarak ele geçirilirken 1 polis memuru şehit olmuştur. Aynı gün Şırnak’ta bir Uzman Çavuşun bindiği araca ateş açan teröristlerin saldırısında araç şoförü yaşamını yitirmiştir³⁶⁰. İki gün sonra 6 Eylül 2015 tarihinde Hakkâri Yüksekova’da Türk Silahlı Kuvvetleri’nin yol

³⁵³<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-polise-silahli-saldiri-1-sehit-29623265> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁴<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-askeri-araca-saldiri-2-sehit-4-yarali-29644678> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁵<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/29/diyarbakirda-hain-saldiri-1-sehit> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁶<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnakta-gormec-jandarma-taburuna-saldiri-3-sehit-29683767> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁷<http://www.milliyet.com.tr/pozanti-emniyet-mudurlugu-ne-gundem-2095237/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁸<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-1-sehit-29794341> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁵⁹<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/siirt-te-askeri-araca-bombali-saldiri-8-sehit-29852503> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶⁰<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tunceli-ve-sirnakta-hain-saldiri-tuncelide-bir-polis-sehit-29986759> Erişim Tarihi: 14.04.2018 .

temizleme çalışmaları sırasında iki zırhlı aracın geçişi esnasında bomba patlatılarak saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırıda 16 Asker şehit olurken, 6 Askerin de yaralandığı belirtilmiştir³⁶¹.

İğdır Dilucu Sınır Kapısı'nda görevli polisleri taşıyan servis aracına 8 Eylül 2015 tarihinde PKK tarafından önceden yola döşenen yaklaşık 1 tonluk patlayıcı ile uzaktan patlatılarak saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırıda 13 şehit verilmiştir. Aynı gün Tunceli'de çocuğu ile birlikte kendisine ait otomobili ile seyir halinde olan bir polis PKK tarafından açılan ateş ile şehit edilmiştir. Aynı günün akşamında Mardin'de Dargeçit ilçesinde polis aracına düzenlenen silahlı saldırı da 1 polis şehit edilmiştir³⁶². Bir gün sonra 9 Eylül 2015 tarihinde Tunceli polis lojmanlarının güvenlik noktasına roketatar ve uzun namlulu silahlarla saldırı düzenlenmiş, 1 polis şehit edilmiş 3 polis de yaralanmıştır³⁶³.

13 Eylül 2015 tarihinde Şırnak Uludere 23. Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı girişinde polis kontrol noktasına getirilen bomba yüklü araç patlatılarak gerçekleştirilen saldırı da 2 polis memuru şehit edilmiştir³⁶⁴. Bu saldırıdan iki gün sonra 15 Eylül 2015 tarihinde Hakkâri-Van karayolunda önceden yola döşenmiş olan patlayıcı maddeler polis aracının geçişi sırasında patlatılarak bir saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırıda 2 polis memuru yaralanırken, 2 polis memuru şehit olmuş, olay sırasında araçta bulunan bir mahkûm da hayatını kaybetmiştir³⁶⁵. Aynı gün Mardin Nusaybin Üçyol Bölgesi'nde devriye görevindeki polis aracına uzaktan kumandalı patlayıcı ile düzenlenen saldırı da patlayıcı maddeler ekmek tandırına gizlenirken 3 polis şehit edilmiştir³⁶⁶.

21 Eylül 2015 tarihinde Şırnak İli Silopi İlçesinde teröristlerce 1 köy korucusu ve 1 muhtara aileleri ile çıktıkları bayram alışverişinde silahlı saldırı düzenlemiş, olayda köy korucusu hayatını kaybetmiştir³⁶⁷. Aynı gün Tunceli'nin Hozat İlçesinde PKK'lı teröristler İlçe Emniyet Amiri'nin içinde bulunduğu araca

³⁶¹<http://t24.com.tr/haber/daglicada-catisma-sehit-ve-yaralilar-var,308837> Erişim Tarihi: 14.04.2018

³⁶²<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/turkiyeyi-kahreden-sali-15-polis-sehit-30017528> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶³http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/364953/Tunceli_de_catisma_1_sehit_3_yarali.html # Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶⁴<http://www.milliyet.com.tr/sirnak-tan-kara-haber-2-polis-gundem-2116792/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶⁵<http://www.milliyet.com.tr/hakkari-de-polise-mayinli-tuzak-gundem-2118025/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶⁶<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/alcak-saldiri-ekmek-tandirina-bomba-30087126> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶⁷<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/silopide-pkkli-teroristler-koruculara-saldirdi-1-korucu-sehit-1-yarali-30132029> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

silahlarla ateş açarak saldırmıştır. Olayda İlçe Emniyet Amiri ile 1 polis memuru yaralanmıştır³⁶⁸.

Hakkâri-Başkale karayolunda iki ayrı el yapımı patlayıcı düzeneği ile PKK tarafından 21-22 Eylül 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen saldırılarda 24 Asker yaralanmıştır³⁶⁹. Bu saldırıların hemen ardından 23 Eylül 2015 tarihinde Diyarbakır Silvan'da bir Uzman Çavuş sabah sivil kıyafetlerle evden çıkıp işine giderken PKK militanları tarafından şehit edilmiştir³⁷⁰.

24-25 Eylül 2015 tarihlerinde Şırnak Beytüşşebap İlçesinde PKK'lı teröristler İlçe Jandarma Komutanlığı, Ayvalık Tabur Komutanlığı, Taşarasi J.Krk.K.lığı, Kaymakamlık ve İlçe Merkezindeki Polis Karakoluna roketatar ve uzun namlulu silahlarla saldırılar düzenlemiştir. Olay sırasında bir eve isabet eden havan topu mermisi evde bulunan 3 kişiyi yaralarken diğer 3 kişinin ise ölümüne neden olmuştur. Olaylar sırasında görev yapmakta olan bir ambulans şoförü de hayatını kaybetmiştir. Saldırıların ardından başlatılan operasyonlarla 34 PKK'lı ölü olarak ele geçirilmiştir. 2 güvenlik görevlisi şehit olurken, 1'i korucu 9 güvenlik görevlisi de saldırılarda yaralanmıştır³⁷¹. Bir gün sonra 26 Eylül 2015 tarihinde bu kez Tunceli'de Çiçekli Köyü kırsalında PKK'lular ile güvenlik güçleri arasında olan çatışma da 1 Jandarma Binbaşı şehit olmuştur³⁷². Ardı ardına gerçekleştirilen eylemlerden bir diğeri 28 Eylül 2015 tarihinde Adana Seyhan'da devriye gezen polis aracına düzenlenen silahlı saldırıdır. Bu saldırı da 2 polis memuru şehit olmuştur³⁷³. Hiç ara verilmeden gerçekleştirilen saldırılardan bir diğeri de 30 Eylül 2015 tarihinde Hakkâri Şemdinli'de yola döşenen patlayıcıların zırhlı askeri aracın geçişi esnasında patlatılması sonucunda 2 güvenlik görevlisi şehit olmuştur³⁷⁴.

6 Ekim 2015 tarihinde Diyarbakır-Bingöl karayolunun Kocaköy ile Mermer bölgesi arasında kalan kısmında PKK yola tuzakladığı patlayıcıyı askeri aracın geçişi

³⁶⁸<http://www.gazetevatan.com/pkk-lilar-hozat-ilce-emniyet-amiri-nin-aracini-taradi-2-polis-yarali-866313-gundem/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁶⁹<http://www.milliyet.com.tr/van-da-terror-saldirisi-24-yarali-van-yerelhaber-981502/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷⁰http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150923_silvan_pkk_saldiri Erişim Tarihi: 14.04.2018

³⁷¹<http://www.milliyet.com.tr/adana-ya-sehit-haberi-dustu-gundem-2122489/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷²<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/09/26/alcaklar-saldiridi-1-subay-yarali> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷³<http://www.milliyet.com.tr/adana-da-polise-silahlı-saldiri-2-gundem-2123889/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷⁴<https://www.ntv.com.tr/turkiye/semdinlide-askeri-araca-bombalı-saldiri-2-askersehit,dpF8nqQpkkCk8ej7PsS7Pg> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

sırasında patlatarak 23 Askeri yaraladığı bir saldırı gerçekleştirmiştir³⁷⁵. Aynı gün Van'ın Başkale İlçesi Eşmepınar J.Krk.K.lığı civarında bomba yüklü bir aracın patlatılması ile 7 Asker, 1 Korucu ve 1 vatandaşın yaralandığı bir başka saldırı gerçekleştirilmiştir³⁷⁶.

29 Haziran 2016 tarihinde Mardin Derik İlçesine bağlı Denктаş Köyü yakınlarında tuzaklanan geliştirilmiş infilak aygıtının askeri araçların geçişi sırasında uzaktan patlatılmasıyla 2 Asker şehit edilmiş, 3 Asker de yaralanmıştır.³⁷⁷ Hemen akabinde ertesi gün 30 Haziran 2016 tarihinde Bingöl'ün Genç İlçesinde yola döşenen aynı tip patlayıcının infilak ettirilmesiyle 2 Uzman Çavuş şehit edilmiştir³⁷⁸.

Şırnak Beytüşşebap İlçe Emniyet Amirliği ve İlçe J.K.lığına 2 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen roketatar ve uzun namlulu silahların kullanıldığı saldırıda bir Jandarma Astsubay şehit olmuştur. Olayın ardından Şırnak'ta sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir³⁷⁹.

6 Temmuz 2016 tarihinde Hakkâri Yüksekova ilçesi Armutdüzü Köyü yakınında ailesi ile bayram tatilinden köyüne dönen bir köy korucusu PKK tarafından kaçırılmış akabinde Akçalı Köyü yakınlarında Hakkâri'den Van'a giden yolda ölü olarak bulunmuştur³⁸⁰.

29 Temmuz 2016 tarihinde Hakkâri Çukurca karayolu üzerinde Doğanlı Bölgesi'nde yol emniyet ve kontrol görevini icra eden askerlere PKK militanlarınca düzenlenen saldırıda 8 Asker şehit olmuş, 6 Asker ise yaralanmıştır. Olayın ardından çıkan çatışma da 19 Asker yaralanmış, 8 PKK'lı militanı da ölü olarak ele geçirildiği bildirilmiştir³⁸¹.

³⁷⁵<http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-askeri-konvoya-gundem-2127410/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷⁶<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/vanda-karakola-saldiri-7si-asker-9-yarali-30250823> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

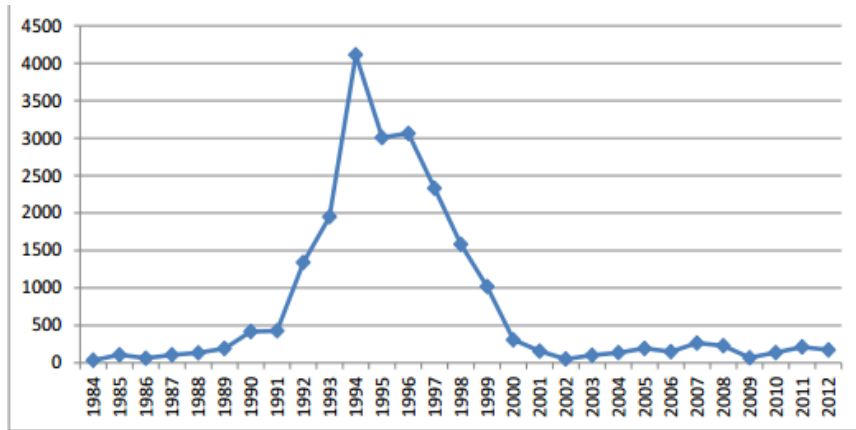
³⁷⁷<http://t24.com.tr/haber/mardinde-askeri-araca-bombali-saldiri-yaralilar-var,347722> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷⁸<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bingolde-hain-saldiri-2-sehit-40124487> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁷⁹<https://www.haberler.com/flas-8582735-haberi/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁸⁰<http://www.karar.com/gundem-haberleri/mehmet-genci-sehit-etti-180261> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁸¹<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1274019-hakkaride-askere-saldiri-sehit-ve-yaralilar-var> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

Grafik 1. 1984-2012 Yıllarına ait etkisiz hale getirilen örgüt üye sayısı³⁸²

	YIL	ÖLÜ ELE GEÇİRİLEN TERÖRİST SAYISI
1	1984	33
2	1985	108
3	1986	61
4	1987	106
5	1988	134
6	1989	191
7	1990	417
8	1991	427
9	1992	1.340
10	1993	1.949
11	1994	4.111
12	1995	3.007
13	1996	3.063
14	1997	2.330
15	1998	1.583
16	1999	1.017
17	2000	307
18	2001	157
19	2002	50
20	2003	101
21	2004	135
22	2005	193
23	2006	149
24	2007	264
25	2008	227
26	2009	68
27	2010	137
28	2011	211
29	2012	225*
	TOPLAM**	22.101

Tablo 5. 1984-2012 Yıllarına ait şiddet eylemlerinde çıkan çatışmalar ve Terörle mücadele kapsamında faaliyetler sonucu etkisiz hale getirilen örgüt mensubu sayısı³⁸³.

³⁸² TBMM Araştırma Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu*, 24. Dönem 3. Yasama Yılı, Ankara 2013, s. 21.

³⁸³ TBMM Araştırma Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu*, 24. Dönem 3. Yasama Yılı, Ankara 2013, s. 36.

3.1.3.3. Yol Kesme Eylemleri

11 Haziran 1992 tarihinde Bitlis ili Tatvan İlçesinde PKK'lı bir grup tarafından durdurulan minibüsteki 13 kişi kurşuna dizilerek katledilmiştir³⁸⁴.

Bir grup PKK'lı terörist tarafından 5 Eylül 1992 tarihinde Bingöl-Genç karayolunda sözde yol kontrolü yapılmış ve çeşitli araçlardan indirilen 7 kişi kurşuna dizilerek öldürülmüştür³⁸⁵.

Batman'ın Kozluk ilçesi yakınlarında 15 Eylül 1992 tarihinde PKK militanları tarafından bir minibüse gerçekleştirilen bombalı ve silahlı saldırı da 4'ü köy korucusu toplam 10 kişi yaşamını yitirirken 6 kişi yaralanmıştır³⁸⁶.

20 Ekim 1992 tarihinde Bingöl'ün Solhan ilçesinde bulunan Hazarşah Köyü yakınlarında PKK'lılar tarafından durdurulan otobüsün 13 yolcusu kurşuna dizilerek öldürülmüş, olayda 6 kişi de yaralanmıştır.

7 Aralık 1992 tarihinde Mardin'de bir minibüse kurulan pusuda 4 kişi hayatını kaybetmiş ve 12 kişi yaralanmıştır³⁸⁷.

24 Mayıs 1993 tarihinde Elazığ-Bingöl karayolunda asker sevkiyatı yapan otobüsü durdurarak 36 silahsız Türk Askerini kaçıran PKK'lılar Askerleri kurşuna dizmişler ve Askerlerden 33'ü şehit olmuştur³⁸⁸.

Bitlis İli Mutki İlçesinde Yenidoğan ve Kavakbaşı Köyleri arasında 4 Ağustos 1993 tarihinde PKK'lı bir grup tarafından yolları kesilen iki yolcu minibüsünde bulunan 15 kişi kurşuna dizilerek öldürülmüştür. Aynı saldırı da 13 kişi de yaralanmıştır.

Bingöl'ün Genç İlçesi yakınlarında 10 Ağustos 1993 tarihinde bir yolcu minibüsünü pusuya düşüren PKK militanları 8 kişiyi öldürmüş ve 10 yolcuyu da yaralamıştır.

1 Ocak 1995 tarihinde Diyarbakır İlinin Kulp İlçesine bağlı Hamzalı Köyüne PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilen saldırıda 9 kişi yaralanırken 18 kişi de hayatını kaybetmiştir³⁸⁹.

19 Mart 1995 tarihinde Tunceli İlinde Ovacık İlçesine doğru seyir halinde olan 50 araçlık askeri konvoyu roketatarlı saldırı düzenlenmiş, olayda 18 Asker şehit olurken 10 askerde yaralanmıştır. 2 gün sonra 21 Mart 1995 tarihinde TSK tarafından

³⁸⁴ www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=ppk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

³⁸⁵ http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/ppk/kronoloji.html Erişim Tarihi 12.04.2018.

³⁸⁶ https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/ Erişim Tarihi: 12.04.2018.

³⁸⁷ www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=ppk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

³⁸⁸ http://www.hurriyet.com.tr/gundem/20303221.asp Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁸⁹ www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=ppk Erişim Tarihi: 14.04.2018.

Irak'ın kuzeyine yönelik oldukça kapsamlı bir sınır ötesi operasyonu başlatmış PKK'ya ağır kayıplar verdirilmiştir. “Çelik Harekâtı” olarak adlandırılan operasyonda 64 şehit verilmiştir³⁹⁰. Bu operasyon kapsamında 22 Mart 1995 tarihinde 8 şehit, 11 yaralı ve 15 Nisan 1995 tarihinde ise 11 şehit verilmiştir³⁹¹.

13 Ekim 2012 tarihinde Tunceli-Erzincan Pülümür karayolunun 25. kilometresinde yol kesen terörist grup ile çatışan polis memuru 1 teröristi öldürürken 1 teröristi yaralamıştır³⁹².

Batman'da 25 Mayıs 1995 tarihinde bir yolcu indirilip alınan minibüs durağına bomba yerleştirmeye çalışan bir PKK militanının elinde patlayan bomba, militanın yanı sıra 7 kişinin daha hayatını kaybetmesine ve 20 kişinin yaralanmasına neden olmuştur.

Sivas Kangal'da 2'si kadın 9 PKK militanı tarafından 13 Ağustos 1996 tarihinde Akçaşehir Köyü Demiriz Tren İstasyonu'na düzenlenen saldırıda 6'sı TCDD çalışanı 8 kişi öldürülmüştür. Hemen 4 gün sonra 17 Ağustos 1996 tarihinde Koyulhisar İlçesine bağlı Eğriçimen Yaylası yakınlarında yol kesen PKK'lılar 4 otomobili tarayarak 4 vatandaşı öldürmüş, olayda 7 kişi de yaralanmıştır.

22 Ağustos 1996 tarihinde Şemdinli'de görevlerine gitmekte olan köy korucularını hedef alan bir grup PKK'lı Örencik Mezrası yakınlarında roketatarlar ile saldırarak 3'ü köy korucusu 5 kişinin yaşamını yitirmesine neden olmuştur.

8 Kasım 1996 tarihinde Hakkâri İli Çukurca İlçesine bağlı Köprülü köyünde bir minibüse roketatarlı saldırı düzenleyen PKK militanları 12'si köy korucusu 17 kişinin hayatını kaybetmesine 8 kişinin de yaralanmasına neden olmuştur. Aynı gün güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarla Güneydoğudaki çeşitli illerde toplan 22 PKK'lı terörist ölü olarak ele geçirilmiştir.

PKK tarafından Mardin'in Dargeçit ilçesine bağlı Yoncalı Köyü yakınlarına düşenen mayına 15 Aralık 1997 tarihinde ilçeye doğru hareket eden bir minibüsün çarpması sonucu 12 kişi hayatını kaybetmiş 12 kişi yaralanmıştır.

³⁹⁰ <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.

³⁹¹ <http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/430959.0/index.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

³⁹² <https://www.aksam.com.tr/guncel/pkklilari-oceden-fark-edip-cift-silahla-puskurttu--144217h/haber-144217> Erişim Tarihi: 09.12.2018.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

PKK terör örgütünün gerçekleştirdiği bir önceki bölümde listelenen eylemler incelendiğinde örgütün her durumda mücadele stratejisinde silahlı eylemlere yer vererek şiddeti yoğun bir şekilde kullandığı görülmektedir. Örgütün kuruluşunun ilanı niteliğindeki ilk eylemden itibaren çok sayıda silahlı ve bombalı eylem gerçekleştiren örgüt şiddeti hakimiyet stratejisi kapsamında en güçlü argüman olarak görmüş ve bu doğrultuda eylemler gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda eylemlere bakıldığında özellikle kuruluş döneminde sivil halkı sindirmek ve korkutmak amacıyla köy ve mezralara düzenlenen baskınların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Aynı zamanda örgütün benzer amaçlarla ilçe ve merkezde bulunan örgüt yanlısı olmayan kişi ve aşiretlere ait evlere baskınlar düzenleyerek hâkimiyetini perçinlemeye çalışmıştır. Bu dönemde gerçekleştirilen köy ve mezra baskınları katliam niteliğinde olup; çocuk, kadın, yaşlı demeden pek çok sivilin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanmıştır. Bu denli yoğun bir şiddet uygulanmasının örgütün “*Meşru Savunma*” adı altında Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından Kürtleri yok sayması nedeniyle gerçekleştirildiğini ve tüm eylemlerin savunma hakkı olduğunu iddia etmektedir. Ayrıca Öcalan’ın örgütün şiddet kullanımı ile ilgili olan³⁹³;

“Devlet yada devletler gerçek savaş gücümüzü görmedikçe barış için adım atmazlar. Ne kadar savaş, o kadar barış gibi bir formül söz konusu. Bu acı ama gerçektir. Ben tek bir asker veya gerilla ölmesin demiştim. Bu çok insani bir yaklaşımdı. Ama devlet ciddiye almıyor. Askeri sonuç almak esas gibidir”

Öcalan’ın bu sözlerinde açıkça örgütün şiddet uygulaması konusunda Türkiye’nin çözüme yanaşmaması nedeniyle gerçekleştirilen eylemler olduğu yönünde bir algı oluşturmak istediği anlaşılmaktadır. Bu yolla katliamlar meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin mevcut sorunu

³⁹³Abdullah ÖCALAN, “*Bir Halkı Savunmak*”, Amara Yayınları, İstanbul 2015, s. 375.

çözmek için siyasi yollara kapalı olduğu gerekçesiyle şiddete başvurduğu algısı oluşturmaya çalışmaktadır.

PKK terör örgütünün bu dönemde gerçekleştirdiği katliamların sebebinin örgütün ilk eyleminin devlet otoritesine karşı yapılmış olmasına rağmen bölge halkının devletin yanında yer almasının nedeniyle örgütün beklediği etkiyi elde edememesinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu kapsamda PKK terör örgütünün gerek halkı korkutmak ve sindirmek amacıyla gerekse de devletin halkını korumakta aciz olduğunu göstererek halkı kendisine taraf olmak zorunda bırakmak amacıyla pek çok sivil katliamı gerçekleştirmiştir³⁹⁴. Hatta bu katliamların bir kısmı terör örgütü tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti Kolluk Kuvvetleri tarafından yapılmış gibi gösterilmek istenerek destek toplanmaya çalışılmıştır. Bu hususta titizlikle yapılan çalışmalar ve PKK lehine Türkçe yayın yapan Serxebun Dergisi yayınlarında eylemlerin örgüt tarafından kabul edilmiş olduğunun gösterilmesi ile gerçekleşen katliamların devlet güçleri ile alakası olmadığını, bu noktada gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin korku ortamı oluşturma, güvensizlik ve güce karşı sadakat eğilimini arttırmayı hedeflediği belirtilmiştir³⁹⁵.

Örgüt sivillere yönelik gerçekleştirdiği köy baskınları ve desteklemeyen aşiretlere yönelik saldırılarının yanı sıra devlet görevlilerine, resmi kurumlara, okullara ve inşaat şantiyelerine yönelik saldırıları da benzer şekilde devletin görevlisini ve kurumlarını korumaktan aciz olduğu algısını oluşturmak ve hâkimiyetini ilan etmek anlamındaki şiddet eylemleri olarak değerlendirmek mümkündür. Zamanla özellikle öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen saldırılar PKK'nın bölge halkının zayıf yönlerini iyi analiz ettiğinin bir göstergesi niteliğindedir. Eğitimden yoksun kimselerin örgüte kazandırılmasının daha kolay olması dolayısıyla öğretmenlerin ve okulların hedef seçildiği, bu doğrultuda 21 Mayıs 1987 tarihinde Diyarbakır Lice'de bir mezraya gerçekleştirilen baskında köy öğretmeni ve köy imamı şehit edilmiştir. Bir başka baskında da 25 Haziran 1995 tarihinde Silvan'da bir camide namaz kılmakta olan köy halkının camiden çıkartılarak kurşuna dizilmesi olayı da göz önüne alındığında PKK'nın din görevlileri ve ibadethanelere saldırılarının inanç birliğinin kuvvetini kırma çabası olmuştur.

³⁹⁴ Yayman, age, s. 45-46.

³⁹⁵ Ömer Faruk CANTENAR-Fatih TÜMLÜ, "PKK Terör Örgütünün Eylemlerinin Güvenlik Güçleri Zayıflığı Açısından Analizi", Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, Ankara 2016, C. 26:1, s. 1-22.

PKK'nın köy baskınları dışında pek çok karakol ve resmi binayı da hedef almış olduğu dönem eylemlerinin sayısına bakıldığında bölge de tek hâkim olma çabası gözler önüne serilmektedir. Ayrıca 1988 yılında Eski Diyarbakır Cezaevi komutanına düzenlenen suikast eyleminde komutana eski mahkûmlardan ikisinin selamlarının söylenmesi yoluyla gövde gösteri yaptığı ve devletin örgüt karşısında aciz kaldığı düşüncesini yaymaya çalışmıştır.

Dönemde gerçekleştirilen ve kimlik kontrolü maksadıyla yapıldığı iddia edilen yol kesme olayları dikkate alındığında araçlarda bulunan PKK karşıtı kimselerin, asker yada resmi görevlilerin kurşuna dizilmeleri de benzer bir güç göstergesi olarak yorumlanabilir ki bu durum PKK'nın hâkimiyet stratejisi içerisinde şiddet kullanımının önemini gözler önüne seren iyi bir örnektir. 24 Mayıs 1993 tarihinde Elazığ-Bingöl karayolunda seyir halinde olan askeri bir aracın yol kesme eylemi sırasında durdurularak tamamı sivil ve silahsız olan 36 askeri araçtan indirerek kurşuna dizmesi sonucu 33 askerin şehit olması yine PKK'nın şiddeti bir güç gösterisi olarak kullandığının göstergelerindedir.

İlk gerçekleştirilen eylemden sonra eylemlerini gücünü yerel halka kabul ettirmek ve hâkimiyet kurmak amacıyla sivil halk üzerine gerçekleştirilen katliamları yoğunlaştıran PKK başlangıçta bölgede coğrafi bir alan elde etmek maksadında olsa da zamanla eylemlerini farklı bölgelere de kaydırmıştır. Türkiye'nin pek çok bölgesinde şiddet eylemleri gerçekleştiren PKK ilk dönemlerinde silahlı eylemlere ağırlık verirken daha sonra bomba ve mayın kullanımına ağırlık vermiştir. Özellikle önceden döşenen mayınların askeri araçların geçişi sırasında patlatılması yoluyla gerçekleştirilen saldırılar patlayıcı kullanılarak gerçekleştirilen eylemlerin başında yer almaktadır. Zaman zaman sağlık ekiplerine de yöneltilen bu saldırılar sahte ihbarlar yapılarak görevlilerin mayınlı bölgeye gelmesini sağlamak şeklinde pusu kurularak da gerçekleştirilmiştir. PKK bu şiddet eylemlerini daha da ileri taşıyarak yoğunlaştırıp gövde gösterisi haline getirmiştir.

CANTENAR ve TÜMLÜ'nün; 2016'da gerçekleştirdikleri çalışmada 1993-2012 yılları arasında PKK tarafından gerçekleştirilen 1724 eylem incelenmiş ve PKK'nın en sık kullandığı eylem türleri sıralanmıştır. Bu çalışma kapsamında değerlendirilen eylemler içerisinde sayısı en fazla olanın pusu ve mayın ile gerçekleştirilen eylemler olması PKK'nın doğrudan savaş yoluyla kazanamayacağı başarıları elde ederek gücünü kanıtlamaya çalıştığı şeklinde yorumlanabilir. Üçüncü sırada yer alan taciz saldırıları da benzer şekilde şiddetle güç gösterme çabası olarak

yorumlanabilir. Bununla birlikte adam kaçırmaya ve sabotaj eylemlerinin sayıları da azımsanamayacak kadar çoktur. Bu eylemler yoluyla zaman zaman gözdağı verilmeye çalışılmış, zaman zamanda fidye ve haraç yoluyla maddi gelir elde edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu eylemlerin bir diğer amacının da yol kesme, köy ve karakol baskınlarına benzer şekilde PKK'nın gücünün engellenemez olduğunun ve devletin vatandaşını korumaktan aciz olduğunun gösterilmesi olduğu söylenebilir.

Ancak zamanla başlangıçtaki tek hedef olan bölgede hâkimiyet kurma stratejisinin yanına Türkiye'nin siyasi idaresine müdahil olarak ekonomik anlamda da ülkeyi zora sokmak hedefi eklenince PKK ekonomik anlamda zarar verecek eylemler de gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu bağlamda bölgeye yapılan yatırımları sabote edici eylemlerin sayısı oldukça fazladır. Maddi değeri yüksek kritik tesis ile inşaatların hedef alınması, bina, okul, camilerin yakılması, yapılan köprü ve yolların tahrip edilmesinin yanı sıra bölgeye yatırım yapan iş adamlarına baskı ve şantaj uygulanması bölgede yatırım faaliyetlerinin azalması ile sonuçlanmıştır. Yatırım faaliyetlerinin azalması bölgenin ekonomik anlamda zayıflamasına dolayısıyla da bölgede işsizlik düzeyinin artmasına neden olmuştur. İşsizlik yoluyla çaresiz bırakılan bölge halkının bu sayede çeşitli vaatlerle kandırılması yoluyla örgüte eleman kazandırılması da PKK'nın hedefleri arasındadır.

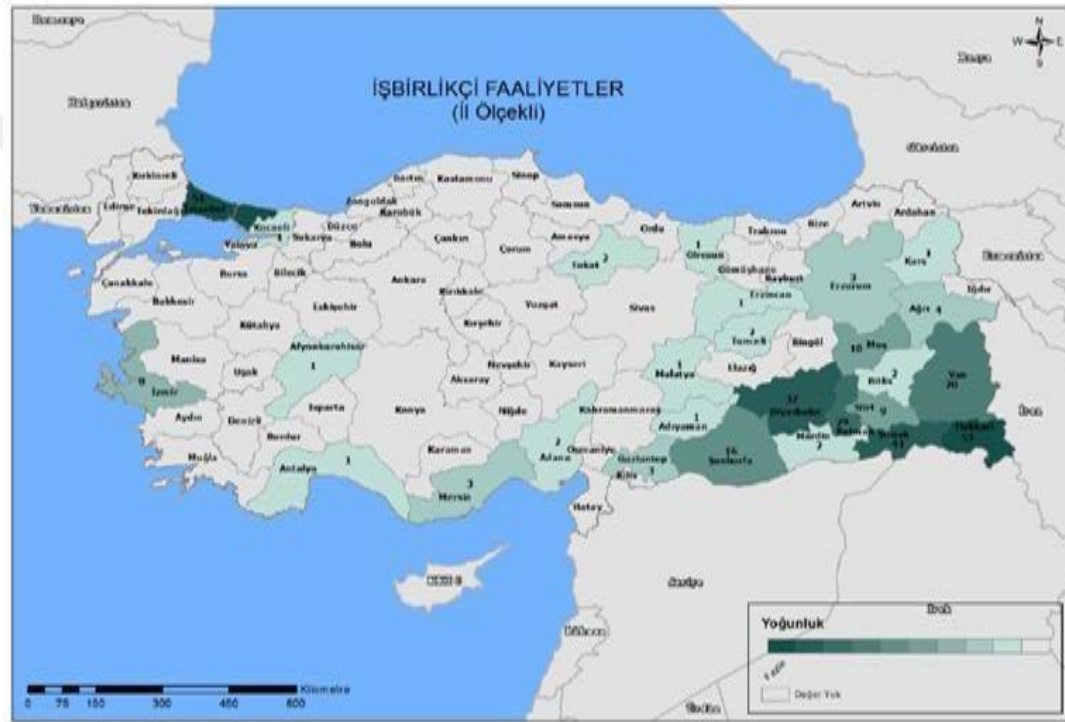
Tüm bu stratejiler doğrultusunda PKK terör örgütü her ne kadar nihai hedefi olan "*Uzun Süreli Halk Savaşı*" amacına ulaşmamış olsa da hedef bölgesi olan Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde etkinlik kurmayı başarmıştır. Bu noktada örgüte katılım verileri incelendiğinde örgüte aktif üye katılımının en yoğun olduğu bölgelerin PKK'nın hedef bölgesi içerisinde yer aldığı görülmektedir³⁹⁶.

Bu bölgelerin dışında da sempatican ve eleman kazanan örgüt katılımcı profilini inceleyen çalışmalar örgüt elemanlarının sadece Türkiye'den değil Suriye, Irak, İran, Ermenistan, Suudi Arabistan, Gürcistan ve hatta Almanya ve İsviçre gibi Avrupa ülkelerinden de katılımcıları olduğunu göstermektedir. ÖRDEK'in yaptığı çalışmada 1505 PKK mensubunun bilgileri incelemiş ve örgüt mensuplarının %72'sinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu ortaya koymuştur. Aynı çalışmada ortaya konan bir başka gerçek ise örgüte katılımın en yoğun olduğu ilin Diyarbakır olduğudur. Diyarbakır'ı takiben sırasıyla Mardin, Şırnak, Van, Hakkâri,

³⁹⁶ Okumuş, *age*, s. 59.

Siirt, Muş, Şanlıurfa, Batman ve Bitlis'in geliyor oluşu PKK'nın bölgede uyguladığı hâkimiyet stratejisinde başarılı olduğunun göstergesi niteliğindedir.

PKK terör örgütünün katılımcılarının yanı sıra sempatizanlarının ve şehirlerde bulunan işbirlikçilerinin de buldukları bölgeler benzer şekilde Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesinde yoğunlaşmaktadır. Ancak işbirlikçi faaliyetlerin diğer yoğun olduğu illerden birisi de İstanbul'dur. Bu durumda bölgede ekonomik anlamda gerçekleştirilen şiddet eylemleri sonucu oluşturulan işsizlikten kaynaklı göçlerin etkisinin olduğu söylenebilir.

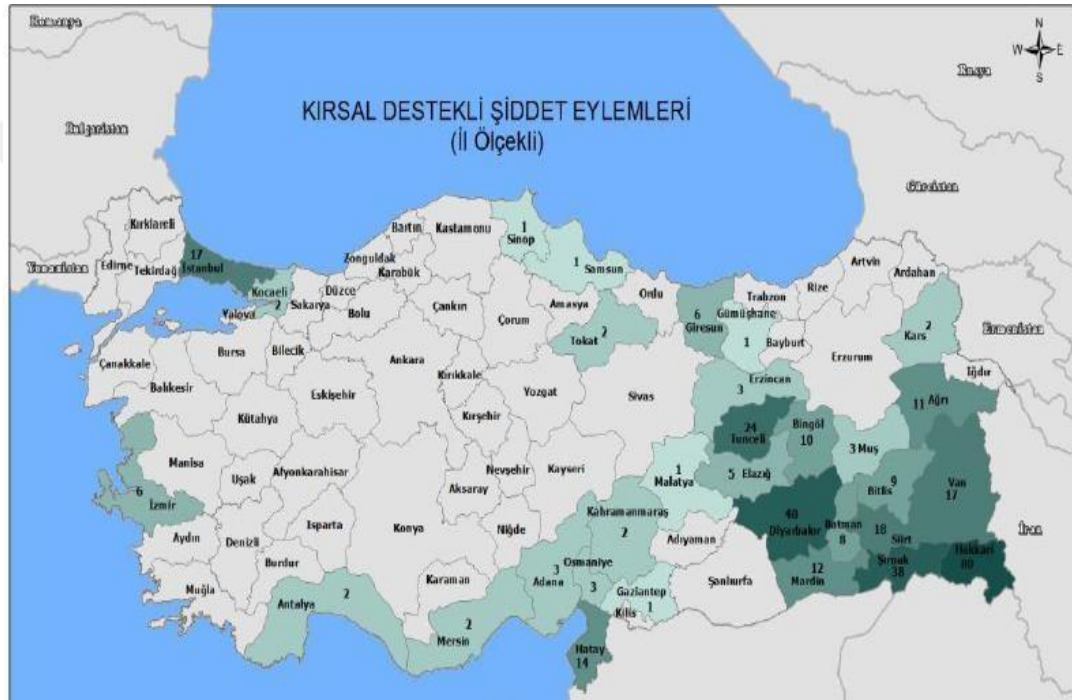
Harita 1. 2010 yılına ait PKK Terör Örgütü İşbirlikçi Faaliyetleri İl Bazlı Yoğunluğu³⁹⁷

Benzer şekilde kırsal destekli şiddet eylemlerinin dağılımlarına bakıldığında güvenlik güçlerinin uyguladığı etkin mücadelelerin etkisiyle sınır dışından gelen terörist grupların eylemlerinin sınır bölgeleriyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Burada güvenlik güçlerinin başarısının yanında bölgede terörist unsurlara verilen desteğin de etkisi göz ardı edilmemelidir³⁹⁸.

³⁹⁷Fatih Beren, *Pkk/Kck Terör Örgütünün Türkiye'deki Eylem Profili*, s.10 https://www.academia.edu/12315371/PKK_KCK_Terör_Örgütünün_Türkiyedeki_Eylem_Profilini /Erişim Tarihi: 14.04.2018.

³⁹⁸Aynıyer.

Örgütün şehir içi şiddet eylemleri incelendiğinde başlangıçta kırsal kesim ve köylerde yoğunlaşan eylemlerin zamanla özellikle yoğun göç alan metropol illere kaydığı görülmektedir. Bu bağlamda şehir içi şiddet olayları en çok İzmir, Adana, İstanbul, Mersin, Hakkâri, Şırnak ve Diyarbakır'da gerçekleşmektedir. Bu durum başlangıçta coğrafi alan kazanma stratejine uygun olmakla beraber aynı zamanda ilerleyen hedef olan Türkiye'nin tüm bölgelerinde hâkimiyet kurma ve Türkiye'nin karar mekanizmalarına müdahale etme hedeflerine de uygunluk gösterdiği görülmektedir.

Harita 2. 2010 yılına ait PKK Terör Örgütü Kırsal Destekli Şiddet Eylemleri İl Bazlı Yoğunluğu³⁹⁹.

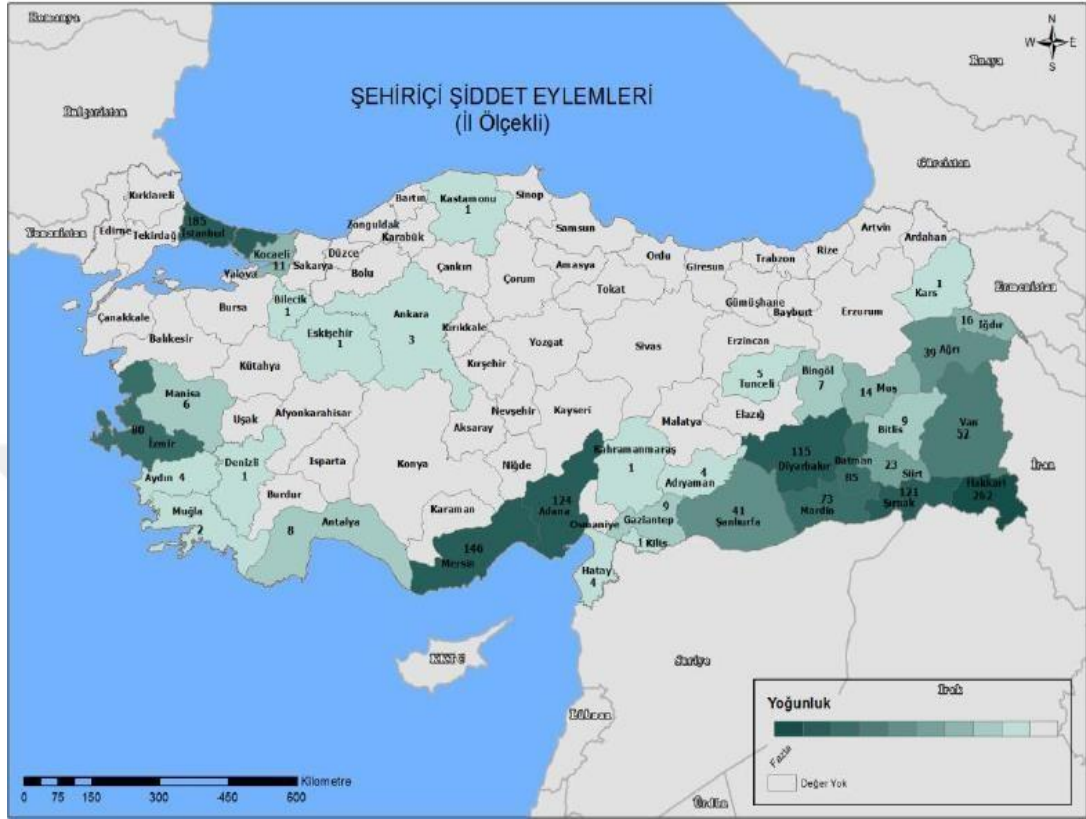
PKK tarafından Türkiye'de 2010 yılında kırsal destekli şiddet eylemleri gerçekleştiği zaman terör örgütü analiz edildiğinde olaylar yılda sadece 31 şehirde ortaya çıktığı görüldü ve en çok Hakkâri, Diyarbakır ve Şırnak'ta örgütün üyelerinin bulunduğu kırsal coğrafyada eylem yapıldığı ortaya çıktı⁴⁰⁰.

Bu harita aynı zamanda örgüte katılım oranlarının da paralel ilerlediğini göstermektedir. Üyeleri terörist kamplarına transfer etme faaliyetleri Kırsal bölgelerdeki organizasyon 2010 yılında sadece 15 ilde meydana geldi ve En çok

³⁹⁹ Beren, age, s. 48.

⁴⁰⁰ Beren, 2012, s. 16.

Hakkâri, Şırnak, Şanlıurfa ve Van'da gerçekleştiğini göstermektedir. Bilhassa sınır şehirleri örgütün faaliyet gösterdiği kilit noktalar arasındadır⁴⁰¹.

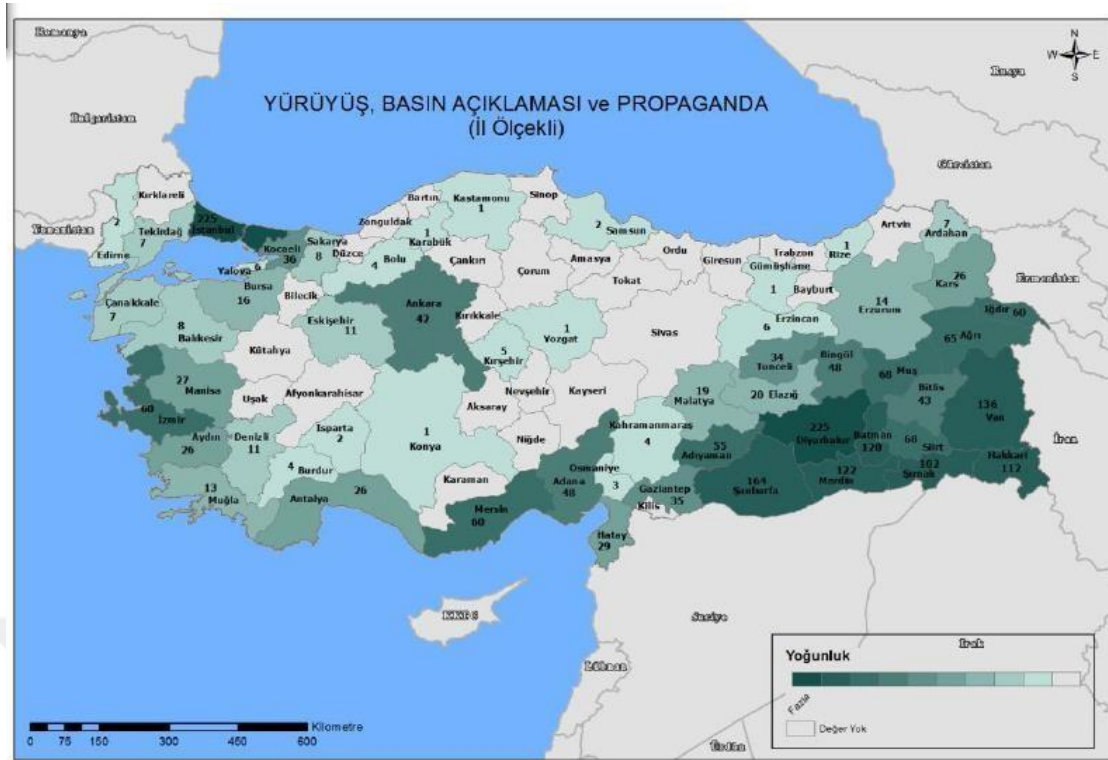
Harita 3. 2010 yılına ait PKK Terör Örgütü Şehirîçi Şiddet Eylemleri İl Bazlı Yoğunluğu⁴⁰².

Terör örgütü PKK'nın gerçekleştirdiği şiddet eylemleri dışında kalan propaganda amaçlı basın açıklaması ve yürüyüş gibi eylemlerinin en yoğun olduğu bölgenin yine Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi olması şaşırtıcı değildir. Ancak bu eylemlerin gerçekleştirildiği alanların genişliği örgütün pek çok ilde sempatican ve destekçiye sahip olduğunu gözler önüne sermektedir⁴⁰³.

⁴⁰¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Yayman, age, s. 78-125.

⁴⁰² Beren, 2012, s. 17.

⁴⁰³ Beren, 2012, s. 10. ; Ayrıca bk. Yayman, age, s. 78-150.

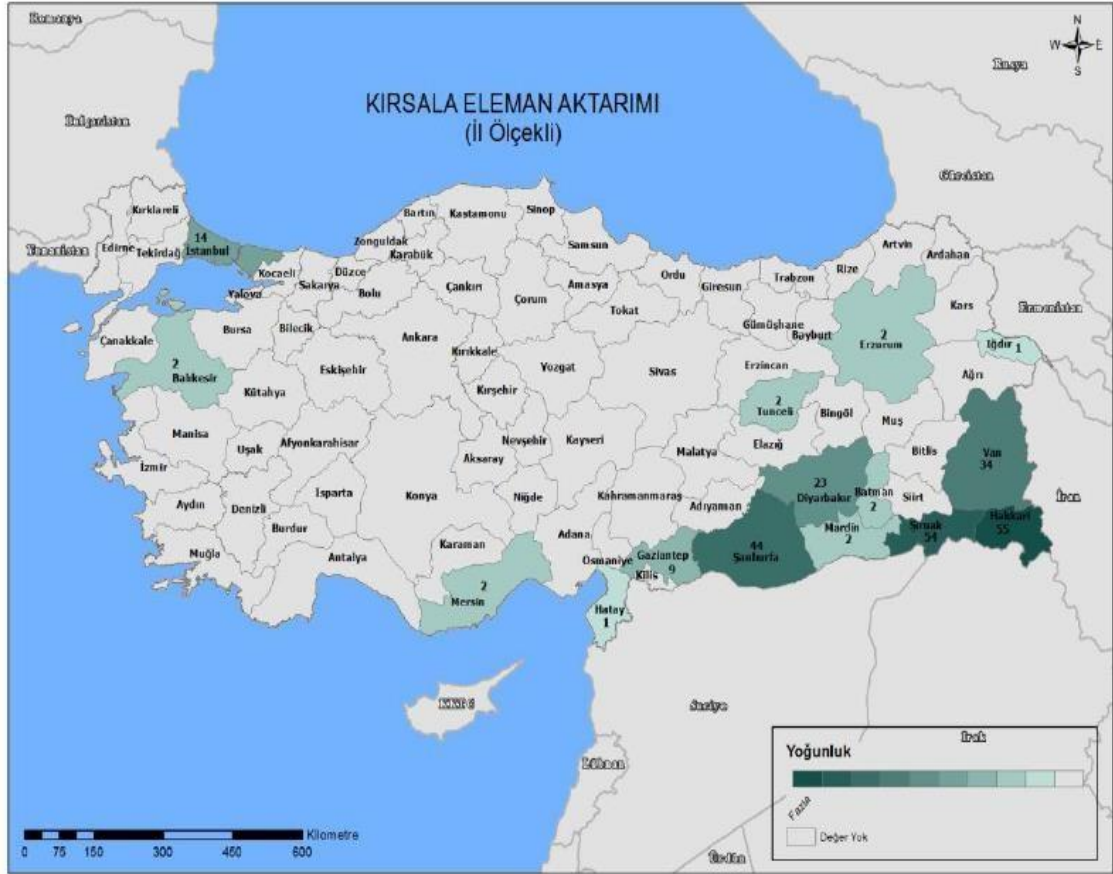

Harita 4. 2010 yılın ait PKK Terör Örgütü Yürüyüş, Basın Açıklaması, Propaganda İl Bazlı Yoğunluğu⁴⁰⁴.

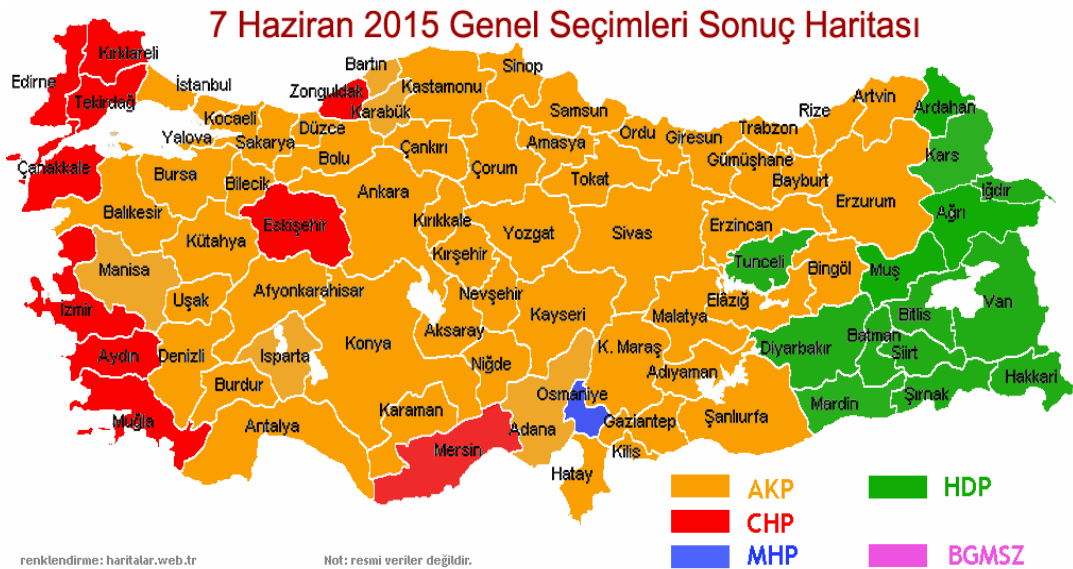
Örgütün kırsala eleman aktarım yoğunlukları incelendiğinde şehir içi şiddet eylemlerinin sonuçlarına benzer şekilde yoğun göç alan bölgelerde örgüte katılım ve kırsala eleman aktarımının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum PKK'nın Kürt nüfusu üzerinde hâkimiyet kurma stratejilerinin başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir⁴⁰⁵.

⁴⁰⁴Beren, 2012, s. 11.

⁴⁰⁵Aynıyer.

Harita 5. 2010 yılına ait PKK Terör Örgütü Kırsala Eleman Aktarımı İl Bazlı Yoğunluğu⁴⁰⁶

Harita 6. 2015 Genel Seçimleri Haritası⁴⁰⁷

⁴⁰⁶Beren, 2012, s. 18.

⁴⁰⁷https://tr.wikipedia.org/wiki/Kas%C4%B1m_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri.

Terör örgütünün yukarıda bahsetmiş olduğumuz faaliyetleri doğrultusunda ortaya konmuş haritada ve 7 Haziran 2015 seçimlerinde siyasal zeminde yansımaları sayılabilecek manzara HDP'nin oy oranlarıyla birebir örtüşmektedir⁴⁰⁸. Bu durum göstermektedir ki bu iki yapılanma yakinen ilişkilidir. Örgütün muhtelif şiddet eylemleri, eleman temin faaliyetleri ve diğer birçok unsur PKK'nın siyasal uzantıları olan parti ve partilerin oy haritalarıyla aynıdır⁴⁰⁹. Bunların çeşitli sebepleri vardır. Bu sebeplerin en önemlilerinden biri 1980'li yıllardan beri bölgede sivil halka yönelik yıldırma faaliyetleri ve sindirme eylemleridir. Maalesef bu durum göstermektedir ki örgütün yandaş kazanma çalışmaları başarılı olmuştur.

1990 yılından itibaren Kürt sorunu ile ilgili hazırlanan istatistikî verilerde bahsedilen istek, teklif ve sunulan öneriler incelendiğinde sıralanan önerilerin önem arz eden bir kısmın pratiğe döküldüğü bilinmektedir. Varılan noktada hayata geçirilen önerilerin sayısı geçirilemeyenlerin sayısından daha çok olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda son on yılda terör sorunun çözüme kavuşmasına dair devrim niteliğinde çok değerli atılımlar hayata geçirilmiştir. Sorunun çözümü konusunda yapılan düzenlemeleri daha iyi anlayabilmek için doksanlı yıllarda Halkın Emek Partisi ve Demokrasi Partisi tarafından kamuoyuna açıklanan talepler listesine bakılabilir. Ancak bu adımların zamanında atılamaması, yapılan iyileştirmelerin “muhataplık krizine” kurban edilmesi ve taraflar arasında yaşanan “güven” krizi bu düzenlemelerin anlamını yitirmesine ve beklenen faydanın sağlanamamasına yol açmaktadır⁴¹⁰.

PKK terör örgütünün hâkimiyet stratejisi kapsamında gerçekleştirdiği eylemlere bakıldığında başlangıçta silahlı çatışmalar yoğunlukta ilerleyen zamanlarda el yapımı patlayıcı ve mayınlarla gerçekleştirilen eylemlerin yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bu değişimin patlayıcı ve mayınlarla daha fazla maddi zarar oluşturması ve güvenlik güçlerinde daha fazla zayiata neden olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Elbette ki bu tercihte saldırıların basında daha fazla yankı bularak toplumun tüm kesimlerinde etkili olmasının da rolü olduğu unutulmamalıdır. Benzer şekilde karakol ve üs baskınlarının sayısının yıllar içerisinde aynı sebeplerle

⁴⁰⁸ Bkz. Tablo 6.

⁴⁰⁹ Bununla ilgili detaylı bilgi için bkz. Harita 6, Tablo 6- Tablo 7.

⁴¹⁰ Yayman, *age*, s. 498.

arttığı söylenebilir. İntihar saldırılarının da örgütün son dönemlerinde etkin derecede gerçekleştirilmiş olması oluşturduğu yaygın etkiye bağlanabilir⁴¹¹.

Dağlarda başarı sağlayamayan şehirlerde eylem arayışına giren PKK terör örgütü farklı mezhep ve etnik gruplar üzerinden Türkiye'yi iç savaşa doğru sürüklenme arzusundadır. Kayseri'deki saldırıda da görüldüğü gibi 17 Aralık 2016'da çarşı iznine çıkan askerleri taşıyan halk otobüsüne terör örgütü mensuplarınca bomba yüklü araçla saldırı düzenlenmiş 15 asker şehit olurken, 54 asker yaralanmıştır.

1999 yılına kadar büyük çaplı eylemler şeklinde devam eden terör faaliyetleri 1999 yılında Abdullah Öcalan'ın yakalanmasıyla durma noktasına gelmiş küçük çaplı silahlı eylemler halini almıştır. Ancak 2004 yılı itibari ile yeniden büyük çaptaki silahlı eylemlere başlanmış, 2009 yılında ilan edilen Demokratik açılım ile eylemlerde kısmi bir azalma meydana gelmiştir. Demokratik açılımın etkisi çok uzun sürmemiş ve 2010 yılında saldırılar tekrar yoğunluk kazanmıştır.

Aynı dönemlerde PKK stratejisine Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde uygulanan politikalar ve alınan kararlara müdahil olma amacı kapsamında siyasi olarak da faaliyet göstermeye başlamıştır. Başlangıçta bağımsız adayların seçime girmesi yoluyla meclise girme çabalarıyla başlayan siyasi girişimler sonrasında parti kurma yoluna gidilerek devam etmiştir. Ard arda kurulan siyasi partiler PKK sempatanlarından oluşan kadrolarla faaliyet göstererek PKK'yı meşru bir platforma yerleştirme çalışmaları gerçekleştirmiştir. PKK tarafından gerek bağımsız adayların gerekse de sempatan partilerin özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinde seçmenlerden oy almaları için çeşitli eylemler gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde halka oy verecekleri kimseler bildirilerek karşı gelenlere korkutma, gözdağı verme amaçlarıyla çeşitli saldırılar düzenlenmiştir. Seçim sandıklarında görevli öğretmenlerin baskı altına alınması yoluyla da oyların ilgili adaylara gitmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin boş atılan oy pusulalarını ilgili partiye mühür basılmış olarak atmaları istenmiş karşı koyan öğretmenler kaçırılmış, işkenceye maruz bırakılmış ve hatta öldürülmüştür.

Kürt Milliyetçiliği ve Kürt halkının haklarının savunuculuğu temelleriyle kurulan ve 1990 yılında faaliyete geçen Halkın Emek Partisi ile başlayan PKK doğrultusundaki siyaset hareketleri Demokrasi Partisi (DP), ÖZDEP, Halkın Demokrasi Partisi (HADEP), Demokratik Toplum Partisi (DTP), Barış ve Demokrasi

⁴¹¹ Yayman, *age*, s. 498-499.

Partisi (BDP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) partilerinin kurulmalarıyla devam etmiştir. Her ne kadar ilgili partilerin PKK ile doğrudan bir bağlantıları saptanamamış olsa da aynı doğrultuda siyaset yapmaya devam ederek benzer kadrolarla kurulmuş olmaları oldukça dikkat çekicidir. Kapatılan partilerin ardından hemen yenilerinin kurulması ve kadroları çok benzer olmasının yanı sıra politik olarak izlenen stratejilerde büyük benzerlikler göstermektedir. Ve partilerin pek çoğunun siyasi hayatı kadrolarında yer alan milletvekillerinin tutuklanması ve milletvekilliklerine son verilmesinin ardından partinin kapatılmasıyla son bulmuştur. 1993'te SHP'den ayrılarak kurulan DEP milletvekili Leyla Zana'nın mecliste Kürtçe yemin etmek istemesi ile başlayan kriz 1994'te milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılmasına kadar devam etmiştir. Bu kararın ardından partinin milletvekilleri tutuklanarak vatana ihanet suçundan yargılanmış ve hapis cezasına çarptırılmıştır. Ardında parti kapatılmıştır. Aynı çizgide kurulan partilerin pek çoğu yerel seçimlerde başarılı sonuçlar alırken meclise girme konusunda %10 barajına takılıp başarı elde edememiştir. Bu dönemde bağımsız adaylar olarak seçime giren ve seçim sonrasında ilgili partiye bağlanan milletvekilleri ile siyasi hayata devam edilmiştir. Son kurulan parti olan ve günümüzde varlığını sürdüren HDP'nin tüm diğer partiler gibi PKK ile doğrudan bir bağlantısı tespit edilememiş olsa da parti eş başkanı Selahattin Demirtaş'ın *“biz PKK'yi bir terör örgütü olarak görmüyoruz”* şeklindeki açıklamaları görünmeyen bir bağlantı olduğunu ortaya koyar niteliktedir. PKK'nın şiddet eylemlerini desteklemediklerini ve karşısında olduklarını belirtmeler de partili milletvekillerinin özellikle PKK'ya yönelik düzenlenen operasyonları engelleme çabaları da partinin PKK'nın bir uzantısı olduğunun düşünülmesine yol açmaktadır. Aynı zamanda sempatican adayların HDP partisi çatısı altında seçime girdikleri seçim dönemlerinde özellikle Kürt nüfusunun yoğun olduğu bölgelerde gerçekleştirdiği faaliyetler ile partinin oy oranlarını arttırma çabası parti-örgüt bağlantısının kanıtı niteliğindedir. Bu dönemlerde özellikle sandık görevlilerine baskı ve şantaj uygulanması yoluyla geçersiz ve boş olan oyların HDP'ye aktarılması çabası ve olumsuz sonuçlanan girişimlerden sonra ilgili sandık görevlisinin kaçırılması, işkence görmesi ve öldürülmesi eylemlerinin hat safhaya çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda seçim sonuçlarına bakıldığında oldukça başarılı bir strateji sürdürdüğü söylenebilecek olan HDP'nin PKK bağlantısının varlığı ispatlanırsa neler olacağı veya PKK ile bağlantısını kopartması durumunda meydana gelebilecek gelişmelerin analiz edilmesi oldukça önemlidir.

PKK destekçisi siyasi partiler HEP ve onun peşi sıra gelen partiler (DEP, HADEP, DEHAP, DTP ve BDP) Kürt sorunlarının temelinde sert milliyetçilik zihniyetinin yattığını belirtip ve savunmakta “inkâr ve imha” siyaset söylemlerinin esas sorumlu ve sorunlu olduğu gösterilmektedir. Anayasadaki kimlik açıklamasının baştan yapılarak düzenlenmesini isteyen bu siyasi politik çizgi, ekseriyetle üst kimliğin “Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı” olması gerektiği hususu söylenmektedir. Farklı dönemlerde söylemler değişse de, adı geçen söz konusu siyasi partiler, “*anayasadaki ulus teriminin yeniden tanımlanması, ana dilde eğitim ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi*” isteklerini devamlı belirtmiş ve bu hususlarda söylenen sorunların problemin ana kaynağı olduğu belirtilmiştir.

HDP'nin PKK/KCK ile arasına sınır belirlemesi, PKK ile arasına mesafe bırakması hiçbir zaman mümkün olmamıştır. HDP ve PKK aynı şey değildir fakat aralarında elbet yakinen bir bağ ve ilişki bulunmaktadır. Esasında mevcut durum, Türkiye siyasi politikası ve barışı için fırsat niteliğinde bir durumdur. Esasında HDP, PKK-KCK'ya karşı tavır ve mesafe koyuyor. Hatta Selahattin Demirtaş'ın yakın zaman diliminde söylediği, “*PKK'nın silahlı eylemlerine âmâsız son vermesi*” ifadesi, bir yandan bireysel siyasi durumu için bir risk faktörü, bir yandan da HDP'nin takınabileceği en açık tavidir. Ancak bu beyanın ve Demirtaş'ın taşıdığı bu riskli durumun kıymetinin bilineceğini zannetmiyorum. Ancak, “teşkilat” harekete geçti ve bazıları bu cümleyi değersizleştirip itibarsızlaştırmak istedi. Bir aydır Selahattin Demirtaş'ın aklının nerede olduğu sorgulanıyor. KCK'nın Selahattin Demirtaş'tan farklı düşündüğü ifade ediliyor, bu ifadeler belirtilene kadar, bu tarz ifadeler belirtilmiyor diye HDP parti yetkilileri zorlanıp sıkıştırılıyordu ama Demirtaş PKK terör örgütüne silah bırakma çağrısı yaptığında, bu kez bunu değersizleştirip itibarsızlaştırıyorsunuz. Mademki Selahattin Demirtaş'ın ağzından çıkan bu tür kelimeler anlamsız ve değersizdi, neden o kelimelerin sarf edildiği zamana kadar bunu istediniz; hayır kıymetliyse niçin değer verip önemsemiyor, hakkını vermiyorsunuz? “*HDP kendini PKK'dan ayırıştırın*” deniliyor fakat HDP ile KCK birbirinden değişik bir şey ifade edip farklı düşündüğünde “*Ama bunlar farklı konuşuyor, hangisine inanalım?*” denilmektedir. Mademki Demirtaş'a ve HDP'ye inanılmıyor, o zaman neden “*Onu de, bunu deme, şunu demedin*” diye feryat figan ediyorsunuz? Ama sizin gayeniz üzüm yemek değil, Selahattin Demirtaş'ı dövmek. Çünkü hedeflerinizin önündeki en büyük sorun o. Bilinçsizce yapılan bir yanlış, eksiklik bulunsa da görece masumdur; hayır, argümanlarınız arasındaki

tutarsızlığı biliyor fakat aldırmayıp başkalarının bilmemesini isteyerek pazara sürüyorsanız, hedefiniz manipülasyondur⁴¹².

Gerek şiddet eylemleri yoluyla gerekse de siyasi eylemler yoluyla özellikle Türkiye'nin Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde hâkimiyet çabası bulunan PKK terör örgütünün pek çok ulus ve uluslar arası kuruluş tarafından terör örgütleri kategorisinde değerlendirilmesine rağmen varlığını sürdürüyor olması oldukça dikkat çekicidir. Bu durum örgütün gerek şiddet eylemleriyle bölge halkı üzerinde kurmayı başardığı hâkimiyet dolayısıyla halktan destek alması, gerekse de gerçekleştirilen eylemleri meşru bir tabana yerleştirme çabalarının sonucu olarak siyasi uzantıları aracılığıyla destek bulmasının bir sonucu olabilir.

Her ne kadar HDP, PKK terör örgütü ile siyasi bağının olmadığını inkâr etse de 2014 yılında ülkemizde yaşanan provokatif eylemler neticesinde gerçekleştirilen, kamuoyunda 6-7 Ekim olayları olarak sıkça söz edilen HDP'nin çağrısı üzerine terör örgütü yandaşları Kobani'yi sebep göstererek Türkiye'nin birçok ilindeki sokaklarda, eylem ve gösterilerde bulunmuşlardır. Türkiye sınırlarında PKK'ya bir rol verilerek Türkiye, Suriye ve Irak üçgeninde terör örgütlerinin bir üs merkezi haline getirilmesi istenmiştir. DEAŞ bahanesiyle birçok Avrupa ülkesi PKK'ya silah vererek PKK'nın Suriye'deki uzantısı PYD'yi desteklemesi ülkemizde başlatılan Çözüm Süreci'nin engellenmesinin nedenlerinden biri olmuştur. PKK'nın güdümünde hareket eden ve siyasi etkisini terör örgütünün istek ve beklentisine göre belirleyen HDP, örgüt sempatanlarını sokaklara çağırarak birçok insanın yaşamını yitirmesine ve yaralanmasına sebep olmuştur.

2012 yılı Aralık ayında büyük ümitlerle başlatılan çözüm süreci, silahların susturularak insanların ölümüne son verilmesi istenmiş ve siyasi çözüm arayışları sonuna kadar kullanılarak ülkemizde terör sorununun tamamen bitirilmesi için her türlü gayret gösterilmiş ancak PKK terör örgütü silahı bırakmayarak 22 Temmuz 2015 yılında Şanlıurfa Ceylanpınar'da 2 polisi evinde şehit ederek çözüm sürecinin bitmesine neden olmuştur.

22 Temmuz 2015 yılında çözüm sürecinin bitmesiyle başlatılan silahlı mücadeledeki başarılı operasyonlarda yaklaşık 20.000'e yakın PKK'lı terörist etkisiz hale getirilmiştir.

⁴¹²<http://www.agos.com.tr/tr/yazi/12588/hdpnin-pkkyta-tavir-alma-meselesi> Erişim Tarihi;12.08.2018.

Sivil halka ve güvenlik güçlerine yönelik gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin başlangıçta küçük ve baş edilmesi kolay bir grup tarafından gerçekleştirildiğinin düşünülmesi ve önemsenmemesi de PKK'nın günümüze kadar varlığını sürdürebilmesi ve kendini geliştirebilmesi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Henüz başlangıç aşamasında yeterli müdahale ile karşılaşmayan örgüt şiddet eylemleri ile hâkimiyet kurmaya çalıştığı bölgede etkili bir güç olduğu algısını yaratmayı başarmış ve bunun sonucunda hedeflediği desteği almayı başarmıştır. Bu doğrultuda PKK terör örgütünün yıldırma ve korkuya bağlı sadakat eğilimi yaratma maksadıyla şiddeti bir kanıt olarak kullandığı söylenebilir.

19 Eylül 2012 tarihinde Tunceli-Ovacık Başsavcısı Murat UZUN'un PKK terör örgütü mensuplarınca adliye lojmanında bulunan evine gittiği anda silahlı saldırıya uğrayarak şehit edilmesi olayında, örgüt ses getirebilecek şiddet eylemleri düzenleyerek adını kamuoyuna duyurma, devletin kendisini dahi koruyamadığı algısını oluşturup, kendi propagandasını yaparak gündem akışını değiştirip infaz listesini anımsatmıştır. Toplumda korku aşılama ve 81 milyonu hedef alarak Türkiye ile Türk adaleti vurularak toplumda cepheleşme yapılmak istenmiştir. Hukukçuların dahi can güvenliğinden endişe etmesi sağlanarak Türkiye de yaşayan diğer insanların emniyetinin nasıl sağlanacağı yönünde devlet otoritesini sarsma, zayıflatma ve sansasyonel amaç güdülmüştür.

PKK eylemlerinin sonucunda net olarak sivil ve askeri can kaybının ya da maddi hasarın hesaplanabilmesi terör örgütü tarafından gerçekleştirilen eylemlerin çeşitli düzeylerde gizlilik gerektirmesinden dolayı eylemlere ilişkin bilgilerin devlet kayıtlarından temin edilememesi nedeniyle mümkün değildir. Bu noktada bu çalışma da dâhil olmak üzere konuya ilişkin çalışmaların tamamı açık kaynak arşivlerin taranması yoluyla elde edilmektedir. Ancak basına yansımayan eylemlerin değerlendirilmediği mevcut durumda dahi söz konusu zararın büyüklüğü PKK'nın etkinliğinin Türkiye'ye maddi ve manevi olarak verdiği zararların ne kadar büyük boyutlara ulaştığı gözler önüne serilmektedir.

Terör faaliyetlerinin minimize edilmesi ve sonlandırılması için özetle birtakım icraatlara geçilmesi gerekmektedir. Önceki bölümlerde anlattığımız bu eylemleri kısaca özetlemek faydalı olacaktır; Terörle mücadele mevzusunda yöntemsel şekilde stratejik görme ve terörle mücadele yolunu çok yönlü ve teferruatlı biçimde yönetmek gerekmektedir. Bu yaklaşımda ilk devre terörü henüz ortaya çıkıp belirmeden çözümlene yönünde proaktif bir görüşü benimsemektir. Bu terör

zeminini doğuran, ona ortam sunan ve filizlenmesine kabiliyet veren unsurların en baştan tedavülden kaldırılması manasına gelmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde geçmiş yıllarda olduğu gibi tarım ve hayvancılığın yapılabilmesi için bir takım kararlar alınması, bahse konu bölgede yaşayan halkın ekonomisini yeniden hareketlendirecek sınır ticareti gibi olanakların yeniden tesis edilip kanun çerçevesinde uygulanmasına imkân verecek serbest bölge tipi alanlar sunulması, bölge şehirlerinin aralarındaki gelişmişlik düzeyi normlarının analiz edilerek gelişime uygun taraflarının tespit edilmesi, bölgesel kalkınmayı destekleyen kurum ve kuruluşların yapmış oldukları çalışmaların değerlendirilmesi ve aynı zamanda şehri ilgilendiren politikaların kararlı bir şekilde projelendirilmesi ve kısa sürede hayata geçirilip uygulanması hususu önem arz etmektedir.

Terörle mücadelede, şiddeti metot olarak benimsemiş olanların “düşman” görmeyip “suçlu” olarak düşünmek, bu zihniyette olan şahıslarla hukuk devleti kuralları dahilinde mücadelede bulunarak, “imha edici - yok edici” görüş yerine “hayatta tutan”, rehabilite ile kazanmayı amaçlayan bir düşünceyi uygulamaya koymak öncelikli hedef olmalıdır. Ancak unutulmamalıdır ki terör eylemleri, şiddet unsurunu kullanıp ölümler ve öldürerek hâkimiyetlerini kurmaya çalışmaktadırlar⁴¹³.

Terörle mücadelenin, öncelikli olarak alanında uzmanlaşmış personeller vasıtası ile ifa edilmesi, sınır bölgesinin kontrolünün sivil ve branşlaşmış bir birim tarafından yapılması, ülke sınırları içerisinde kamu düzeninin sağlanması ile emniyet ve asayiş olaylarına müdahalenin TSK'nın kullanılmasının mecburi olduğu zamanlarda dahi branşlaşmış ekiplerce mülki amir yönetiminde bulunması, Jandarma Gn.K.lığı ve Sahil Güvenlik K.lığı'nın iç güvenlik unsuru olması nedeniyle bağlılıklarının sadece İçişleri Bakanlığı bünyesinde olduğu ve bu şekilde devam ettirilmesi hususu önem arz etmektedir⁴¹⁴.

⁴¹³ TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerinin İncelemesine Yönelik Kurulan Alt Komisyon Raporu*, Ocak 2013, s. 314.

⁴¹⁴ TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerinin İncelemesine Yönelik Kurulan Alt Komisyon Raporu*, Ocak 2013, s. 315.

Tablo 6.7 Haziran 2015 Genel Seçim sonuçlarını gösterir tablo⁴¹⁵.

	Seçmen Sayısı	Oy Kullanan	Katılım Geçerli oy	MHP	HDP	AKP	CHP
Türkiye Geneli	56.608,817	47.507.467	46.163.243	7.520.006	6.058.489	18.867.411	11.518.139
				% 16,3	% 13,1	% 25	% 40,9
				80 mv	80 mv	258 mv	132 mv

Tablo 7. 1 Kasım 2015 Genel Seçim sonuçlarını gösterir tablo⁴¹⁶.

	Seçmen Sayısı	Oy Kullanan	Katılım Geçerli oy	MHP	HDP	AKP	CHP
Türkiye Geneli	56.949,009	48.537.695	47.840.231	5.694.136	5.148.085	23.681.926	12.111.812
				% 11,9	% 10,8	% 49,5	% 25,3
				40mv	40mv	317mv	134mv

Tablo 8. Terör Sorununun Bitmesi İçin Hüseyin YAYMAN Tarafından Öngörülen Ve Hazırlanan Rapor Verileri⁴¹⁷.

	ÖNERİ KONUSU	YER ALDIĞI RAPOR	MEVCUT DURUM
1	Kürt Enstitüsü kurulabilmesine imkân sağlanmalıdır.	18, 19, 21, 24, 30, 35, 37, 38,41, 44, 45, 46,49, 51, 52, 56, 58, 59, 60,61,63, 65, 67	11.09.2009'da Mardin Artuklu Üniversitesi'nde Yaşayan Diller Enstitüsü kuruldu. 5 Ocak 2011 tarihinde ise Muş Alparslan Üniversitesi'nde Kürt Dili ve Edebiyatı Bölümü açıldı.
2	Kürtçe televizyon ve radyo yayım yapılmasına izin verilmelidir.	18, 19, 21, 22, 24, 30, 34, 35,37, 38, 41, 43,44,45, 46, 49, 51, 52, 56, 57, 58, 60, 61, 63, 67	9 Haziran, 2004 tarihinde TRT 3 Televizyonu bir saatlik Kürtçe yayına başladı. 1 Ocak 2009'da ise TRT 6 Televizyonu açıldı. Bunun yanında hâlihazırda yerel düzeyde Kürtçe yayım yapan çok sayıda radyo bulunmaktadır.

⁴¹⁵<http://rapory.tuik.gov.tr/13-11-2018-10:11:39-563264464477043221940283072.html?>⁴¹⁶<http://rapory.tuik.gov.tr/13-11-2018-15:48:56-235668003135425871384506154.html?>⁴¹⁷ Yayman, age, s. 499-501.

3	Anadilde eğitime izin verilmelidir.	19, 21, 24, 34, 35, 37, 38, 43, 44, 45, 46, 48,49, 51, 52, 56, 58, 59, 60,61, 63, 65, 67	Kürtçe Dil Kursları ilk defa 14 Eylül 2004 tarihinde açıldı. Ancak anadilde eğitim konusu halen tartışılmaktadır.
4	Katılımcı ve çoğulcu yerinden yönetim yapılanmasına geçilmiştir.	21, 26,24, 35, 37, 45,46, 47, 51, 52, 53, 54, 61, 62, 65	5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu 10.07.2004, 5393 sayılı Belediye Kanunu 22.05.2005, 5302 sayılı II Özel İdaresi Kanunu 03.07.2005, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu 26.05.2005 tarihinde yeniden düzenlendi.
5	Kapsamlı bir idari ve yerel yönetim reformu yapılmalıdır.	18, 24, 27, 37, 46, 51, 52	Prens Sabahattin'den bu yana devam eden adem-i merkezileşme tartışmaları önemli ölçüde 2005 yılında TBMM'de sağlanmış olmasına rağmen Cumhurbaşkanlığı tarafından veto edilmiştir.
6	Jandarma yerine sivil kır polisi, özel tim yerine çağdaş bir güvenlik gücü teşkilatı oluşturulmalıdır.	46, 51, 63	Bu konu güvenlik sektörünün ve Jandarma Genel Komutanlığı'nın yeniden yapılandırılması bağlamında tartışılmaya devam etmektedir.
7	Köy koruculuğu sistemi kaldırılmalıdır.	18, 21, 18, 24, 29, 31, 33, 37, 44, 46, 49, 51, 52, 53, 61, 65	Terörle mücadelenin kanayan yarası olan köy koruculuğu sistemi halen tartışılmaya devam etmektedir.
8	DGM'ler kaldırılmalıdır.	46, 51	30.06.2004 tarihinde kaldırıldı.
9	Olağanüstü Hal Kanunu kaldırılmalıdır.	21, 22,27, 29, 31,33, 37,43, 46, 47, 49, 51, 56, 65	30.11.2002 tarihinde kaldırıldı.
10	Bölge Valiliği uygulamasına son verilmelidir.	18, 16, 21, 22, 56	30.10.2002 tarihinde kaldırıldı.
11	Ekonomik kalkınma için Doğu'da özel tedbirler alınmalıdır.	18, 21, 22, 29, 30, 31, 32,33, 34, 39, 42, 45, 48,49, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 65	Çeşitli hükümetler zamanında birçok paket açılmıştır. AK Parti KÖYDEŞ ve BELDES projelerini hayata geçirmiştir.
12	Bölgedeki hukuk dışı uygulamalara son verilmelidir.	18, 19, 20, 27, 31, 37, 39,43,45, 46, 49,56	OHAL'in kaldırılmasıyla hukuk dışı uygulamalar önemli ölçüde son bulmuştur.
13	Adları değiştirilen köy ve mezralara eski adları yeniden verilmelidir.	21, 35, 41, 44, 46, 60, 63,68	İl idaresi Kanunu'na göre İçişleri Bakanlığı'na müracaat etmek suretiyle eski yerleşim birimlerinin isimlerinin iadesi mümkündür.
14	Çocuklara isim verme özgürlüğünü kısıtlayan engeller kaldırılmalıdır.	18, 21, 35, 41, 44, 46,60	Çocuklara isim verme özgürlüğünün önündeki engeller kaldırıldı.
15	Faili meçhul cinayetler aydınlığa kavuşturulmalıdır.	21, 29, 35, 37, 51, 56	Bu konu tartışılmaya devam ederken Hakikatleri Araştırma Komisyonu kurulması önerisi sıkça gündeme getirilmektedir.
16	Genel af çıkartılmalıdır.	21, 35,46, 51, 56, 58	Tartışılmaya devam etmektedir.
17	Ölüm cezası kaldırılmalıdır.	49, 51	02.08.2002 tarihinde TBMM'de yapılan oylamayla kaldırıldı.
18	Bölgede işsizlik sigortası uygulamasına geçilmelidir.	21, 39,42, 51	Tartışılmaya devam etmektedir.
19	Köye dönüşün önündeki hukuki ve toplumsal engeller kaldırılmalıdır.	31, 33, 35, 41, 43, 45, 46, 51, 53, 56, 59, 67, 68	"Yerinden Olmuş Kişiler Sorunu ve Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi'ne Yönelik Tedbirler" başlıklı Strateji Belgesi Bakanlar Kurulu prensip kararı olarak 17.08.2005 tarihinde kabul edildi.
20	Özel Tim yerine yeni bir güvenlik gücü oluşturulmalıdır.	31,46, 51	Özel TIM bölgeden önemli ölçüde çekilmesine rağmen bu konu son 20 yılın önemli gündem maddelerinden biridir.
21	Bölgede sınır ticareti geliştirilmelidir.	24, 27, 39, 45, 51, 54, 55, 60,61, 63	Sınır ticaretinin önündeki engeller önemli ölçüde kaldırıldı. Suriye ile vize uygulaması son buldu.

22	GAP yatırımlarına hız verilmeli ve GAP biran önce tamamlanmalıdır.	16, 21, 35, 44, 47, 48, 51, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 63	GAP henüz tamamlanamadı. Yatırımlar devam etmektedir.
23	Yeni bir anayasa yapılmalıdır.	34, 44, 45, 46, 51, 52, 56, 61	Anayasa tartışmaları 1990'lardan bu yana devam etmektedir.
24	Profesyonel orduya geçilmelidir.	22, 24, 61	20 yıldır tartışma devam etmektedir.
25	Bölgeye iyi yetişmiş idealist yöneticiler gönderilmelidir.	19, 16, 21, 27, 31, 32, 34, 57, 68	Kürt sorununa dair yazılan tüm belgelerde dile getirilmesine rağmen belli bir standarda kavuşturulmuş değildir.

Son zamanlarda Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından gerçekleştirilen ulusal ve uluslar arası siyasi ve silahlı mücadele sonucunda; PKK terör örgütüne militan katılımın son 30 yılın en düşük seviyesinde olduğu, PKK ile başka bir mücadele aracı ise örgüt mensuplarının aileleri ile görüşülerek yapılan ikna çalışmaları olmuştur. Devlet organlarının silahlı mücadele ve istihbari çalışmaları neticesinde birçok teröristi etkisiz hale getirerek, örgütün yapmayı planladığı patlayıcı madde ve bombalı araç eylemleri hazırlık aşamasında engellenmiştir.

Terör örgütleri ile iltisaklı birçok belediye başkanı, muhtar ve güvenlik korucusu görevlerinden uzaklaştırılarak PKK ile yapılan kararlı ve etkin mücadele sonucunda örgütün ne kadar kan kaybettiği ve doğru mücadele yönteminin önemi devletin en yetkili organları tarafından ifade edilmiştir.

7 Haziran 2015 - 6 Haziran 2016 tarihleri arasında Şırnak İl Merkez, Silopi, Cizre, İdil, Diyarbakır'ın Bağlar, Sur, Lice, Silvan, Hani, Hazro, Bismil, Dicle, Mardin'in Nusaybin, Derik, Dargeçit ve Hakkâri Yüksekova'da meydana gelen hendek olaylarında PKK terör örgütü bölge halkının desteğini çok az almış, örgüt mensupları etkisiz hale getirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti PKK ile mücadelesinde sadece siyasi cenahla olamayacağını, bunun yanında silahlı mücadelenin de gerekliliğini acı bir şekilde tecrübe etmiştir.

Emperyalist ülkelerden biri olan İngiltere'nin eski başbakanlarından Winston CHURCHİLL'in ifade ettiği "*Bir damla petrol, bir damla kandan daha kıymetlidir.*" Sözü ise emperyalist güçlerin Ortadoğu'da PKK terör örgütünü kukla olarak kullanıp verdikleri her türlü destek ile bölgede bulunan petrolün elde edilmesi uğrunda bölgenin kan gölüne dönmesi ve bu coğrafyada yaşayan insan hayatının ne kadar değersiz olduğunu bu uğurda her yolu deneyebileceğini gözler önüne seren iyi bir örnektir.

Uluslar arası birçok ülkenin PKK terör örgütüne verdiği destek ile örgütün kara para aklama, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, vergilendirme, bağış, basın yayım

yoluyla elde ettiği gelirler ve bölge halkı üzerinde siyasi, ekonomik her türlü yaptırım ve şiddet kullanımı ile Kürtçülük propagandası yaparak bölgede elde ettiği güç ile hâkimiyet sağlamaya çalıştığı aşikârdır. Dolayısıyla terör ve terörizm ile top yekûn mücadele edilmelidir. Türk Silahlı Kuvvetleri son 35 yılda ağırlıklı insan gücü ile gerçekleştirdiği operasyonlarda her ne kadar başarı elde ettiği bilinse de, günümüzde gün geçtikçe gelişen teknolojinin aktif olarak kullanılması neticesinde SİHA (Silahlı İnsansız Hava Aracı) ve İHA (İnsansız Hava Aracı) araçlarının tespit ettiği terörist hedefler Türk Hava Kuvvetlerine ait Jetlerle imha edilerek, personel zayıyatı verilmeden çok etkili ve başarılı operasyonlar gerçekleştirilmekte ve bu operasyonlar hiç hız kesmeden artarak devam etmelidir. Ülkemiz siyasi ve silahlı mücadeleye kararlılıkla devam etmeli, bölge halkının ekonomik düzeyi artırılmalı, düzenlenecek eğitim programlarıyla bölge halkı bilinçlendirilerek terör örgütünün Kürtçülük propagandası ile halkın değerlerinin sömürülmesinin önüne geçilmelidir. Devletin tüm organları ile halkın yanında yer aldığı, can ve mal güvenliklerini sağladığını, devletin her türlü tehlike ve terör olaylarına karşı yanlarında olduklarını hissettirmelidir.

KAYNAKÇA

KİTAP VE MAKALELER

- AKAGÜNDÜZ, Osman, *Terörden Kurtuluş Savaşı Terörün Ağırılık Merkezi, Talent Yayınları*, İstanbul 2009.
- AKKURT, Mutlu, *PKK Terör Örgütünün Gençlik Yapılanması*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2010.
- AKTUĞ, Yılmaz, *Terörün Anatomisi*, Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul 1995.
- ALKAN, Necati, *Gençlik ve Terörizm*, EGM, TEM. Dairesi Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.
- ALKAN, Necati, *Söz Bitmeden Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, Uşak Yayınları, İstanbul 2009.
- ARMAOĞLU, Fahir, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yayınevi, İstanbul 2012.
- AYDIN, Nurullah, *Küresel Terör ve Terörizm*, Kum Saati Yayınları, İstanbul 2009.
- BAL, İbrahim, *Terörizm (Terör. Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler)* Uşak Yayınları, Ankara 2006.
- BAŞEREN, Sertaç H., *Teori, Örgütler, Olaylar*, ASAM Yay., Ankara 2000.
- BAYKAL, Mehmet, “Terörizm, Dün-Bugün-Yarın”, *Yeni Forum Dergisi*, Sa. 56, İstanbul 1998, s. 18-49.
- BEREN, Fatih, *Pkk/Kck Terör Örgütünün Türkiye’deki Eylem Profili*, s.10 https://www.academia.edu/12315371/PKK_KCK_Terör_Örgütünün_Türkiy_ede_ki_Eylem_Profil_i_/Erişim_Tarihi:14.04.2018.
- BİLAL, Karaca, “Düşük Yoğunluklu Çatıma Sürecinde PKK’nın ideolojik ve Stratejik Dönüşümünün Analizi”, *21. Yüzyıl Dergisi*, Sa. 14, Ankara 2010, s. 26-42.
- BİRAND, Mehmet Ali, *APO ve PKK*, Milliyet 1992, 4.

- Bülent ATICI-Çağrı GÜMÜŞ, *Bireylerin Terör Hareketlerine Katılım Durumları ile Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu, Bildiriler, Ankara 2001.
- BÜSAM (Bahçeşehir Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi), *PKK Eylemselliği ve Etnik Ayrılıkçı Terörizmle Mücadele*, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul 2010.
- Celalettin YAVUZ- Muhittin ŞAHİN, *Terör ve Terörizmle Mücadele: PKK Özeli ve Çözüm Arayışları*, Berikan Yayınevi, Ankara 2011.
- CHOMSKY, Noam, *Terör Ne? Terörist Kim?*, Ütopya Yayınevi, Ankara 2000.
- ÇAĞLAR, Ali, *Terör ve Türkiye*, Gazi Kitapevi, Ankara 2009, s.11.
- ÇINAR, Bekir, *Devlet Güvenliği İstihbarat ve Terör*, Sam Yayınları, Ankara 1997.
- ÇINAR, Bülent, *Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör*, Sam Yayınları, Ankara 1997.
- ÇİTLİOĞLU, Elif, *Gri Tehdit Terörizm*, Ümit Yayınları, Ankara 2005.
- DAVİES, Barry, *Terörizm–Ortadoğu'da Şiddet Dünyada Terör*, Çev. Pınar Bulut, Truva Yayınları, İstanbul 2006.
- DEMİREL, Emin, *Siyasi Yapılanmalar ve Terör Grupları*, Renk Yayıncılık, İstanbul 2011.
- DEMİREL, Emre, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2005.
- DENKER, M.Sami, *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1997.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı, *Terör, Terörizm* <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm6.htm> (Erisim Tarihi: 18.12.2017).
- GİMSET, İsmet, *PKK Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973-1992)*, Turkish Daily News, 1993, s. 4.
- Görkem Barındık, *Türkiye'de yaşanan terör olayları: 1993 – 2018*, <https://indigodergisi.com/2018/01/turkiye-terror-olaylari-1993-2018/> Erişim Tarihi:14.04.2018
- GÜL, Tahir, *Terör ve Terörizm*, ARK Yayınları, İstanbul 2012.
- GÜRSES, E. *Milliyetçi Hareketler ve Uluslar arası Sistem*, Bağlam Yayınları, İstanbul 1998.
- GÜZEL, Celal, *Korkunun Korkusu: Terörizm, Silinen Yüzler Karsısında Terör*, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002.

- İhsan BAL- Emre ÖZKAN, *PKK Terör Örgütü Kronolojisi*, Baykuş Kitabevi, Ankara 2017.
- İLHAN, Selahaddin, *Terör Neden Türkiye?.*, Nu-do Yayınevi, Ankara 2001.
- KAYNAK, Mikail, *Sil Bastan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak*, Timaş Yayını, İstanbul 2002.
- KIŞLALI, Mehmet Ali, *Güneydoğu Düşük Yoğunluklu Çatışma*, Ümit Yayıncılık, Ankara 1996.
- KORKMAZ, Gürol, “Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör”, *Polis Dergisi*, Sa. 14, Yıl: 1998.
- KURUL, *Türkiye ve Terörizm Raporu*, Türkiye Barolar Birliği yayınları, Ankara 2006.
- KÜÇÜKŞAHİN, Ahmet, “Doğu ve Güneydoğu Anadolu’yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler” *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C.1,Sa.2, Aralık, Ankara 2005, s. 74-99.
- LAÇİNER, Sedat, *MED TV'nin Etki ve işlevleri*, *Stratejik Analiz*, Cilt 3, Sa. 27, Çanakkale 2002, s.102-130.
- Nihat Ali ÖZCAN, ve Erdem GÜRKAYNAK, *Kim Bu Dağdakiler?*, TEPAV Araştırması, Ankara 2012.
- OVALI, Şinasi, “AB’nin Terörizmle Mücadele Politikasında Dönüşüm”, *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Sa. 5/3, Ankara 2006.
- ÖCALAN, Abdullah, “*Bir Halkı Savunmak*”, Amara Yayınları, İstanbul 2015, s. 375.
- ÖKTEM, Erkan, *Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları Yayınları*, İstanbul 2007.
- Ömer Faruk CANTENAR-Fatih TÜMLÜ, “*PKK Terör Örgütünün Eylemlerinin Güvenlik Güçleri Zayıfatı Açısından Analizi*”, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, Ankara 2016, C. 26:1, s. 1-22.
- ÖRGÜN, Faruk, *Küresel Terör*, Okumuş Adam Yayıncılık, İstanbul 2001.
- ÖRTÜLÜ, Süha, *PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü*, Boyut Kitapları, İstanbul 2000. ÖZCAN, Nihat Ali, *PKK Tarihi, ideolojisi ve Yöntemi*, ASAM Yayınları, Ankara 1999.
- ÖZDAĞ, Ümit, *PKK Terörü, Neden Bitmedi, Nasıl Biter*, Kripto Yay., Ankara 2010.
- Pusu ve Katliamların Kronolojisi*, Kripto Basın Yayın, Ankara 2009.

- Türkiye, Kuzey Irak ve PKK; Bir Gayrinizamî Savaşın Anatomisi*, Asam Yayınları, Ankara 1999.
- PİRİM, Oktay, *Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın Yirmi Yıllık Öyküsü*, Boyut Yayın Grubu, İstanbul 1999.
- SARI, İbrahim, *Kanlı Terör Örgütü PKK: PKK Katliamları ve İsim İsim Arananlar*, Net Medya Yayıncılık, Ankara 2017.
- SCHMİD, A.P., *Political Terrorism A Research Guide*, Trans; L. Walter, New Brunswick: ForeignAffair 1986.
- SEMİZ, Burhan, *PKK'da Değişen Ne?*, Karınca Yayıncılık, Ankara 2011.
- Süleyman ÖZEREN-Oğuzhan, BAŞIBÜYÜK, "Kendi Dilinden KCK: Sivil Siyaset mi, Yeniden PKK mı? ", S. Özeren ve M.Sever (Edt.), *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Karınca Yayınları, Ankara 2011.
- ŞİMŞEK, Mehmet, "Terörizm", *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, E-Dergi 2016, Sa. 54, s. 319-31.
- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, *Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerinin İncelemesine Yönelik Kurulan Alt Komisyon Raporu*, Ocak 2013, s. 314-315.
- USTA, Orhan, *Güneydoğuda Terör Görünümü ve Devlet Siyaseti*, Siirt Valiliği Yayınları, Ankara 2003.
- UYAR, Tolga, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.
- YAYMAN, Hüseyin, *Türkiye'nin Kürt Sorunu Hafızası*, Seta Yayınları, Ankara 2011.
- YILMAZ, Sinan, *Terör ve Türkiye*, Kumsaati Yayınları, İstanbul 2011.
- ZAFER, Hüseyin, *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*, Beta Yayınevi, İstanbul 1999.

TEZLER

- ÇETİN, Hüseyin, *Terör ve Terörle Mücadele Politikaları Bağlamında Türkiye PKK Örneği: 2003 - 2008 Dönemi*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset bilimi Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa 2009.
- ERAL, Erdin, *Farklılıkların Şiddete Dönüşmesi ve Siyasallaşması Bağlamında PKK Terör Örgütü*, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilin Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.
- ERGÜL, Erhan, *Kürdistan İşçi Partisi (PKK) Terör Örgütü: Etnik Terörün Fikri Yapısı, Anatomisi ve Şiddet Stratejileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans

Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı, Bolu 2007.

Fatih AKTAŞ, *Türkiye'nin Terörle Mücadele Konsepti Bağlamında Pkk Terörünün İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2006.

İPEK, Hakan, *Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara 2006.

KARACA, Bilal, *Türkiye'de Devlet'in ve PKK'nın Stratejik Dönüşümü (Bağımsızlıktan Özerkliğe, Terörden Kürt Sorununa)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Ankara 2015.

KASIMOĞLU, Hasan, *Terörün Küreselleşmesi ve AB'nin Terörle Mücadele Politikasındaki Dönüşüm*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik 2010.

OKUMUŞ, Fatih, *PKK Terör Örgütünün Algı Yönetimi*, Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2015.

ÖZDEMİRER, Abdülaziz, *Örgüt Yöneticilerinin Kaleminden PKK'yı Meşrulaştırma Çabaları*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2015.

SÖKMEN, Aşkın İnci, *İdeolojik Boyutu ile PKK Terör Örgütü*, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2012.

TÖRELİ, Türkmen, *PKK Terör Örgütü (Tarihsel ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından incelenmesi 1978-1998)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002.

YILMAZ, Ömer, *PKK Terör Örgütünün Siyasal Alan ve Legalleşme Faaliyetleri (1975-2006)*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Güvenlik Stratejileri Bilim Dalı, Ankara 2005.

HABERLER

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=celal%20hat%C4%B1l&isAdv=false> Erişim Tarihi:12.04.2018.

<http://t24.com.tr/haber/daglicada-catisma-sehit-ve-yaralilar-var,308837> Erişim Tarihi:14.04.2018

<http://t24.com.tr/haber/mardinde-askeri-araca-bombali-saldiri-yaralilar-var,347722> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/04/30/635555.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/06/05/653265.asp> Erişim Tarihi 14.04.2018.

<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/07/12/670988.asp>ErişimTarihi: 14.04.2018.

<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/08/05/682364.asp> Erişim Tarihi 14.04.2018.

<http://www..milliyet.com.tr/hakkari-de-polise-mayinli-tuzak-gundem-2118025/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.agos.com.tr/tr/yazi/12588/hdpnin-pkkya-tavir-alma-meselesi> Erişim Tarihi:12.08.2018.

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/04/150414_icisleri_bakanligi_agri Erişim Tarihi:14.04.2018.

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150923_silvan_pkk_saldiri Erişim Tarihi:14.04.2018.

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/137116/Samsun_da_silahli_saldiri_2_sehit.html# Erişim Tarihi:14.04.2018.

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/364953/Tunceli_de_catisma_1_sehit_3_yarali.html# Erişim Tarihi:14.04.2018.

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/380539/Silvan_da_yine_yasak_ve_olum.html# Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/30-terorist-olduruldu-143661-gundem/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/binbasiya-hain-tuzak-83000-gundem/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/eruh-ta-7-terorist-olduruldu-238670-yasam/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/pkk-lilar-hozat-ilce-emniyet-amiri-nin-aracini-taradi-2-polis-yarali-866313-gundem/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/pkk-lilar-karakola-saldiridi--6-sehit--401628-gundem/>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/sirnak-ta-6-sehit-120717-gundem/> Erişim

Tarihi:13.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/sirnak-ta-hain-pusu-237501-gundem/> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<http://www.gazetevatan.com/sirnak-ta-hain-pusu--2-sehit-179838-gundem/>Erişim

Tarihi:14.04.2018

<http://www.gazetevatan.com/taksim-de-saldiriyi-tak-ustlendi-338542-gundem/>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haber7.com/guncel/haber/876032-kahramanmarasta-catisma-3-pkli->

olduruldu Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.habername.com/haber/bir-haftada-38-terorist-olduruldu--4254.htm>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1274019-hakkaride-askere-saldiri-sehit-ve->

yaralilar-var Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/552278-hakkaride-mayin-patlamasi> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/781590-ogluna-gunaydin-demek-icin>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/783640-liseye-bombali-saldiri> Erişim

Tarihi:14.04.2018 .

<http://www.haberturk.com/yasam/haber/38199-sirnakta-minibus-tarandi> Erişim

Tarihi:14.04.2018

<http://www.haberturk.com/yasam/haber/47597-gabarda-8-terorist-olduruldu> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haberturk.com/yasam/haber/653897-vanda-saldiri-3-sehit> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<http://www.haberturk.com/yasam/haber/671446-siirtte-roketatarli-saldiri-4-olu>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/20303221.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/2-karakola-saldiri-1-sehit-5-terorist-olu->

15096124Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/alcak-saldiri-ekmek-tandirina-bomba-30087126>

Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ankarada-bombali-saldiri-18777919> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/askere-pusu-1-sehit-1-yarali-27036765> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/beytussebab-ta-2-er-ve-yuzbasi-sehit-18485001>

Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bingolde-catisma-2-sehit-8798356> Erişim

Tarihi: 14.04.2018

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bingolde-hain-saldiri-2-sehit-40124487> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bitliste-mayin-patlamasi-2-sehit-7372577>Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-1-sehit-29794341> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-askeri-araca-saldiri-2-sehit-4-yarali-29644678> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-polise-silahli-saldiri-1-sehit-29623265> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/gabarda-hain-pusu-13-askerimiz-sehit-7441009> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hassada-7-terorist-olduruldu-17430991> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-sehitlerimiz-in-isimleri-8907881> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/mayin-bu-kez-cocuk-cani-aldi-4839377> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/osmaniyeden-kahreden-haber-1-sehit-30235684> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkkdan-trene-bombali-saldiri-38744955> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkk-saldirdi-uc-asker-sehit-27456830> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkk-yine-ekmek-arabasiyla-karakola-saldirdi-7357048> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/semdinlide-28-terorist-olduruldu-21478466> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/semdinlide-3-sehit-15234925> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/semdinli-de-once-4-lu-mayin-sonra-saldiri-5-asker-sehit-21283659> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/siirt-eruhta-pkk-saldirisi-8-sehit-4762481> Erişim Tarihi:13.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/siirtte-4-pkkli-terorist-olduruldu-7275391>Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/siirt-te-askeri-araca-bombali-saldiri-8-sehit-29852503> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/silopide-pkkli-teroristler-koruculara-saldirdi-1-korucu-sehit-1-yarali-30132029> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnakta-bir-uzman-cavus-sehit-20392189> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnak-ta-catisma-4-sehit-4410615> Erişim Tarihi:12.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnakta-gormec-jandarma-taburuna-saldiri-3-sehit-29683767> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sirnak-ve-hakkaride-2-sehit-7811316> Erişim Tarihi:13.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tuncelide-catisma-3-asker-sehit-20479939> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tunceli-ve-hakkaride-hain-saldirilar-4-sehit-18643825> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tunceli-ve-sirnakta-hain-saldiri-tuncelide-bir-polis-sehit-29986759> Erişim Tarihi:14.04.2018 .
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/turkiyeyi-kahreden-sali-15-polis-sehit-30017528> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/vanda-karakola-saldiri-7si-asker-9-yarali-30250823> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/vanda-pkkdan-canli-bomba-eylemi-3-olu-4049311>

Erişim Tarihi: 14.04.2018

<http://www.iha.com.tr/haber-bingolde-1-asker-sehit-oldu-3273/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-diyarbakirda-catisma-1-sehit-36758/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-diyarbakirda-polise-saldiri-1-sehit-194049/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-gumushanede-catisma-3-asker-yaralandi-26133/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-hakkaride-hain-pusu-6-sehit-2-yarali-34312/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-hakkaride-mayin-patlamalari-4-sehit-4-yarali-19591/>

Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-sehit-evine-ates-dustu-72531/> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-sirnakta-sehit-sayisi-uc-oldu-19997/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.iha.com.tr/haber-vanda-catisma-2-sehit-193998/> Erişim Tarihi:

14.04.2018.

<http://www.karar.com/gundem-haberleri/mehmet-genci-sehit-etti-180261> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.kronoloji.gen.tr:80/kronoloji.php3?sayfa=4&kategori=pkk> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/adana-da-polise-silahli-saldiri-2-gundem-2123889/>

Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/adana-ya-sehit-haberi-dustu-gundem-2122489/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/basin-komitesi-illegal-eylemleri-tesvik-ediyor-siyaset-1539925/> Erişim Tarihi: 12.04.2018

<http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-13-sehit-gundem-1414404/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-askeri-konvooya-gundem-2127410/> Erişim

Tarihi: 14.04.2018.

- <http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-mayin-patlamasi--9-asker-sehit-oldu-gundem-1088774/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir--in--dicle-ilcesinde-catisma-cikti--3-pkk--li--olduruldu-gundem-1468502/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/erzincan-da-hain-mayin-tuzagi--9-sehit-gundem-977192/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/hakkari-de-9-pkk-li-olduruldu-catisma-devam-ediyor/turkiye/sondakikaarsiv/08.09.2010/1286315/default.htm> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/hatay-da-pkk-lilarla-catisma-cikti----uc-asker-sehit-oldu--gundem-1541448/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/kalabalik-pkk-li-grup-karakola-saldirdi-gundem-1575535/>Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/pkk-daglica-da-saldiri-duzenledi--8-sehit-19-yarali--gundem-1556211/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/pozanti-emniyet-mudurlugu-ne-gundem-2095237/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/-savas-kamyoneti--pkk-lilara-mezar-oldu-gundem-1596988/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/sirnak-ta-catisma--7-terorist-olduruldu--2-sehit-var-gundem-1081885/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/sirnak-tan-kara-haber-2-polis-gundem-2116792/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/sirnak-ta-patlama-sonra-olay--gundem-1560927/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/tunceli-de-catisma-1-asker-sehit-gundem-1538230/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/van-da-teror-saldirisi-24-yarali-van-yerelhaber-981502/> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.mynet.com/haber/yasam/mardinde-3-terorist-olu-ele-gecirildi-269602-1> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <http://www.posta.com.tr/bitliste-bombali-saldiri-5-sehit-haberi-92692> Erişim Tarihi:14.04.2018.

- <http://www.radikal.com.tr/turkiye/hakkaride-karakol-insaatina-saldiri-1088479/>
Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <https://www.aksam.com.tr/guncel/pkklilari-oceden-fark-edip-cift-silahla-puskurttu--144217h/haber-144217> Erişim Tarihi: 09.12.2018.
- <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi:25.06.2018.
- <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.
- <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.
- <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.
- <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.
- <http://www.teror.gen.tr/turkce/turkiye/bolucu/pkk/kronoloji.html> Erişim Tarihi 12.04.2018.
- <http://www.yenimesaj.com.tr/toplum/sirnakta-catisma-2-sehit-h7012662.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 09.14.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://turkctarih.com/pekaka-nin-katliam-kronolojisi/> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- <https://www.dunya.com/gundem/hakkari039de-mayin-tuzagi-6-sehit-haberi-79233>
Erişim Tarihi:14.04.2018.
- <https://www.dunya.com/gundem/kayseri039de-emniyet039e-bombali-saldiri-haberi-175071> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.evrensel.net/haber/7937/sivasta-catisma-3-pkkli-yasamini-yitirdi> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.haberler.com/amanos-daglari-ndaki-teroristlerin-pesine-dusuldu-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.haberler.com/cukurca-daki-patlama-3726337-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.haberler.com/hakkari-cukurca-karayolundaki-patlama-4-sehit-5-3941338-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.haberler.com/mardin-de-iki-karakola-saldiri-2960031-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.haberler.com/pkk-nin-agri-dagi-sorumlusu-olduruldu-3585060-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.haberler.com/semidinli-de-operasyonlar-tamamlandi-3856375-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.memurlar.net/haber/325796/hakkari-de-catisma-1-sehit-14-terorist-olduruldu.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/diyarbakirda-catisma-1-sehit,Y1fvEFmFFUyXUCJ0kq6QZA> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/semidinlide-askeri-araca-bombali-saldiri-2-askersehit,dpF8nqQpkkCk8ej7PsS7Pg> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/sirnakta-catisma-2-pkkli-olduruldu,oHhZnDpZ90K60tncQhBWIA> Erişim Tarihi:14.04.2018.

https://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/gungorende_patlama Erişim Tarihi:14.04.2018

<https://www.yenisafak.com/gundem/eruh-kirsalinda-catisma-4-asker-sehit-391355> Erişim Tarihi:14.04.2018.

Gazetearsivi.milliyet.com.tr 13 Haziran 1990 tarihli gazete 16. sayfadaki haber, Erişim tarihi 12.04.2018.

www.trthaber.com/haber/dunya/kuzey-koreli-hackerlar-o-bankayi-hedef-almis-338332.html Erisim Tarihi:18.12.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bingolde-askeri-konvoya-saldiri-21495682> Erişim Tarihi:14.04.2018.

http://www.tsk.mil.tr:80/10_ARSIV/10_1_Basin_Yayin_Faaliyetleri/10_1_Basin_Ac_iklamalari/2008/BA_25.html Erişim Tarihi 14.04.2018.

Gazetearsivi.milliyet.com.tr 30 Mart 1988 tarihli gazete kapak sayfası haberi Erişim tarihi 12.04.2018.

Gazetearsivi.milliyet.com.tr 28 Kasım 1989 tarihli gazete 8. Sayfadaki haber, Erişim tarihi 12.04.2018.

Gazetearsivi.milliyet.com.tr 13 Aralık 1989 tarihli gazete kapak sayfası haberi, Erişim tarihi 12.04.2018.

gazetearsivi.milliyet.com.tr 30 Eylül 1992 tarihli gazete Erişim tarihi 12.04.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/1997/05/15/haber/mehmet.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1998/12/25> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://www.radikal.com.tr:80/1999/03/14/turkiye/01mag.html> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<https://www.aydinlik.com.tr/mafyalasan-pkk-nin-mali-kaynaklari-ozgurluk-meydani-eylul-2017>. Erişim:11.10.2018

<http://arsiv.sabah.com.tr/1999/07/03/g11.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2015/07/22/2-polis-sehit-edildi> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/05/03/gnd135.html> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/07/11/gnd100.html> Erişim Tarihi:13.04.2018

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/07/21/gnd100.html> Erişim Tarihi:14.04.2018

<http://arsiv.sabah.com.tr/2007/06/04/haber,55C2625F705D4D3F8FDDDD081E171F15.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

https://www.sabah.com.tr/gundem/2010/06/19/7_asker_yaralandi Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://www.hurhaber.com/tunceli-de-sicak-catisma-5-temmuz-2007-persembe/haber-60232> Erişim Tarihi:13.04.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/2007/10/21/son/sontur05.asp> Erişim Tarihi: 14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/04/06/haber,265644332A11403588C545B7D06A1EED.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/04/26/haber,8AA51654B1ED434E95D033CC68E7E510.html> Erişim Tarihi:14.04.2018

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/05/10/haber,8F17CE3B200E48C58261CF8E7F4CEFC4.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/07/31/haber,8BD4BE6391014AEDAD4FD2A002D64CEB.html> Erişim Tarihi:13.03.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/08/26/haber,2BC41CF08F204C76B124623C0B2CE99C.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/08/31/haber,4A2ECEC5B882413F926EE85DBC928011.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/09/22/haber,705E8FE47C364E619C9B1175A7762AAB.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/10/04/haber,53ECEFE8685994432A317EEF51DB15E62.html> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/11/19/haber,0EF2A514A14144F1B9D257CA91A86457.html> Erişim tarihi:14.04.2018.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/12/24/haber,8466712E94A243648C0BD047B3B7BF05.html> Erişim tarihi:14.04.2018.

https://www.sabah.com.tr/gundem/2009/12/07/tokatta_catisma Erişim Tarihi:14.04.2018.

https://www.takvim.com.tr/guncel/2010/04/23/hain_pusu_1_sehit Erişim Tarihi:14.04.2018.

https://www.takvim.com.tr/guncel/2010/04/28/sembinlide_catisma_1_asker_sehit Erişim Tarihi:14.04.2018.

https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/03/18/bingolde_catisma_4_olu Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/08/17/cukurcada-askeri-konvoaya-saldiri> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/08/18/siirtte-saldiri> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/08/28/hakkaride-askeri-konvoaya-tuzak-3-sehit> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/09/12/semdinlide-saldiri> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/09/17/bingolde-catisma-1-olu> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/09/17/vanda-mayin-1-asker-sehit> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/10/29/bingolde-patlama-500774688328>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2011/12/26/polise-hain-saldiri> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

[https://www.sabah.com.tr/Gundem/2012/05/12/mahkeme-kcknin-basin-komitesi-](https://www.sabah.com.tr/Gundem/2012/05/12/mahkeme-kcknin-basin-komitesi-iddiasini-kabul-etti)

iddiasini-kabul-etti Erişim Tarihi:12.04.2017

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2012/05/27/sirnakta-catisma-1-sehit> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/06/19/hatayda-catisma-1-sehit-3-yarali>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/05/hakkaride-hain-saldiri-8-sehit> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/09/izmirde-askeri-aracta-patlama> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/20/gaziantep-te-patlama> Erişim

Tarihi:14.04.2018 .

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2012/09/16/polis-servis-aracina-saldiri> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

<http://www.cumhuriyetarsivi.com/katalog/192/sayfa/1996/10/30/12.xhtml> Erişim

Tarihi:13.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/20/pkkdan-askere-saldiri> Erişim

Tarihi:14.04.2018.

[https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/27/musta-silahli-saldiri-ilce-jandarma-](https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/27/musta-silahli-saldiri-ilce-jandarma-komutani-vuruldu)

komutani-vuruldu Erişim Tarihi:14.04.2018.

[https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/28/semdinlide-bir-astsubaya-silahli-](https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/28/semdinlide-bir-astsubaya-silahli-saldiri)

saldiri Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/07/29/diyarbakirda-hain-saldiri-1-sehit>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/09/26/alcaklar-saldirdi-1-subay-yarali>

Erişim Tarihi:14.04.2018.

[http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/4](http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/430959.0/index.html)

30959.0/index.html Erişim Tarihi:12.04.2018.

[http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/4](http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/430959.0/index.html)

30959.0/index.html Erişim Tarihi:13.04.2018.

<http://www.cnnturk.com/2008/turkiye/02/22/sinir.otesi.operasyonlar.1983te.basladi/430959.0/index.html> Erişim Tarihi:13.04.2018.

<http://www.belgenet.com/dava/durusma02.html> Erişim Tarihi:13.04.2018.

<https://www.haberler.com/flas-8582735-haberi/> Erişim Tarihi:14.04.2018.

<https://www.cnnturk.com/turkiye/iste-2005-2017-arasinda-sehit-verilenlerin-ve-gazilerin-sayisi> Erişim Tarihi: 16.12.2018

DİĞER KAYNAKLAR

SÖZDE MANİFESTO,Abdullah Öcalan, *Kürdistan Devriminin Yolu: Manifesto*, 1978.

SÖZDE PKK PROGRAM VE TÜZÜĞÜ, Serxwebun, Sayı:71, KöIn, Nisan 1995.

TERÖRLE MÜCADELE KANUNU, <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/> Erişim Tarihi: Mart, 2018

www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=pkk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=pkk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=pkk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=pkk Erişim Tarihi: 13.04.2018.

www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=1&kategori=pkk Erişim Tarihi: 14.04.2018.

www.kronoloji.gen.tr/kronoloji.php3?sayfa=3&kategori=pkk Erişim Tarihi 9.05.2018.

www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, Erisim Tarihi:18.12.2017.

www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, Erisim Tarihi:18.12.2017.

www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, Erisim Tarihi:18.12.2017.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kas%C4%B1m_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri. Erisim Tarihi:18.02.2018.

<http://rapory.tuik.gov.tr/13.11.2018-10:11:39->

[563264464477043221940283072.html?](http://rapory.tuik.gov.tr/13.11.2018-10:11:39-563264464477043221940283072.html?) Erisim Tarihi:15.10.2018.

ÖZGEÇMİŞ

1981 tarihinde Hatay ili Reyhanlı ilçesinde doğan Mahmut ARSLAN. İlköğrenimini Gazimürsel İlk Okulu'nda, orta öğrenimini Reyhanlı Orta Okulu'nda ve Lise öğrenimini ise Reyhanlı Ticaret Meslek Lisesi'nde tamamladı.

Anadolu Üniversitesi işletme Fakültesi İşletme bölümünden mezun oldu. Ankara Beytepe Jandarma Okullar Komutanlığı, Jandarma Astsubay Okulu'nu bitirdi. Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde Jandarma Astsubay olarak; Önleme Müdahale Kısım Komutanı, Asayiş Tim Komutanı, Sosyal Hizmetler Kısım Amiri, Çocuk Koruma Kısım Amiri, İç Güvenlik Tim Komutanı, Terör Suç Araştırma Astsubayı, Koruma Tim Komutanı ve Karakol Komutanı olarak değişik İl ve görevlerde bulundu.

İyi derecede Arapça bilmektedir. Evli ve dört çocuk babasıdır.